

Soudobá problematika ochrany státních hranic České republiky

Contemporary Issues of the Protection of the State Borders
of the Czech Republic

Bc. Tomáš Sedlatý

Diplomová práce
2017

 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky
akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Tomáš Sedlatý**
Osobní číslo: **A15469**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Soudobá problematika ochrany státních hranic České republiky**
Téma anglicky: **Contemporary issues of the Protection of the State Borders of the Czech Republic**

Zásady pro vypracování:

1. Seznamte se s problematikou ochrany státních hranic České republiky.
2. Rozeberte bezpečnostní složky, které se na ochraně státních hranic podílejí.
3. Popište historii a současný stav ochrany státních hranic.
4. Porovnejte ochranu státních hranic s vybranými státy Evropské unie.
5. Navrhněte možnosti ochrany z pohledu lidských zdrojů.
6. Navrhněte možnosti ochrany z pohledu technických prostředků.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

1. ADAMEC, M. Ve šlépějích Chodů: fragmenty z historie ochrany státních hranic ČSR-ČSSR očima přímých účastníků : politicko-historická sonda do dějin ochrany a obrany československých státních hranic 1918-1989 : sborník příspěvků. Praha: Klub českého pohraničí, 2010. ISBN 978-80-86741-95-6.
2. Zákon č. 191/2016 Sb. Zákon o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů. Česká republika. 2016.
3. Bezpečnostní strategie České republiky 2015. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5.
4. LUKÁŠ, Luděk. Bezpečnostní technologie, systémy a management V. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2015. ISBN 978-80-87500-67-5.
5. KOTEK, Lukáš. Možnosti využití bezpilotních letadel Policií České republiky. Zlín, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Ing. Rudolf Drga, Ph.D.
6. KAMENÍK, Jiří a František BRABEC. Komerční bezpečnost: soukromá bezpečnostní činnost detektivních kanceláří a bezpečnostních agentur. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-309-6.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Dora Lapková

Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce:

3. února 2017

Termín odevzdání diplomové práce:

24. května 2017

Ve Zlíně dne 3. února 2017

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Vojtěch Kresálek, CSc.
ředitel ústavu

Jméno, příjmení: Bc. Tomáš Sedlatý

Název bakalářské/diplomové práce:

Soudobá problematika ochrany státních hranic České republiky

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové/bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová/bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové/bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou/bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou/bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s tím, že licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové/bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové/bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové/bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považuji se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové/bakalářské práci pracoval samostatně a použítou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 16. 5. 2017

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Diplomová práce řeší ochranu státní hranice České republiky. V teoretické části je průřez dlouhou historií vzniku českého pohraničí a postupný vývoj jeho ochrany. Dále je zde popsána geografie českého pohraničí. Další kapitola se zabývá identifikováním bezpečnostních rizik a hrozeb, které ovlivňují bezpečnostní prostředí v České republice a mají souvislost s ostrahou státní hranice. Následuje legislativa a právní rámce platné se sousedícími státy. Praktická část je zaměřena na výčet technických prostředků, kterými bezpečnostní složky již disponují a jsou využitelné pro ostrahu hranice. Také zmíníme technické prostředky teprve vyvíjené ve spolupráci českých firem, výzkumných podniků a vysokých škol. Vypracujeme analýzu zaměřenou na podmínky přijetí uchazečů k bezpečnostním složkám a možnosti jejich zapojení do ostrahy státní hranice v případě znovuzavedení hraničních kontrol. Na závěr budeme řešit modelovou situaci spolupráce Policie a Armády České republiky při ochraně státní hranice.

Klíčová slova: ochrana hranice, současný stav, bezpečnostní hrozby a rizika, technické prostředky, bezpečnostní složky

ABSTRACT

This thesis is focused on the protection of the Czech Republic state borders. The theoretical part is a cross-section of the Bohemian Borderland long history and the successive development of its protection. The geography of the Bohemian Borderland is also described here. The next chapter deals with the identification of security risks and threats that can affect the security environment in the Czech Republic and are connected with state border surveillance and is followed with legal and valid framework applicable with the neighboring states. The practical part is focused on the list of technical means already available to security forces and are applicable to borders security. We will also mention technical means developed in cooperation of Czech companies, recordable companies and universities. We will analyze the conditions for reception of applicants for security components and the possibility of their involvement in border surveillance in the case of reintroduction of border controls. In conclusion, we will solve the model situation of cooperation between the Police and the Army of the Czech Republic in the protection of the state border.

Key words: border protection, current status, security threats and risks, technical means, security components

Touto cestou chci poděkovat paní Ing. Doře Lapkové za její odborné vedení, cenné připomínky a rady při vypracování této diplomové práce. Dále chci poděkovat všem lidem, kteří byli ochotní poskytnout mi studijní materiály a účastnili se mé analýzy. A nejvíce chci poděkovat své manželce za trpělivý přístup po celé období mého studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 HISTORIE	14
1.1 VSTUP ČESKÉ REPUBLIKY DO EVROPSKÉ UNIE A REŽIM NA STÁTNÍ HRANICI.....	22
1.2 VSTUP DO SCHENGENSKÉHO PROSTORU	22
2 GEOGRAFIE ČESKÉ REPUBLIKY	23
2.1 STÁTNÍ HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY	23
2.2 SOUČASNÁ PODOBA STÁTNÍ HRANICE ČR.....	24
2.3 DEFINICE.....	25
2.4 HRANIČNÍ PŘECHODY ČESKÉ REPUBLIKY	25
2.4.1 Spolková republika Německo	25
2.4.2 Polská republika	26
2.4.3 Slovenská republika	26
2.4.4 Rakouská republika	26
3 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU STÁTNÍ HRANICE	27
3.1 BEZPEČNOSTNÍ POJMY	27
3.2 BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE STÁTU	28
3.3 NÁRODNÍ BEZPEČNOST ČESKÉ REPUBLIKY	29
3.4 „BEZPEČNOSTNÍ STRATEGIE ČESKÉ REPUBLIKY“	29
3.5 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY	30
3.5.1 Oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodněprávních závazků v oblasti bezpečnosti.....	31
3.5.2 Nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí.....	31
3.5.3 Terorismus.....	31
3.5.4 Šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů	31
3.5.5 Kybernetické útoky	32
3.5.6 Negativní aspekty mezinárodní migrace	32
3.5.7 Extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí	32
3.5.8 Organizovaný zločin	33
3.5.9 Ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury	33
3.5.10 Bezpečnost civilního letectví	33
3.6 STRATEGIE PROSAZOVÁNÍ BEZPEČNOSTNÍCH ZÁJMŮ ČESKÉ REPUBLIKY	34
3.7 VYHODNOCENÍ BEZPEČNOSTNÍCH HROZEB	34
4 SOUČASNÝ STAV OCHRANY HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY	36
5 LEGISLATIVA OCHRANY HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY	37
5.1 PRÁVNÍ RÁMEC S RAKOUSKOU REPUBLIKOU	37
5.2 PRÁVNÍ RÁMEC SE SPOLKOVOU REPUBLIKOU NĚMECKO.....	39
5.3 PRÁVNÍ RÁMEC SE SLOVENSKOU REPUBLIKOU	41
5.4 PRÁVNÍ RÁMEC S POLSKOU REPUBLIKOU	43
6 SLOŽKY PODÍLEJÍCÍ SE NA OCHRANĚ STÁTNÍ HRANICE	45

6.1	POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	45
6.1.1	Ochrana státních hranic	47
6.1.2	Cizinecká policie	48
6.1.3	Cizinecká policie na letištích	48
6.1.4	Organizace a struktura	49
6.2	ARMÁDA ČESKÉ REPUBLIKY	49
6.3	ZAPOJENÍ PRŮMYSLU KOMERČNÍ BEZPEČNOSTI	52
7	POROVNÁNÍ VÝVOJE OCHRANY STÁTNÍCH HRANIC S VYBRANÝMI STÁTY EVROPSKÉ UNIE	53
7.1	MAĎARSKÁ REPUBLIKA	53
7.2	SLOVENSKÁ REPUBLIKA	54
7.3	RAKOUSKÁ REPUBLIKA	54
II	PRAKTICKÁ ČÁST	56
8	STATISTIKA NELEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	57
9	MOŽNOSTI OCHRANY Z POHLEDU LIDSKÝCH ZDROJŮ	59
9.1	VYHODNOCENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY	60
9.1.1	Policistům byly položeny tyto dvě otázky	60
9.2	VYHODNOCENÍ ŘEŠENÉ PROBLEMATIKY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY	61
9.2.1	Vojákům byly položeny tyto dvě otázky	61
10	MOŽNOSTI OCHRANY Z POHLEDU TECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ	64
10.1	TECHNICKÉ PROSTŘEDKY VYUŽÍVANÉ POLICIÍ ČESKÉ REPUBLIKY	64
10.1.1	Mobilní monitorovací a velitelská centra	64
10.1.2	Vrtulníky Policie České republiky	67
10.1.3	Drony Policie České republiky	68
10.2	TECHNICKÉ PROSTŘEDKY VYUŽÍVANÉ ARMÁDOU ČESKÉ REPUBLIKY	69
10.2.1	Kolové bojové vozidlo průzkumné KBV-PZ a KBV-PZLOK Pandur II 8×8	69
10.2.2	Sněžka-M	72
10.2.3	Modernizovaný dělostřelecký průzkumný komplet LOS-M	74
10.2.4	Lehké obrněné vozidlo průzkumné LOV-Pz	75
10.2.5	Kontejnerové pracoviště centrální ochrany (KPCO)	77
10.2.6	Systém ostrahy a monitorování (SOM)	78
10.2.7	Souprava náhradní průzkumná (SNPz) STERNA-V	79
10.2.8	Systém dálkového průzkumu (SDPz)	80
10.2.9	Vzdušné prostředky Armády České republiky využitelné pro ochranu hranic	82
10.2.10	Vrtulníky Armády České republiky	82
10.2.11	Letadla Armády České republiky	83
10.2.12	Bezpilotní prostředky Armády České republiky	84
10.3	BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉMY SLOUŽÍCÍ VE SVĚTĚ A VYVÍJENÉ V ČESKÉ REPUBLICE	87
10.3.1	Ploty na hranicích	87
10.3.2	Bezpilotní letadla	88
10.3.2.1	Americký bezpilotní letoun MQ-9 Reaper	89

10.3.2.2	Bezpilotní letadlo One 150.....	90
10.3.3	Využití optického vlákna v bezpečnosti	91
10.3.3.1	Bezpečnostní systém OptaSense	91
10.3.3.2	Signalizační systém z VUT Brno	92
10.3.4	Instalace průzkumných systémů	92
10.3.4.1	ZLIN Z 143 LSiFlir.....	93
11	MODELOVÁ SITUACE	95
11.1	MODELOVÁ SITUACE MĚSTO ČESKÉ VELENICE	96
11.1.1	Varianta I. Ochrana hranice za stávající legislativy	96
11.1.2	Varianta II. Ochrana hranice ve městě České Velenice po změně legislativy	99
11.2	MODELOVÁ SITUACE OCHRANY STÁTNÍ HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY.....	102
11.2.1	Varianta I. Ochrana hranice při bezpečnostním stupni 0	102
11.2.2	Varianta II. Ochrana hranice při bezpečnostním stupni 0	104
11.2.3	Varianta III. Ochrana hranice při vyhlášení stavu ohrožení stupeň 1	106
11.2.4	Varianta IV. Ochrana hranice při vyhlášení stavu ohrožení stupeň 1	108
11.2.5	Varianta V. Ochrana hranice při vyhlášení nouzového stavu stupně 2.....	110
11.2.6	Varianta VI. Ochrana hranice při vyhlášení nouzového stavu stupně 2	112
11.2.7	Varianta VII. Ochrana hranice při vojenském napadení území České republiky	113
	ZÁVĚR	115
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	118
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	125
	SEZNAM OBRÁZKŮ	127
	SEZNAM TABULEK.....	129

ÚVOD

V dnešní době se do popředí zájmu bezpečnostního prostředí České republiky dostává otázka ochrany státní hranice. Po dlouhé době stagnace situace kolem ochrany hranic z důvodu vstupu do Schengenského prostoru a geografické poloze naší republiky uprostřed spřátelených zemí, nastává obrat v bezpečnostní politice státu. Tento obrat odstartovala migrační vlna z roku 2015. Před touto krizí se v menším měřítku nelegálně přes hranice pašovalo zboží a lidi. Ovšem až po neúnosném náporu stovek tisíc uprchlíků prchajících před válečným konfliktem v Iráku a Sýrii a ekonomických uprchlíků z Afriky a Blízkého východu, začaly jednotlivé státy Evropy uzavírat své hranice ve směru postupu migrační vlny. Důvodů k obavám ze vstupu nekontrolovaného přílivu neprověřených lidí do Evropy je několik. Hlavním bezpečnostním rizikem je skrytý pohyb teroristů z Islámského státu mezi uprchlíky. Toto zprvu neprokázané tvrzení již bylo potvrzeno několika teroristickými útoky ve Francii, Německu či Belgii. Těmito činy šíří strach a frustraci mezi civilním obyvatelstvem a destabilizují jednotlivé vlády států Evropské unie (dále jen EU). Tento negativní vývoj bezpečnostního prostředí vyvolává potřebu adekvátních změn v oblasti bezpečnostních schopností, které by měly eliminovat vliv negativních rizik na bezpečnostní prostředí a to na národní i mezinárodní úrovni. Členské státy EU se kvůli aktuálnímu geopolitickému vývoji obávají o svoji bezpečnost a ve světle současných událostí volají po změnách ve stávající koncepci ochrany vnějších, ale i vnitřních hranic EU. Požadují přísnější ostrahu vnějších hranic a intenzivnější kontrolu vnitřních hranic. Tyto požadavky nejsou ničím novým a prohlášení státníků o zavedení potřebných změn v této oblasti zaznívají již od teroristických útoků z 11. září 2001 v USA. Z mnoha politických důvodů a náročnosti projektů zůstalo pouze u slibů. Jediné, co se v posledním období podařilo úspěšně dokončit, bylo vytvoření unijní agentury FRONTEX, která v současné době posiluje ochranu vnější hranice EU, zejména ve Středozezemním moři. Po zjištění, že Evropská unie není schopna hranice Schengenského prostoru účinně a rychle ochránit, sáhly jednotlivé státy po vlastních opatřeních. Strach, že uzavírání hranic jednotlivými státy způsobí odklon směru postupu uprchlíků přes naše území, se prozatím nepotvrdil, ale vláda České republiky začala připravovat adekvátní kroky k ochraně státní hranice. Lze sledovat celou řadu aktivit směřujících k hledání nových bezpečnostních strategií a změn v rámci národních i mezinárodních bezpečnostních systémů i bezpečnostních schopností. Jedním ze základních prvků bezpečnostního systému každého

státu jsou jejich bezpečnostní složky, sloužící k zabezpečení ochrany a obrany hranice daného státu.

Ochrana státní hranice České republiky je jedno z nejaktuálnějších témat v dnešním bezpečnostně politickém prostředí, a proto se jím v diplomové práci budeme zabývat. Toto téma jsem si vybral, protože pracuji v Armádě České republiky a jsem přímým účastníkem vládních opatření pro ochranu státní hranice. O toto téma se osobně zajímám.

Cílem diplomové práce bude zhodnotit stávající stav jednotlivých bezpečnostních složek podílejících se na ochraně hranice, jejich možnosti využití lidských zdrojů a technických prostředků při střežení rozsáhlého hraničního prostoru. Pokusíme se navrhnout zapojení průmyslové komerční bezpečnosti do procesu střežení státní hranice.

V teoretické části se podíváme do rozsáhlé historie vzniku a formování českého pohraničí a ukážeme si postupné změny v ochraně státní hranice. Projdeme geografický reliéf táhnoucí se kolem celého našeho území, který je většinou tvořen přírodními útvary. Také si provedeme výčet všech oficiálních hraničních přechodů se sousedními státy. Následující část bude věnována bezpečnostním hrozbám a rizikům, které mohou mít vliv na bezpečnostní prostředí týkající se ochrany státní hranice. V krátkosti se zaměříme na jednotlivé hrozby. Uvedeme si strategické dokumenty zabývající se touto problematikou v rámci prosazování bezpečnostních opatření a zájmů České republiky. Budeme se věnovat legislativě související s ochranou státní hranice a vyhledáme mezinárodní smlouvy a dohody se sousedními státy. Na závěr teoretické části se podíváme na bezpečnostní složky podílející se na ochraně státní hranice.

Na začátku praktické části budeme zjišťovat podmínky a možnosti doplňování lidských zdrojů u bezpečnostních složek a jejich využitelnost při nutnosti nasazení na ochranu státní hranice. Praktická část bude zaměřena na výběr nejvhodnějších technických prostředků, kterými Policie a Armáda České republiky již disponují a v případě potřeby by byly nasazeny na monitorování státní hranice. Také vybereme účinné systémy pro zajištění hranic používané v jiných státech. K těmto zahraničním systémům přiřadíme moderní prostředky vyvíjené ve vzájemné spolupráci českých firem, výzkumných ústavů a českých vysokých škol. Na závěr diplomové práce pomocí modelových situací vytvoříme varianty spolupráce policie, armády a soukromých bezpečnostních složek při ochraně státní hranice.

Výsledkem této diplomové práce bude zhodnocení stávajícího stavu ochrany státní hranice, možnosti a vybavenost technickými prostředky jednotlivých bezpečnostních složek České republiky a možnosti zabezpečení hranic technickými prostředky do budoucna.

Přínosem této diplomové práce bude využití zjištěných informací v případě nutnosti znovuzavedení kontrol na hraničních přechodech a při ostraze státní hranice. Výsledky lze uplatnit při rychlém rozhodování jakou techniku, kolik osob a na jaké části hranice je efektivně využít v případě potřeby zajištění ostrahy hranic.

K získávání informací pro tvorbu diplomové práce bude použita metoda rozhovoru s dlouholetými pracovníky Policie a Armády České republiky. Dále metoda studia vybraných dokumentů, platných zákonů České republiky a odborné literatury.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE

Hranice českých zemí se začaly formovat v devátém století po rozpadu Velkomoravské říše. Na vývoj měla vliv poloha české kotliny, kde většinu území obepíná přírodní pás hor s neprostupnými lesy. Tato skutečnost zapříčiňuje stálost českých hranic už více jak tisíc let. I když se v průběhu staletí hranice koruny české průběžně měnila a to připojováním nebo ztrátou dobytých, nebo jinak získaných území, základ zůstal stejný.

Ve středověku se rozlišovaly dva druhy hranice:

1. Pásová hranice tvořená širokými pásy obtížně průchozího terénu (hory, pralesy, řeky, bažiny, jezera).
2. Lineární hranice, což byla přesněji stanovená linie spojující dva body. Ty byly přírodní (prameny, soutoky řek, skály, hory) nebo uměle vytvořené (stromové záseky, mohyly z kamení, hraniční kameny, cesty, křižovatky, mosty).

Přesnější vymezování hranice začíná ve 12. století v souvislosti s postupující kolonizací území. První královská města v oblasti Českého lesa byla založena ve 13. Století, a to Domažlice a Tachov, jednalo se o střediska kolonizace a sloužila jako pohraniční pevnosti. [1] K ochraně a střežení hranic nebyl v raném středověku velký důvod, strategickou úlohu plnily hradby hor a pohraniční neprostupný les, tedy asi 20 km široké pásmo podél zemských hranic. Ty v případě války nepříteli ztěžovaly vstup do Čech. Proto byl k jeho ochraně vydáván českým knížetem zákaz kácení. Projít se dalo pouze skrze průsmyky v horských hřebenech, kudy vedly zemské stezky, po kterých se obchodníci dostávali k trhovým střediskům uvnitř země. Jednalo se o úzké pěšiny, kudy prošli nanejvýš dva soumaři. Stezky ústily v zemských branách, kde se nacházely celní stanice. Zemské brány měly kromě výběru cla také obranný význam. Podporu zde tvořily královské hrady, pod které spadaly okolní vesnice. V době války měli vesničané povinnost bránit nepříteli ve vstupu do země a v době míru doprovázeli cizí kupce od hranice k celním stanicím. [2] Nejznámější skupinou pověřenou střežením hranic byli Chodové, náležející k hradům Domažlice, Přimda a Tachov. Jejich hlavním úkolem bylo střežit zemskou hranici v oblasti Českého lesa. Hranice zde byla zranitelnější a potřebovala více ochrany. Chodové obcházeli zemskou hranici a kontrolovali, zda není posouvána a v případě nebezpečí nepřátelského útoku upozorňovali pomocí ohňů vnitrozemí. V době války prováděli v lese záseky a odráželi menší nepřátelské vpády. Za svou službu byli odměněni královskými privilegii, získali vlastní samosprávu, mohli svobodně vykonávat řemesla, dávat děti do učení, lovit v příhraničním lese, byli osvobozeni od cel a mýt a měli jen nepatrnou robotní

povinnost. První písemné zmínky o Chodech pocházejí z počátku 14. století. Od 16. století jejich význam pomalu upadal. [3]

Změna v systému ochrany hranic přišla s třicetiletou válkou, kdy v důsledku bojů byla oblast západního pohraničí značně vylidněna. Příchodem kolonistů z Bavorska a Rakouska se změnilo etnické složení západních Čech. [4] Kromě úbytku obyvatel měla třicetiletá válka negativní vliv na ochranu hranic a celní soustavu, která se rozpadla. Všude panoval zmatek, který ještě zvyšovaly průchody cizích vojsk přes hranice. Roku 1667 byl císařským patentem vytvořen sbor portášů, který působil na Moravě a ve Slezsku a jejich úkolem bylo potlačovat pašování soli z Polska. Pravomoci portášů se postupně rozšiřovaly a působili jako policejní orgán, který potíral zločinnost. [2] Za habsburské monarchie se ochrana hranice řešila hlavně na jihu, působila zde hraničářská vojska, která sloužila jako ochrana proti expanzi Turků a Osmanské říše. Za válek s Pruskem v 17. Století, kdy Slezsko obsadila Pruská vojska, zvýšila Marie Terezie clo na slezské zboží osmnáctkrát. Cílem bylo hospodářsky oslabit Prusko. Tato politika měla za následek extrémní nárůst pašování zboží do Slezska, a proto na hranicích zasáhlo proti pašerákům vojsko. [5] Díky sepsání habsbursko-wittelsbašské smlouvy roku 1764 ustaly spory o hranice, ty se začaly značit hraničními kameny, které vystřídaly záseky na stromech. Započalo docházet k přesnějšímu určení průběhu hranice, které již nevedla po hřebenech hor, ale řídila se vodními toky. [4]

Po sedmileté válce roku 1765 se začala zavádět první státem organizovaná ostraha hranic. Jednalo se o speciální armádní jednotky nazývané vojenské kordony. První dva byly zavedeny na hranicích s Bavorskem, Saskem a Pruskem. Jejich prvotním cílem bylo zadržení vojenským zběhům, což byl velký problém všech armád v 18. století. Ke konci 18. století byla provedena reforma kordonové služby, došlo k jejímu sjednocení a vznikl jednotný vojenský hraniční kordon. Jeho úkoly se rozšířily na vojenské (stíhání dezertérů), policejní (omezení pohybu nežádoucích osob přes hranice), a celní (dohled nad dodržováním celních předpisů). Skupina kordonistů čítala 10 mužů, kterým velel kaprál. Pět těchto skupin tvořilo jednotku, s velícím důstojníkem. Příslušníci kordonu strážili hranice mezi celníci a zadržovali ilegální uprchlíky a pašeráky. V případě potřeby mohli požádat o pomoc celníky nebo vojáky z posádky. Už v této době byl při výběru lidí kladen důraz na jejich občanskou bezúhonnost, nesměli hrát hazardní hry a pít alkohol. Aby se lépe zabránilo korupci, byli často překládáni na jiná místa služby. Tento vojenský systém ochrany hranic přetrval až do roku 1835. [5]

Kordony se ukázaly proti pašeráctví nedostatečné, skládaly se většinou z vojenských vysloužilců a starších mužů, kteří měli v náročném horském terénu problémy. Jejich výzbroj nebyla příliš kvalitní. Proto byla roku 1830 státem zformována speciální uniformovaná jednotka určená přímo pro ostrahu hranic. Jednalo se o nevojenský ozbrojený sbor nazývaný Grenzwache (Pohraniční stráž). V Čechách se skládal z 10 praporů, čítající 2412 mužů, jejich velitelé byli pohraniční komisaři. Pohraniční strážci byli uniformovaní a cvičení v zacházení se sečnou i střelnou zbraní. Přijímali se pouze svobodní bezdětní muži ve věku 22-35 let, kteří museli splňovat zdravotní testy, skládali zkoušky ze čtení, psaní, počtů a ze zacházení se zbraněmi. Byla požadována jazyková znalost němčiny a jazyka země, kde sloužili. Služba trvala pět let, a pokud sloužil dobře, mohl sloužit dalších pět let. Sloužilo se na vysunutých stanovištích u státní hranice, kdy hlídku tvořilo pět mužů a velitel. Služba zde byla nepřetržitá, strážník musel během dvanáctihodinové směny několikrát projít určený úsek a kontroloval doklady i zboží všech zadržených. Zálohy byly rozmístěny v kasárnách a každá země měla rezervní skupinu myslivců, která mohla být podle potřeby nasazena na hranicích. Kvůli prevenci korupce byli myslivci často přemísťováni na jiná stanoviště. Roku 1842 došlo ke sloučení důchodkové a pohraniční stráže, z nichž vznikla finanční stráž, která zajišťovala ochranu hranic až do konce Rakousko-Uherska. Vrcholem pašování se stalo období první světové války, kdy bylo uvaleno embargo na dovoz a vývoz řady komodit do Srbska a časem na další země jako Rusko, Francie, Velká Británie, Belgie a Japonsko. Když nemohl fungovat oficiální mezinárodní obchod, nahradilo ho pašování a černý trh. Proměnila se i sociální struktura pašeráků, protože muži byli na frontě, pašovaly ženy a děti. Hospodářství Rakouska-Uherska bylo v roce 1918 katastrofální, jediné zboží, které bylo v obchodech a tržnicích k dostání, bylo pašované. [2]

V roce 1918 byla ve Francii uznána Československá národní rada za oficiální vládu rodícího se Československého státu, k čemu výrazně přispěly československé legie bojující na všech frontách. Jeden z prvních právních aktů nové republiky, bylo vytyčení státních hranic, což potvrdilo 27 států dohody na mírové konferenci ve Versailles. Po první světové válce došlo k několika sporům o československé hranice, které musely být potlačeny vojensky. Ochrana hranic měla pro Československo význam suverenity státu, a proto se uzavíraly mezinárodní smlouvy s jinými státy. Rakousko-uherská finanční stráž byla zrušena a zákonem 28/1919 Sb., vznikl uniformovaný ozbrojený sbor Pohraniční finanční stráže. Jeho úkolem bylo chránit státní hranici proti pašerákům a jiným živlům a vést celní agendu. Byl doplňován hlavně legionáři a déle sloužícími z armády. Příslušníci stráže

vykonávající službu měli zákonem stanovená vojenská a civilní pravidla, ale zbraň směli použít jenom v případě nutné obrany. Ve třicátých letech, po nástupu Adolfa Hitlera v Německu k moci, se začaly ve větší míře pašovat zbraně a ochrana hranic nabývala politického charakteru. V době ohrožení republiky se z finanční stráže stal základ zformované Stráže obrany státu (dále jen SOS). Výstavba pohraničního opevnění reagovala na zvyšující se vojenské ohrožení ze strany nacistického Německa a vycházela z myšlenky, že každý svrchovaný stát odpovídajícím způsobem odpovídá i vojensky za bezpečnost svých hranic. Po částečné mobilizaci v roce 1938 obsadila armáda s mimořádným odhodláním strategické pozice na státní hranici. V té době Stráž obrany státu čítala 29 671 osob od četnictva, státní policie, finanční stráže, vojenských posilových jednotek, záložníků, vlasteneckých spolků a sdružení, místní policie, železničních strážních oddílů, zaměstnanci Československých státních drah, německá antifašistická Rote Wehr a jednotliví občané. Členové se označovali speciálním odznakem SOS a podíleli se na naléhavé ostraze hranic. Po mnichovské dohodě, kdy jsme museli podstoupit pohraničí Německu, se SOS starala o střezení nové hranice. Museli se vypořádat s provokacemi ze strany Němců, vázlo zde zásobování a nebyly k dispozici strážnice. Vojsko bylo demoralizované a prakticky nefunkční. V roce 1939 se za politické podpory Německa odtrhlo Slovensko. Český stát byl po hrubém nátlaku na prezidenta Emila Háchu donucen podstoupit svá území Německu a vznikl Protektorát Čechy a Morava. Za Protektorátu byla česká armáda rozpuštěna a působilo zde pouze loutkové vládní vojsko, které čítalo 7 000 mužů zajišťujících vnitřní pořádek. Mnoho příslušníků finanční stráže se za okupace zapojilo do odboje. [6] Po válce zaručila dohoda s vítěznými státy Československu stejné hranice jako před válkou. Kromě Podkarpatské Rusi, ta připadla Sovětskému svazu. Organizace ochrany hranic se po válce změnila. Nejprve s ostrahou pomáhali revoluční gardisté a bývalí váleční zajatci s armádou. Tuto práci postupně přebíral nově zformovaný Sbor národní bezpečnosti. Od srpna 1945 byla ostraha hranic rozdělena do čtyř sledů:

1. Finanční stráž (dále jen FS), zabezpečovala chod hraničních přechodů, vykonávala pochůzkovou strážní službu a odhalovala trestnou činnost hospodářského charakteru.
2. Jednotky Sboru národní bezpečnosti (dále jen SNB) a roty 1 Pohotovostního pluku Národní bezpečnosti (dále jen NB).
3. Asistenční oddíly 1. sledu vojenských divizí, které spolupracovaly s jednotkami FS, SNB a NB.
4. Rychlé divize jako záloha oblastí a motorizované divize.

Příslušníci SNB byli velmi vytíženi, dohlíželi na odsun německého obyvatelstva a příchod nových lidí z vnitrozemí, kteří pohraničí osídlovali. Zajišťovali ostrahu objektů, poskytovali ozbrojenou asistenci správním úřadům, řešili místní kriminalitu a ochranu hranice. [7] Na podzim 1945 se začaly objevovat výpady bývalých příslušníků SS do Čech, které byly úspěšně potlačeny. Mezi další úkoly finanční stráže patřilo i odhalování úkrytů zbraní partyzánské organizace werwolfů, která měla za úkol vytvářet napětí a bránit zklidnění situace v osvobozených zemích. Často docházelo k přestřelkám mezi finanční stráží a odsunutými Němci, kteří se vraceli přes hranici pro ukrytý majetek. Ztráty na životech byly na obou stranách. [2] V létě roku 1946 pokračovala reorganizace systému ochrany hranic, byl zrušen Pohotovostní pluk 1 NB a místo něj byly zřízeny tři pohotovostní pluky v Liberci, Plzni a Brně. Ty podléhaly ministerstvu vnitra – Hlavnímu velitelství SNB a nesly název Útvar 9600. Každý prapor se skládal z velitelství, které mělo pomocné družstvo, výcvikové středisko a velel podřízeným rotám. Každá rota měla tři až pět čet. Četa tvořila základní organizační jednotku, která zajišťovala vlastní pohraniční strážní službu. Skládala se z velitele, zástupce velitele, řidiče, spojky a tří družstev. Družstvo mělo velitele a devět mužů. Útvar 9600 měl také vlastní jezdecko.

Střežení hranic se provádělo ve třech sledech:

1. Finanční stráž, která prováděla pochůzkovou strážní službu, se zaměřením na odhalování hospodářské trestné činnosti a podléhala zemskému finančnímu ředitelství a ministerstvu financí.
2. Stálé útvary SNB – tzv. stanice SNB a okresní, oblastní a zemská velitelství SNB.
3. Vojenské jednotky.

Všechny organizace vzájemně spolupracovaly a jejich činnost se často prolínala. Vojenské jednotky měly hlavně vypomáhat SNB a FS. Hlavním koordinátorem ochrany hranic v daném úseku byl vždy velitel pohotovostního praporu. V červnu 1947 byl zformován nový pohraniční pluk SNB Slovensko. Jeho úkolem bylo pronásledování banderovců, příslušníků Ukrajinské povstalecké armády, kteří přešli z Polska na československé území. Od října 1947 pak prapory plnily strážní službu na slovensko-polských hranicích. [7] Sbor národní bezpečnosti sehrál důležitou roli při komunistickém převratu v únoru 1948. Pohotovostní jednotky pohraničních útvarů SNB byly přesunuty do Prahy, kde od 22. února zasahovaly proti nepokojům. Příslušníci pohraničních útvarů SNB se také podíleli na formování Lidových milic. Po únoru 1948 význam pohraničních jednotek SNB pro komunistický režim ještě stoupl. Byla zrušena platnost cestovních pasů a bez výjezdní doložky nebyla

možnost legálně vycestovat z Československa. V této době se začala budovat železná opona. Stavěly se zátarasy a hranice se postupně uzavírala. Výnosem ministerstva vnitra z 30. března 1948 bylo nařízeno použití zbraně proti řidičům aut ujíždějících přes hranice. Výnos z 3. dubna 1948 nařizoval vykopat na všech polních cestách 120 cm hluboké a 150 cm široké příkopy ve vzdálenosti 15 až 20 m od státní hranice. Začaly se objevovat zprávy o zatčení převaděčů. V březnu 1948 byla zrušena velitelství pohraničních pluků a v srpnu bylo zřízeno dvanáct pohraničních praporů SNB se sídly v Českých Budějovicích, Písku, Plzni, Karlových Varech, Litoměřicích, Liberci, Hradci Králové, Brně, Znojmě, Olomouci, Frýdku a v Bratislavě. Protože se stále nedařilo zabránit hromadné emigraci do zahraničí, došlo v lednu 1949 k další reorganizaci systému ochrany hranic. Byla zrušena Finanční stráž a její úkoly přešly na Sbor národní bezpečnosti. Vytvořil se nový útvar Pohraniční stráž SNB, která spadala pod ministerstvo vnitra. V systému střežení hranic byly zavedeny dva systémy:

1. Střežení západní hranice republiky zajišťoval vojenský systém. Jednotky zde byly lépe vyzbrojeny, vybaveny a zaměřily se na osoby prchající za hranice a na kurýry západních zpravodajských služeb.
2. Ve východních oblastech se pohraničníci zaměřili hlavně na boj s pašeráky a podléhali krajským velitelstvím Národní bezpečnosti. Ochrana hranic zde byla spíše policejní.

Těžiště ochrany státních hranic mezi lety 1945-1950 spočívalo především v pochůzkovém hlídkování. Používaly se dva typy hlídek. Hlídky s pevným stanovištěm a pohyblivé hlídky. Hlídku tvořili dva muži ozbrojení puškami, samopaly, případně pistolemi a služebním psem. Pohyblivé hlídky byly vysílány nepravidelně, jejich složení bylo ovlivněno momentální situací a možnostmi. Hlídky prováděly obchůzku, při které kontrolovaly vytypovaná místa. Často byla jejich úkolem čekaná, hlídkování na možných přechodových trasách a u příhraničních samot, které mohly sloužit jako úkryt pro převaděče a pašeráky. V noci hlídaly komunikace vedoucí k hranicím. Další formou střežení hranice byly kontrolní obchůzky velitelů, kteří kontrolovali výkon služby svých podřízených a přitom hlídali neobsazené území. Příslušníci SNB konali strážní a dozorčí službu v kasárnách a sloužili jako operativní zálohy, které mohly být použity v případě mimořádných událostí. Při ochraně hranic spolupracovaly pohraniční jednotky SNB s armádou a s Lidovými milicemi. [6]

Protože ani tato reforma nezlepšila výrazně systém ochrany hranic, bylo rozhodnuto o přechodu na vojskový způsob ochrany hranic, který byl používán v Sovětském svazu.

Reforma probíhala od roku 1950, kdy Pohraniční stráž (dále jen PS) přešla do působnosti nového ministerstva národní bezpečnosti. Vznikla velitelství brigád PS, kterým byly podřízeny prapory, a příslušníky se stali vojáci základní služby. Bylo také provedeno zásadní navýšení počtu pohraničnicků a nová dislokace jednotek PS. [7] Cílem těchto opatření bylo dosáhnout úplné nedotknutelnosti a neporušitelnosti státních hranic. Militarizace byla reakcí komunistické moci na zostření mezinárodní situace a růst napětí.

Podle návrhu Statutu měla Pohraniční stráž tyto úkoly:

1. Na určeném úseku bránit nedotknutelnost hranic Československa.
2. Zabránit všem pokusům o neoprávněný přechod státních hranic.
3. Ve spolupráci s SNB bojovat v hraničním území proti špionáži, protistátní činnosti, podloudnictví a „banditismu“.
4. Kontrolovat dodržování ustanovení o hraničním pásmu.
5. Udržovat na hranicích pořádek a nepřipustit žádné provokace.
6. Hlásit nepovolené přelety hranice letadly a zasáhnout proti nim.
7. Bránit hranice při vpádu nepřátelských sil.

Počet příslušníků Pohraniční stráže v roce 1951 byl stanoven na 18 000 osob. V roce 1953 měla Pohraniční stráž už téměř 22 000 mužů. Pohraniční stráž úzce spolupracovala s lidovými milicemi, které se podílely na sledování a kontrole vlastních i cizích osob v pohraničním pásmu. Od roku 1950 bylo zřízeno hraniční a zakázané pásmo, ve kterých mohli žít jen prověřeni a pro komunistickou moc spolehliví lidé. Drátěné zátarasy a další ženižně technická zabezpečení hranic byla budována až po reorganizaci Pohraniční stráže v roce 1951. Tyto opatření zabezpečovaly neprostupnost hranice a zcela naplnily význam Churchillova pojmu železná opona. Ženižně-technické zabezpečení mělo ztížit postup utíkajících osob a jejich přechod přes hranici, dále mělo ulehčit včasné odhalení „narušitelů“ a podávat signál o výskytu nežádoucích osob v prostoru hranice. [6]

Ženižně-technickým prostředky použité na státní hranici.

- 1) Nástražná osvěcovadla.
- 2) Kontrolní orný pás, který měl zachytit stopy narušitelů a byl široký 6 - 10 m.
- 3) Lesní průseky, na které navazovala stavba drátěných překážek, orných pásů a pozorovatelů. Průseky byly důležité pro větší přehlednost kontrolovaného prostoru pro pohraniční hlídku. Měly 10 - 18 m na šířku.
- 4) Drátěný zátaras: jednoděnné, nebo trojděnné. Zátaras byl doplňován kontrolním orným pásem a od roku 1952 byla střední stěna doplněna vodiči s vysokým

napětím. Umíšťoval se 300 až 1000 m od hranice, tvořily jej tři ploty postavené z kůlů zatlučených do země s přípevněnou sítí z ostnatého drátu. Mezi jednotlivými stěnami byla vzdálenost 3 m. Krajiní stěny byly vysoké 160 cm, střední stěna 200-220 cm.

- 5) Také byly používány minová pole, kterými byly doplňovány zátarasy.
- 6) Pozorovatelný sloužily hlídce pro lepší viditelnost ve střeženém úseku.
- 7) Nízké klopýtčné zátarasy - ostnatý drát natažený mezi stromy v lese kolem lesního průseku, umíšťoval se v několika řadách. A liščí díry, byly asi 0,5 m hluboké jámy v zemi směrem do vnitrozemí, které zpomalovaly pohyb narušitelů.
- 8) Unifikovaná signální stěna se začala používat místo vysokého napětí od roku 1965. Byla umístěna asi 600 m od hranice.
- 9) Využíváno bylo také moderních technických prostředků jako infrasenzorů a otřesových čidel.
- 10) Soustava zátarasů byla doplňována signálními prostředky různého druhu.
- 11) Mezi další ženijní úkoly patřilo zajištění spojení a dopravy pohraničnicků.
- 12) Technické překážky byly využívány také na silničních a železničních přejezdech.

Po zrušení minových polí a zátarasů s vysokým napětím v roce 1965 zůstali tím nejkontroverznější prostředkem ochrany státní hranice takzvaní samostatně útočící psi (dále jen SUP). Účelem zavedení byla snaha účinně zastavit osoby, které již překonaly drátěný zátaras a směřovaly ke státní hranici. V roce 1966 byl vojenský systém střežení hranic s Německou demokratickou republikou (dále jen NDR) zrušen a úseky a úkoly převzala pohraniční oddělení Veřejné bezpečnosti (dále jen VB). V tomto roce byla Pohraniční stráž vydělena z kompetence Ministerstva vnitra ČSSR a přičleněna k Ministerstvu národní obrany. Tento stav vydržel jen do 1. 1. 1972, kdy byla opět podřízena Federálnímu ministerstvu vnitra a velitelství pohraniční stráže převzalo odpovědnost i za střežení státních hranic se socialistickými zeměmi. V této podobě fungovala PS až do svého zániku r. 1992.[8]

Od roku 1990 probíhaly u pohraniční stráže bezpečnostní prověrky a všichni hlavní funkcionáři a velitelé pohraniční stráže byli odvoláni. Nahradili je reaktivovaní důstojníci, kteří byli v sedmdesátých letech minulého století propuštěni. Reforma pohraniční policie se začala realizovat až po příchodu Jana Rumla na ministerstvo vnitra. Vybraní zaměstnanci byli vysláni na pracovní stáže do Spojených států amerických (dále jen USA) a Spolkové republiky Německo (dále jen SRN). V roce 1991 vstoupil v platnost Zákon o

federálním policejním sboru a Sboru hraniční policie a tím došlo k podstatným změnám v celém systému ochrany státních hranic. Z vojáků z povolání se těmito akty stali policisté.

Základními úkoly, které se plnily:

1. Přímá ochrana státní hranice.
2. Podpora policie.
3. Likvidace nepotřebných prostředků pohraniční stráže.

V nové organizaci vzniklo 229 služeben hraniční policie. [6]

1.1 Vstup České republiky do Evropské unie a režim na státní hranici

Dne 1. května 2004 vstoupila Česká republika do Evropské unie. Tím došlo k určitým změnám v režimu překračování státních hranic. Na hranicích s členskými zeměmi EU končí pravidelné celní kontroly. Došlo k odchodu příslušníků celní správy z hraničních přechodů, protože vstup do EU zajišťoval volný pohyb zboží přes hranice. Změny se dočkala i činnost policistů na hraničních přechodech, kde se prováděla pouze jedna kontrola a to společnou hlídkou obou sousedících států. Uplatňovány byly dva druhy kontrol, jedna pro občana EU a druhá důkladná pro občany ostatních zemí. Změna nastala i u řešení přestupků nelegálního překročení hranice, kdy občan žijící ve státě EU mohl po vyřešení přestupku pokračovat bez omezení dál. Příslušníci jiného státu byli a jsou nadále vraceni do státu, z kterého přišli. [9]

1.2 Vstup do Schengenského prostoru

21. prosince 2007 vstoupila ČR do Schengenského prostoru (dále jen SchP), což pro občany ČR znamená, že nejsou podrobováni hraniční kontrole na vjezdu ani výjezdu z republiky. SchP zajišťuje jak volný pohyb lidí, tak volný pohyb zboží. Podstatná změna je v tom, že státní hranici mohou občané EU překročit kdykoli na libovolném místě. Podle čl. 2 odstavce 2 Schengenské prováděcí dohody může smluvní strana, pokud to vyžaduje veřejný pořádek nebo národní bezpečnost, po konzultaci s ostatními smluvními státy zavést na přechodnou dobu hraniční kontrolu na vnitřních hranicích. [10]

V první kapitole je popsán historický vývoj a formování našich hranic včetně postupných změn při její ochraně od období Velkomoravské říše po současnost.

2 GEOGRAFIE ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika je vnitrozemským státem ležícím uprostřed mírného pásu severní polokoule ve střední části Evropy. Svou rozlohou 78 866 km² je na 21. místě mezi evropskými státy dle rozlohy. K 30. září 2016 měla ČR 10 572 427 obyvatel. Hustota zalidnění je 133 obyvatel na 1 km². Celková délka hranice je 2290,4 km. Rozkládá se na území tří historických zemí: Čech, Moravy a části Slezska. ČR sousedí svou státní hranicí s Polskem v délce 761,8 km, s Německem 810,3 km, s Rakouskem 466,3 km a se Slovenskem 251,8 km. Česká republika je demokratický právní stát s liberálním státním zřízením. Hlavou státu je prezident republiky a zákonodárným orgánem je dvoukomorový Parlament České republiky. Česko je členem OSN, NATO, OECD, WTO, Rady Evropy, OBSE, EEA, Evropské celní unie, EU, Schengenského prostoru a Visegrádské skupiny. Administrativně se dělí na 14 samostatných krajů. Hlavním městem je Praha. [11]

2.1 Státní hranice České republiky

Území státu je vymezeno státními hranicemi a podle čl. 11 Ústavy ČR území České republiky tvoří nedílný celek, jehož státní hranice mohou být měněny jen ústavním zákonem. Charakter hranic je dán zejména historickými, strategickými, geografickými a politickými podmínkami. Většina současných hranic je výsledkem několik století trvajícího hledání a nastavování vztahů se sousedními státy. Hranice určuje, kde končí území jednoho státu a začíná území státu dalšího, tj., kde končí suverenita a autorita jedné vlády a začíná suverenita a autorita vlády jiné. Hranice symbolicky vytvářejí jakousi linii či obal politického prostoru. Státními hranicemi je vymezeno státní území, teritoriální právní prostor státu. Státní území je konstitutivním prvkem státu, bez území by stát nemohl existovat. Dalšími nepostradatelnými znaky jsou obyvatelstvo a státní moc. Státní území je trojrozměrný prostor. Skládá se ze suchozemského prostoru až k zemskému jádru a vzdušného prostoru, tedy části atmosféry nad suchozemským prostorem. Horní hranice vzdušného prostoru není stanovena žádnou mezinárodní smlouvou, ale obecně je stanoven mezinárodní leteckou federací FAI na 100 km mezi atmosférou a kosmickým prostorem. [11]

Obr. 1. Mapa České republiky [12]

2.2 Současná podoba státní hranice ČR

Hranice Českého státu vychází až na výjimky z historie našeho území a svou podobu získaly při vzniku Československa po první světové válce a rozpadem Československa v roce 1993. Některé jejich úseky patří k nejstarším v Evropě vůbec. Hranice ČR je částečně rozeznatelné i z leteckých map, kde nejsou vyznačena města, silnice ani jiná infrastruktura. Důvod vychází z geografického reliéfu hranic, které tvoří pohoří a jiné přírodní specifické oblasti. Pokud se podíváme od západu, jsou zde Krušné hory, na sever Lužické a Jizerské hory, na které navazují Krkonoše. Směrem k východu se táhnou Orlické hory, Hrubý a Nízký Jeseník. Na východě republiky směrem k jihu jsou Moravskoslezské Beskydy, navazující na Bílé Karpaty. Na jihu naši přirozenou přírodní hranici tvoří řeka Morava, která se vlévá do Dunaje. A jihovýchodní části území tvoří přirozenou hranici řeka Dyje vlévající se do řeky Moravy. V jižní části republiky se po hranici táhnou Novohradské hory, které navazují na Šumavu. Šumava se na jihozápadní hranici napojuje na Český les. Zajímavostí České republiky je, že má celkem čtyři mezistátní trojmezí. To znamená, že na čtyřech místech ČR se setkávají v jednom bodě hranice třech států. A to nedaleko města Hrádek nad Nisou se setkává hranice České republiky, Spolkové republiky Německo a Polské republiky. Východním trojmezím je Hřčava, kde se protínají hranice České republiky, Polské republiky a Slovenské republiky. Jihovýchodní trojmezí je soutok řek Dyje a Moravy, kde se protíná hranice České republiky, Slovenské republiky a

Rakouské spolkové republiky. Čtvrté trojmezí leží na Šumavě nedaleko hory Plechý. Zde se setkává hranice České republiky, Rakouské spolkové republiky a Spolkové republiky Německo. [11]

2.3 Definice

Pohraničí

„Pohraničí je území nacházející se podél nebo blíže státních hranic. Pohraničí nezahrnuje území sousedního státu.“ [13]

Příhraničí

„Příhraničí je oblast ležící při hranici se sousedním státem a zahrnuje i pohraniční území sousedního státu.“ [13]

Hraniční linie

„Hraniční linie je jednoznačně definována jako lineární oddělení dvou státních územních celků.“ [13]

Celní pohraniční pásmo

„Celní pohraniční pásmo je část celního území (celní území je území České republiky, včetně vnitrozemských vodních cest a vzdušný prostor nad ním), směrem 25 km od státních hranic do vnitrozemí a kruh o poloměru 25 km okolo celních letišť. Zbytek celního území je tzv. celní vnitrozemí.“ [13]

2.4 Hraniční přechody České republiky

2.4.1 Spolková republika Německo

S Německem má Česká republika 32 hraničních přechodů, 22 přechodů pro motorová vozidla i pěší, 9 pouze pro pěší a 1 pouze pro motorová vozidla.

Hora sv. Kateřiny – Katharinenberg, **Hrádek nad Nisou** – Hartau, **Varnsdorf** – Seifhennersdorf, **Rumburk**-Seifhennersdorf, **Jiříkov** – Neugersdorf, **Dolní Poustevna** – Sebnitz, **Hřensko** – Schmilka, **Petrovice** – Bahratal, **Cínovec** – Zinnwald, **Cínovec** – Altenberg, **Moldava** – Neurehefeld, **Hora Sv. Šebestiána** – Reitzenhain, **Vejprty** – Bärenstein, **Boží Dar** – Oberwiesenthal, **Potůčky** – Johanngeorgenstadt, **Kraslice** – Klingenthal, **Vojtanov** – Schönberg, **Doubrava** - BadElster, **Aš** – Selb, **Pomezí nad Ohří** – Schirnding, **Svatý Kříž** – Waldsassen, **Broumov** – Mähring, **Pavlův Studenec** – Bärnau, **Rozvadov - stará silnice** – Waidhaus, **Rozvadov - dálnice** – Waidhaus, **Železná** –

Eslarm, **Lísková - stará silnice** – Waldmüchen, **Folmava - FurthimWald**, **Všeruby** – Eschlkam, **Svatá Kateřina** - Neukirchen b. Hl. Blut, **Železná Ruda** - BayerischEisenstein, **Strážný** - Philippsreut

2.4.2 Polská republika

S Polskem má Česká republika 11 hraničních přechodů, z toho 9 pro motorová vozidla i pěší a 2 pouze pro pěší.

Bohumín – Chalupky, **Bukovec** – Jesnowice, **Harrachov** – Jakuszyce, **Hat'** – Tworków, **Hrádek nad Nisou** – Porajów, **Chotěbuz** – Cieszyn, **Pomezní boudy** - Przelecz Okraj, **Nové Město p. Smrkem** - CzerniawaZdrój, **Srbská** – Miloszów, **Habartice** – Zawidów, **Kunratice** - Bogatynia

2.4.3 Slovenská republika

Se Slovenskou republikou má Česká republika 16 hraničních přechodů, 15 pro motorová vozidla i pěší a 1 pouze pro pěší.

Lanžhot – Brodské, **Břeclav** – Brodské, **Hodonín** – Holič, **Sudoměřice** – Skalica, **Velká nad Veličkou** – Vrbovce, **Strání** - Moravské Lieskové, **Březová** - Nová Bošáca, **Starý Hrozenkov** – Drietoma, **Brumov - Bylnice** - Horné Srnie, **Nedašova Lhota** - Červený Kameň, **Střelná** - Lysá pod Makytou, **Velké Karlovice** – Makov, **Bílá - Bumbálka** – Makov, **Bílá** – Klokočov, **Šance - Čadca** – Milošová, **Mosty u Jablunkova** - Svrčinovec

2.4.4 Rakouská republika

S Rakouskem má Česká republika 21 hraničních přechodů, 15 pro motorová vozidla i pěší a 6 přechodů pouze pro pěší.

Plešné jezero – Holzschlag, **Ježová** – Iglbach, **Koranda** - St. Oswald, **Zadní Zvonková** – Schoneben, **Přední Výtoň** – Guglwald, **Studánky** – Weigetschlag, **Dolní Dvořiště** – Wulowitz, **Nové Hrady** – Pyhrabruck, **České Velenice - lávka** – Gmünd, **České Velenice** – Gmünd, **Halámky** - Neu – Nagelberg, **Nová Bystřice** – Grametten, **Slavonice** – Fratres, **Vratěnín** – Drosendorf, **Čížov** – Hardegg, **Hranice** – Mitterretzbach, **Hatě** – Kleinhaugsdorf, **Hevlín** - Laaan der Thaya, **Mikulov** – Drasenhofen, **Valtice** – Schrattenberg, **Poštorná** – Reintal [14]

V kapitole Geografie České republiky jsme si shrnuli základní vlastivědné údaje, geografický reliéf hranice včetně historického a zákonného určení českých hranic.

3 BEZPEČNOSTNÍ HROZBY SOUVISEJÍCÍ S OCHRANOU STÁTNÍ HRANICE

Česká republika definuje hrozby, které mohou mít vliv na bezpečnostní prostředí státu, a hledá způsoby, jak těmto hrozbám čelit. Tyto bezpečnostní hrozby definuje a aktualizuje ve svých dokumentech hned několik státních institucí a úřadů. Jako příklad můžeme uvést Ministerstvo vnitra České republiky, Bezpečnostní informační služby nebo základní dokument bezpečnostní politiky státu Bezpečnostní strategie České republiky 2015 apod.

3.1 Bezpečnostní pojmy

Bezpečnost

„Bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro objekt (zpravidla národní stát, popř. i mezinárodní organizaci), jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten při ní spolupracovat.“ [15]

Národní bezpečnost

„Národní bezpečnost je stav, kdy objektu (národnímu státu jako celku nebo jeho podstatným atributům) nehrozí závažné ohrožení svrchovanosti, územní celistvosti, základům politického uspořádání, vnitřního pořádku a bezpečnosti, životů a zdraví občanů, majetkových hodnot a životního prostředí. Ani jeho spojenci nejsou vystaveni hrozbám, které by v případě jejich aktivace vyžadovaly ozbrojenou či jinou rizikovou spoluúčast. Objekt je schopen a ochoten potenciální hrozby rozpoznat a v maximální možné míře jim zamezovat, popřípadě je eliminovat.“ [15]

Vnitřní bezpečnost

„Vnitřní bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby ohrožující objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy akcemi zevnitř a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnitřních hrozeb efektivně vybaven a k ní ochoten.“ [15]

Vnější bezpečnost

„Vnější bezpečnost je stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby zvnějšku pro objekt (zpravidla národní stát, popř. mezinárodní organizaci) a jeho zájmy a tento objekt je k eliminaci stávajících i potenciálních vnějších hrozeb efektivně vybaven a ochoten.“ [15]

Bezpečnostní hrozba

„Bezpečnostní hrozba je negativní událost, která může poškodit, nebo ohrozit subjekt a objekt. Může způsobit škodu, ztrátu nebo nežádoucí změnu.“ [15]

3.2 Bezpečnostní strategie státu

Vláda ČR v roce 2015 aktualizovala Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2011. Dokument reaguje na proměny bezpečnostního prostředí, včetně klíčových hrozeb v euroatlantickém prostoru, a definuje způsob, jakým bude Česká republika těmto hrozbám čelit. [16]

Za základní oblasti národní bezpečnosti se považují

- vojenská bezpečnost
- zdrojová bezpečnost
- environmentální bezpečnost
- politická bezpečnost
- kulturní bezpečnost

Tab. 1. Přehled konceptů bezpečnosti [15]

Stupeň rozšíření	Způsob rozšíření			
	Horizontální úroveň (sektory)	Vertikální úroveň (referenční objekty)	Ohrožené hodnoty	Zdroje hrozeb
Úzký koncept	1. Vojensko-politický sektor	1. Stát	1. Suverenita 2. Teritoriální integrita	1. Jiné státy 2. Substáttní aktéři 3. Příroda
Široký koncept	1. Sociální sektor	1. Národ 2. Sociální skupiny	1. Národní jednota 2. Identita	1. Státy 2. Národy 3. Migranti 4. Nepřátelské kultury
	1. Ekonomický sektor	1. Stát 2. Instituce 3. Individua	1. Rozvoj 2. Existence 3. Základ. lidské potřeby	1. Jiné státy 2. Trhy 3. Globální ekonomika
	1. Environmentální sektor	1. Ekosystém 2. Lidský druh	1. Udržitelnost 2. Přežití 3. Kvalita života	1. Stát 2. Globalizace 3. Lidský

3.3 Národní bezpečnost České republiky

Národní bezpečnost České republiky není v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v platném znění, přímo definována. Vychází se z vymezení základní povinnosti státu v čl. 1 „Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti České republiky, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.“ [17] Další povinnosti vyplývají z čl. 2 o vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu „*Je-li bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost, demokratické základy České republiky nebo ve značném rozsahu vnitřní pořádek a bezpečnost, životy a zdraví, majetkové hodnoty nebo životní prostředí anebo je-li třeba plnit mezinárodní závazky o společné obraně, může se vyhlásit podle intenzity, územního rozsahu a charakteru situace nouzový stav, stav ohrožení státu nebo válečný stav.*“ [17]

3.4 „Bezpečnostní strategie České republiky“

Bezpečnostní strategie České republiky je základním dokumentem bezpečnostní politiky ČR, na který navazují další strategie a koncepce s cílem hledat přístupy k otázkám bezpečnosti. Pro uplatňování a tvorbu Bezpečnostní strategie ČR se vychází z právního rámce a hodnot. Zejména Ústava ČR, Listina základních práv a svobod a ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v platném znění. Součástí jsou další navazující zákony ČR a mezinárodní závazky vycházející z členství ČR v Organizaci Severoatlantické smlouvy (NATO), Evropské unii (EU), Organizaci spojených národů (OSN) a Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE). Zabývá se proměnami v bezpečnostním prostředí včetně klíčových hrozeb v euroatlantickém prostoru. Cílem je zajistit prosazování bezpečnostních zájmů ČR a efektivně využívat dostupných zdrojů v rámci bezpečnostní a obranné politiky. Pro dosažení všech bezpečnostních cílů je využíván komplexní a funkční bezpečnostní systém, který se průběžně přizpůsobuje aktuální bezpečnostní situaci v ČR i ve světě. Vzhledem k povaze soudobých bezpečnostních výzev je důležité provázání a koordinace všech nástrojů nezbytných pro efektivní zajištění bezpečnosti ČR. Bezpečnost ČR je založena na principu zajištění bezpečnosti jednotlivce, ochrany jeho života, zdraví, svobody, lidské důstojnosti a majetku. Za zajištění bezpečnosti je primárně odpovědná vláda ČR, ovšem pro snižování rizik naplnění hrozeb je žádoucí aktivní spolupráce občanů ČR, právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy, čímž dochází k celkovému posílení odolnosti společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Z

hlediska zajištění bezpečnosti ČR má velký význam politická a hospodářská stabilita EU. K tomu Česká republika využívá součinnost s ostatními státy v rámci mezinárodních organizací a uskupení států a podporuje mírová řešení konfliktů. ČR je v rámci bezpečnostní politiky zastáncem proaktivního přístupu a podporuje včasnou detekci hrozeb jejich kvalitní analýzu a přijímání včasných a aktivních opatření. Vychází z principu, že bezpečnost ČR nelze oddělit od bezpečnosti v euroatlantické oblasti a od globální bezpečnostní situace. Z toho vyplývá, že bezpečnostní prostředí, obrana a ochrana občanů a území státu nekončí na hranicích ČR. Obranu a bezpečnost zajišťuje ČR pomocí členstvím v NATO a EU. Zde se využívá výhod kolektivní obrany a zajištění bezpečnosti jednotlivých členských států NATO. Tato výhoda je podmíněna závazkem ke společné obraně a bezpečnosti přispívat. Členství v mezinárodních organizacích nesnímá z ČR odpovědnost za vlastní obranu.

V dnešní moderní době se dynamika změn v oblasti bezpečnosti státu stále zvyšuje a její předvídatelnost se naopak snižuje. Hrozby dnes mají asymetrickou povahu a v globálním prostředí zvyšují možnost jejich šíření z relativně vzdálených oblastí konfliktů a napětí. Je prokázáno, že konflikty a nestabilita odehrávající se daleko za hranicemi Evropy mají přímý dopad na naši bezpečnost. Začíná se prolínat vnitřní a vnější bezpečnostní hrozby a jejich rozdíly se stírají. To vše má výrazný dopad na zajištění obrany a bezpečnosti. Z tohoto důvodu se začínají kombinovat vojenské a civilní nástroje, včetně diplomatických, právních a ekonomických prostředků k předcházení hrozeb a zmírnění jejich negativních vlivů. Jsou kladeny vyšší nároky na připravenost a efektivní včasnou reakci na nenadálé hrozby. Pravděpodobnost přímého ohrožení území ČR masivním vojenským útokem je momentálně velmi nízká. Proto hrozby, kterými se musí ČR zabývat, jsou hlavně vyhrocené postoje vůči hodnotovým základům naší společnosti, ohrožující koncept demokratického právního státu a popírající základní lidská práva a svobody. [16]

3.5 Bezpečnostní hrozby

Česká republika na základě analýzy bezpečnostního prostředí identifikuje relevantní hrozby. Jako člen mezinárodních organizací zahrnuje mezi bezpečnostní hrozby i ty, které nemají přímý dopad na její bezpečnost, ale ohrožují její spojence.

3.5.1 Oslabování mechanismu kooperativní bezpečnosti i politických a mezinárodněprávních závazků v oblasti bezpečnosti

Jedná se o státy, usilující o změnu stávajícího mezinárodního uspořádání. Tyto státy používají k dosažení svých mocenských cílů metody hybridního válčení. Kombinují konvenční i nekonvenční vojenské prostředky s civilními prostředky jako je propaganda využívající média, zpravodajské dezinformační akce, politický a ekonomický nátlak, vysílání neoznačených příslušníků ozbrojených sil, kybernetické útoky a podobně. Také posilují svůj vojenský potenciál a prostřednictvím politického vlivu a destabilizací okolních zemí se pokouší zvětšovat vlastní sféru vlivu.

3.5.2 Nestabilita a regionální konflikty v euroatlantickém prostoru a jeho okolí

Nevyřešené konflikty se všemi svými negativními důsledky mohou mít přímý i nepřímý vliv na bezpečnost ČR. Spory etnického, teritoriálního nebo politického a ekonomického charakteru mají potenciál vyústit do ozbrojených konfliktů. [16]

3.5.3 Terorismus

Podle Ministerstva vnitra ČR je současná situace v České republice z hlediska teroristických projevů klidná. A připravenost na případný teroristický útok na našem území lze označit za odpovídající. Ovšem vzhledem k členstvím ČR v Evropské unii a Severoatlantické alianci je třeba případná rizika nepodceňovat a odpovídajícím způsobem se na ně připravovat. Základním dokumentem zabývajícím se úsilím snížení zranitelnosti České republiky a jejich zájmů v zahraničí je „Strategie České republiky pro boj proti terorismu“. [16, 18]

3.5.4 Šíření zbraní hromadného ničení a jejich nosičů

Některé státy a soukromí aktéři otevřeně nebo skrytě usilují o získání zbraní hromadného ničení a jejich nosičů. Rozšíření těchto zbraní může mít vážné důsledky pro bezpečnost v euroatlantickém prostoru. Další hrozbu představují balistické řízené střely a střely s plochou dráhou letu nesoucí konvenční nebo nekonvenční hlavici. Hrozbou v tomto případě je schopnost zasáhnout území ČR nebo spojenců z velké vzdálenosti. Proto jsou kladeny vysoké nároky na aktivní i pasivní protiopatření. [16]

3.5.5 Kybernetické útoky

V současnosti pronikají informační technologie do všech oblastí života a to včetně státní sféry. Kybernetický prostor je specifický neexistencí geografických hranic a jeho nebezpečnost spočívá v relativizaci vzdálenosti mezi zdrojem hrozby a potenciálním cílem. Díky své asymetričnosti umožňuje státním i nestátním aktérům poškodit strategické a významné zájmy ČR bez využití konvenčních prostředků. Toto tvrzení lze doložit přibývajících kybernetickými útoky na veřejnou i soukromou sféru. V případě útoku na komunikační, energetické, dopravní sítě, nebo průmyslové a finanční systémy, může jejich selhání zapříčinit významné hmotné škody. Kybernetický útok vedený na ozbrojené síly a na jejich informační a komunikační systémy může mít vliv na obranyschopnost státu. S kybernetickými útoky úzce souvisí problematika politické a ekonomické špionáže. [16, 18]

3.5.6 Negativní aspekty mezinárodní migrace

Migrace je přesun jednotlivců nebo velkých skupin osob z jedné oblasti do druhé. Většinou jde o pohyb osob na velké vzdálenosti přes několik států, na krátkou, delší nebo trvalou dobu. Důvodem zvýšené míry migrace je zvyšující se počet lokálních ozbrojených konfliktů, které jsou následně zdrojem či katalyzátorem řady bezpečnostních problémů. Nicméně i nedostatečná integrace zcela legálních migrantů může být zdrojem sociálního napětí. Tato skutečnost pak může vést i k nežádoucí radikalizaci členů těchto přistěhovaleckých komunit. [16, 18]

3.5.7 Extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí

Ministerstvo vnitra definuje pojem extremismus jako „*vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku*“. [18]

Radikalizace, profesionalizace a internacionalita extremistů představuje bezprostřední, každodenní bezpečnostní hrozbu. Čelíme v jejich podání vysoce organizované a efektivní trestné činnosti přesahující nejen hranice regionů, ale i hranice republiky. Kvůli násilí a strachu, který extremisté šíří, dalo Ministerstvo vnitra ČR boji s nimi bezpečnostní prioritu. Kriminogenní prostředí vytváří existence sociálně vyloučených lokalit a sociálních skupin, které se spolupodílí a vyvolává interetnické a sociální napětí, kterého následně využívají nejrůznější extremistické skupiny. [16, 18]

3.5.8 Organizovaný zločin

Organizovaný zločin představuje v současné době nejzávažnější nevojenskou hrozbu pro českou společnost. Zločinecké skupiny skrze svou činnost podřívají společenské uspořádání, narušují stabilitu ekonomiky, podkopávají demokratické struktury a v konečné fázi tak způsobují zánik právního státu. Proto je boj proti organizovanému zločinu a jeho doprovodným jevům jednou z priorit národně-bezpečnostní politiky.

Organizovaný zločin 21. století se vyznačuje vysokou mírou propracovanosti a mnohdy je velice těžké odlišit je od legální činnosti. Díky otevřeným hranicím EU je pro organizovaný zločin mnohem jednodušší zde působit. Organizované skupiny využívají svých rozsáhlých kontaktů, finančních machinací a korupce k získání moci. Zaměřují se na kriminální činnost v nelegálním prodeji zbraní, distribuci drog, obchodu s lidmi, padělání cenin, peněz, vydírání podnikatelů či jiných vlivných osob, legalizují výnosy z trestné činnosti a další. Svou činností nepřímo ovlivňují politiku, justici, občanskou společnost, obchod a výrobu, mediální a zábavní průmysl, a tím ohrožují bezpečnost občanů. Organizovaný zločin překračuje hranice států a navíc často vede k propojování struktur organizovaného zločinu s teroristickými sítěmi. [16, 18]

3.5.9 Ohrožení funkčnosti kritické infrastruktury

Jedná se o klíčový systém, jehož narušení nebo přerušování by mělo závažný dopad na bezpečnost státu. Kritická infrastruktura zabezpečuje základní životní potřeby obyvatelstva a celkovou funkčnost státu. Z důvodu vzájemného propojení jednotlivých odvětví je kritická infrastruktura ohrožena jako celek, a to přírodními, technologickými a asymetrickými hrozbami. Může se jednat o politický nátlak přes uzavření produktovodů strategických surovin, sabotáže, kybernetické útoky, hospodářská kriminalita, vstup cizího kapitálu s potenciálně rizikovým původem. [16]

3.5.10 Bezpečnost civilního letectví

Po 11. září 2001 se jednou z priorit státních bezpečnostních složek stala problematika bezpečnosti civilního letectví. Řeší se tu opatření spojená jak s oblastí pozemní, tak vzdušné bezpečnosti při ochraně civilní letecké dopravy. Ministerstvo vnitra koordinuje a řídí bezpečnost civilního letectví prostřednictvím svých složek a tvorbou nových norem pro oblast civilního letectví. Pověřené složky prioritně reagují na problematiku střetu s terorismem, násilnými projevy extrémismu, organizovaného zločinu nebo činu psychicky narušeného jedince v oblasti civilního letectví. [18]

3.6 Strategie prosazování bezpečnostních zájmů České republiky

Česká republika musí v dnešní rychle se vyvíjející době kombinovat nevojenské a vojenské nástroje, aby mohla úspěšně čelit soudobým bezpečnostním hrozbám a trendům. Z tohoto důvodu rozvíjí nástroje k prosazování svých bezpečnostních zájmů jak na národní úrovni, tak i na mezinárodní. Aby bylo zajištění bezpečnosti úspěšné, je zapotřebí spolupráce a účast občanů, právnických a fyzických osob a orgánů veřejné správy. Také je zapotřebí celkové posilování odolnosti společnosti vůči bezpečnostním hrozbám.

Pro zajišťování bezpečnosti a obrany ČR je nyní příhodná doba. Příznivé ekonomické a hospodářské prostředí spolu s makroekonomickou stabilitou je pro vytváření lidských, věcných a finančních zdrojů ideální. Aby tento bezpečnostní systém odpovídajícím způsobem fungoval, musí stát řídit jednotlivé složky a zabezpečit jejich integritu, koordinovanost a pružně reagovat na vzniklé hrozby. Hlavním obranným nástrojem státu jsou ozbrojené síly. Důležitou součástí obranné politiky je Vojenské zpravodajství a další instituce státní správy, samosprávy a v zákonem vymezeném rozsahu i právnické a fyzické osoby. Vnitřní bezpečnost a ochranu obyvatelstva zajišťují bezpečnostní sbory, zejména Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR, v rozsahu svých zákonných oprávnění obecní policie. K posílení Policie ČR a integrovaného záchranného systému může být využita Armáda ČR. Poskytování neodkladné zdravotní péče zabezpečují zdravotnické záchranné služby a zdravotnická zařízení. Významná je spolupráce s občany, občanskými sdruženími působícími v oblasti bezpečnosti a využití dobrovolnické služby. Soukromé bezpečnostní služby zde zajišťují zejména ostrahu a ochranu majetku a osob.

3.7 Vyhodnocení bezpečnostních hrozeb

Pokud se budeme zabývat nejvýraznějšími bezpečnostními hrozbami současnosti, musíme na první místo zařadit válečné konflikty probíhající v Sýrii a Iráku, které přinášejí nestabilitu do tohoto regionu. Tato šest let trvající válka je spojena s útekem civilního obyvatelstva do okolních zemí a dále do Evropy. K této migrační vlně se přidávají další uprchlíci z Afghánistánu, Pákistánu, Íránu a dalších muslimských zemí. Velké množství uprchlíků přichází přes středozevní moře z Afriky. Ať už se jedná o válečné nebo politické migranty, skrývají se mezi nimi atentátníci, kteří přinášejí do Evropy, a tím i do České republiky hrozbu teroristického útoku. Příchod statisíců migrantů má také za následek zvyšující se počet páchaných trestných činů, atentátů a snížení pocitu bezpečí občanů

evropských států. To vše má za následek destabilizaci politické a ekonomické situace v zemích EU. [19]

Třetí kapitola je zaměřena převážně na otázku národní bezpečnosti a hrozeb vyplývajících z bezpečnostního prostředí ve světě.

4 SOUČASNÝ STAV OCHRANY HRANICE ČESKÉ REPUBLIKY

Novodobá ochrana státní hranice se dá počítat od roku 2007, kdy Česká republika vstoupila do Schengenského prostoru. Od 21. prosince 2007 byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích všech států, které jsou součástí Schengenského prostoru, čímž se ČR ocitla bez hraničních kontrol po celém svém obvodu hranic. Zrušena byla jak technická ochrana, tak fyzická ostraha. Na hraničních přechodech probíhají pouze namátkové kontroly celní správy, Policie ČR nebo cizinecké policie. Technické zázemí sloužící do té doby k zabezpečení hranice bylo kompletně rozprodáno, bezplatně převedeno nebo chátrá a postupně se bourá. Ve vlastnictví státu je pouze několik budov. V případě znovu zavedení střežení hranic jsou majitelé těchto nemovitostí povinni tyto objekty státu vrátit. V současné době se v České republice střeží tzv. hranice vnější pouze na mezinárodních letištích, kde se stále provádí kontroly dokladů a zavazadel. Česká republika má pět mezinárodních letišť, a to ve městech Praha, Brno, Ostrava, Pardubice a Karlovy Vary. Ostrahu zde zabezpečuje správa letiště, Policií ČR a nasmlouvané soukromé bezpečnostní agentury.

Zajímavostí je, že okolní země jako je Německo, Rakousko a Slovensko, které jsou součástí Schengenského prostoru, šly opačnou cestou. Hraniční budovy stále vlastní stát a pouze malou část těchto budov prodaly nebo pronajímá. Je otázka, zda je výhodnější Česká varianta, kdy momentální náklady na udržování množství budov a technických zařízení jsou minimální. Ovšem v případě rychlé potřeby obnovení ostrahy hranic budou investice nesrovnatelně vyšší než u jmenovaných států, které mají pohraniční zařízení stále ve vlastnictví.

5 LEGISLATIVA OCHRANY HRANIC ČESKÉ REPUBLIKY

Ochrana hranic České republiky je přímo upravena zákonem č. 191/2016 Sb. Tento zákon plně nahrazuje zákon č. 216/2002 Sb., který byl k 1. srpnu 2016 zrušen včetně všech svých novel. Nový zákon č. 191/2016 Sb. vychází z evropského nařízení č. 562/2006/EU, kterým se stanoví pravidla upravující přeshraniční pohyb osob a tím doplňuje a upřesňuje Schengenský hraniční kodex. Ministr vnitra má teď pravomoc v případě bezprostřední mimořádné hrozby obnovit kontrolu na českých státních hranicích až na pět dní. Prodloužení takového opatření musí schválit vláda. Zákonem č. 191/2016 Sb., dále upravuje podmínky pro získání statusu mezinárodního letiště a novelizuje zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech. [20]

Zákon č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic) vešel v platnost dne 25. května 2016. Upravuje ochranu státních hranic ČR proti jejich nedovolenému překračování a vymezuje působnost Ministerstva vnitra a Policie České republiky. Dále stanovuje podmínky pro hraniční přechody na mezinárodních letištích a dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Zákon je upraven v návaznosti na předpis Evropské unie. V odstavci 1. § 14 přímo stanovuje, že ochranu vnitřních hranic zajišťuje policie České republiky.

Další zákony a nařízení upravující právní rámec pro spolupráci a koordinaci při činnosti Policie České republiky s jednotlivými sousedícími státy jsou různé. Je to dáno hlavně mezinárodními dohodami mezi Českou Republikou, Rakouskem, Německem, Polskem a Slovenskem.

5.1 Právní rámec s Rakouskou republikou

Právní rámec s Rakouskou republikou je tvořen zejména následujícími předpisy.

- nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropského společenství (dále jen ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění),

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013, o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění),
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,
- zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 191/2016 sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic),
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,
- dohoda mezi vládou České Republiky a Rakouskou spolkovou vládou o předávání a přebírání osob s neoprávněným pobytem publikována ve Sdělení Ministerstva zahraničních věcí pod č. 102/2005 Sb. m.s.,
- dohoda mezi vládou České republiky a Rakouskou spolkovou vládou o hraničních přechodech na společných státních hranicích uveřejněná ve Sdělení pod č. 7/2006 Sb. m.s.,

- nařízení vlády České republiky č. 198/2014, k Národnímu schengenskému plánu 2014, kterým se ukládá vypracovat "Plán pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích" včetně definice požadavků na technické vybavení a finanční prostředky nutné k realizaci kontrol. V podmínkách Policie České republiky se jedná o typové plány k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic,
- usnesení Bezpečnostní rady státu č. 47/2015, k Vyhodnocení součinnostního cvičení Policie České republiky a Armády České republiky "Sektor B",
- usnesení Vlády České republiky č. 844/2015, k Vyhodnocení součinnostního cvičení Policie České republiky a Armády České republiky "Sektor B". [21]

5.2 Právní rámec se Spolkovou republikou Německo

Právní rámec se Spolkovou republikou Německo je tvořen zejména následujícími předpisy.

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2016/399, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepřacované znění),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013, o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepřacované znění),
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,

- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 191/2016 sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic),
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Spolkové republiky Německo o hraničních přechodech na společných státních hranicích publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 47/1997,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Spolkové republiky Německo o zpětném přebírání osob na společných státních hranicích publikovaná Sb. m. s. pod č. 5/1995,
- smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o železniční dopravě přes společné státní hranice a o ulehčené průvozní železniční dopravě publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 63/2001,
- smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o společných státních hranicích publikovaná ve Sb. m. s. 266/1997,
- smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o ulehčení pohraničního odbavování v železniční, silniční a vodní dopravě publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 157/1996,
- smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o spolupráci policejních orgánů a orgánů působících při ochraně státních hranic v příhraničních oblastech publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 91/2002,

- smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 10/2003,
- rámcová smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o přeshraniční spolupráci v oblasti zdravotnické záchranné služby publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 53/2014,
- nařízení vlády České republiky č. 198/2014, k Národnímu schengenskému plánu 2014, kterým se ukládá vypracovat "Plán pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích" včetně definice požadavků na technické vybavení a finanční prostředky nutné k realizaci kontrol. V podmínkách Policie České republiky se jedná o typové plány k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. [21]

5.3 Právní rámec se Slovenskou republikou

Právní rámec se Slovenskou republikou je tvořen zejména následujícími předpisy.

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 562/2006, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013, o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění),
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,

- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,
- zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,
- zákon č. 191/2016 sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic),
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o hraničních přechodech na společných státních hranicích publikovaná ve Sb. m. s. 87/2000
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o zrušení vízové povinnosti publikovaná ve Sb. m. s. 149/1993,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Slovenské republiky o předávání a přebírání osob na společných státních hranicích publikovaná ve Sb. m. s. 2/2004,
- Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o úpravě režimu a o spolupráci na společných státních hranicích ze dne 29. října 1992 publikovaná ve Sb. m. s. 234/1993,
- nařízení vlády České republiky č. 198/2014, k Národnímu schengenskému plánu 2014, kterým se ukládá vypracovat "Plán pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích" včetně definice požadavků na technické vybavení a finanční prostředky nutné k realizaci kontrol. V podmínkách Policie České republiky se jedná o typové plány k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic, [21]

5.4 Právní rámec s Polskou republikou

Právní rámec s Polskou republikou je tvořen zejména následujícími předpisy.

- nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 399/2016, kterým se stanoví kodex Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění),
- nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 603/2013, o zřízení systému "Eurodac" pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (EU) č. 604/2013 kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, a pro podávání žádostí orgánů pro vymáhání práva členských států a Europolu o porovnání údajů s údaji systému Eurodac pro účely vymáhání práva a o změně nařízení (EU) č. 1077/2011, kterým se zřizuje Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (přepracované znění),
- zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky,
- zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů,
- zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky,
- zákon č. 325/1999 Sb., o azylu,
- zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců,
- zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon),
- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů,

- zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů (zákon o ochraně státních hranic),
- zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení),
- zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o hraničních přechodech, přechodech na turistických stezkách protínajících státní hranice a zásadách překračování státních hranic mimo hraniční přechody publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 23/1998,
- dohoda mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o železniční dopravě přes státní hranice Sb. m. s. pod č. 6/2007,
- dohoda o propojení Dálnice D 47 na území České republiky a dálnice A 1 na území Polské republiky mezi obcemi Věřňovice a Gorzyczki v oblasti česko-polských státních hranic publikovaná Sb. m. s. pod č. 15/2013,
- smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci v hraničních otázkách publikovaná ve Sb. m. s. pod č. 96/2002,
- smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci při pohraničním odbavování přechody publikovaná ve Sb. m. s. 140/2002,
- sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 100/1998 Sb., o otevření silničního hraničního přechodu Nové Město pod Smrkem – CzerniawaZdrój,
- sdělení Ministerstva zahraničních věcí 187/1996 Sb., Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o malém pohraničním styku,
- nařízení vlády České republiky č. 198/2014, k Národnímu schengenskému plánu 2014, kterým se ukládá vypracovat "Plán pro znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích" včetně definice požadavků na technické vybavení a finanční prostředky nutné k realizaci kontrol. V podmínkách Policie České republiky se jedná o typové plány k dočasnému znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. [21]

Zde jsme si rozebrali legislativu související s ochranou hranice České republiky, jejíž součástí jsou i právní rámce pro spolupráci a koordinaci Policie České republiky s jednotlivými sousedícími státy.

6 SLOŽKY PODÍLEJÍCÍ SE NA OCHRANĚ STÁTNÍ HRANICE

Hlavními složkami, které mají za úkol zabezpečení státní hranice České republiky, jsou Policie České republiky a Armáda České republiky. Jejich povinnosti při ochraně a obraně hranic státu vyplývají ze zákonů České republiky. Armáda přebírá ochranu státní hranice v případě vyhlášení stavu ohrožení státu, jedná se o mimořádný stav, kdy je bezprostředně ohrožena svrchovanost, územní celistvost státu nebo jeho demokratické zásady a při vyhlášení válečného stavu. V případě dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic je armáda schopna nasadit potřebný počet vojáků s příslušnou technikou pro posílení Policie České republiky. Vojáci jsou povoláni dle § 22 odst. 1 a 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

6.1 Policie České republiky

Policie České republiky nabízí novým uchazečům převážně místa u pořádkové policie, dopravní policie, cizinecké policie nebo v ochranné službě. Služební poměr upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, platný od 1. 1. 2007. K ostatním službám policie jsou zařazováni policisté, kteří splňují stanovenou dobu trvání služebního poměru a specifické požadavky na danou funkci. Uchazeči mají povinnost absolvovat další speciální ověřování způsobilosti, odbornou přípravu a výcvik.

Uchazeč musí splňovat podmínky pro přijetí do služebního poměru:

1. doručit písemnou žádost o přijetí do služebního poměru
2. občanství České republiky
3. věk nad 18 let
4. bezúhonnost
5. minimálně střední vzdělání s maturitní zkouškou
6. fyzickou, zdravotní a osobnostní způsobilost k výkonu služby
7. není členem politické strany nebo politického hnutí
8. nevykonává živnostenskou nebo jinou výdělečnou činnost a není členem řídicích nebo kontrolních orgánů právnických osob, které vykonávají podnikatelskou činnost [22]

Nově přijatí policisté do služebního poměru jsou povinni absolvovat základní odbornou přípravu, která poskytuje policistovi znalosti a dovednosti, rozvíjí jeho schopnosti a postoje a učí ho uznávat hodnoty potřebné pro výkon policejních činností. Celková délka

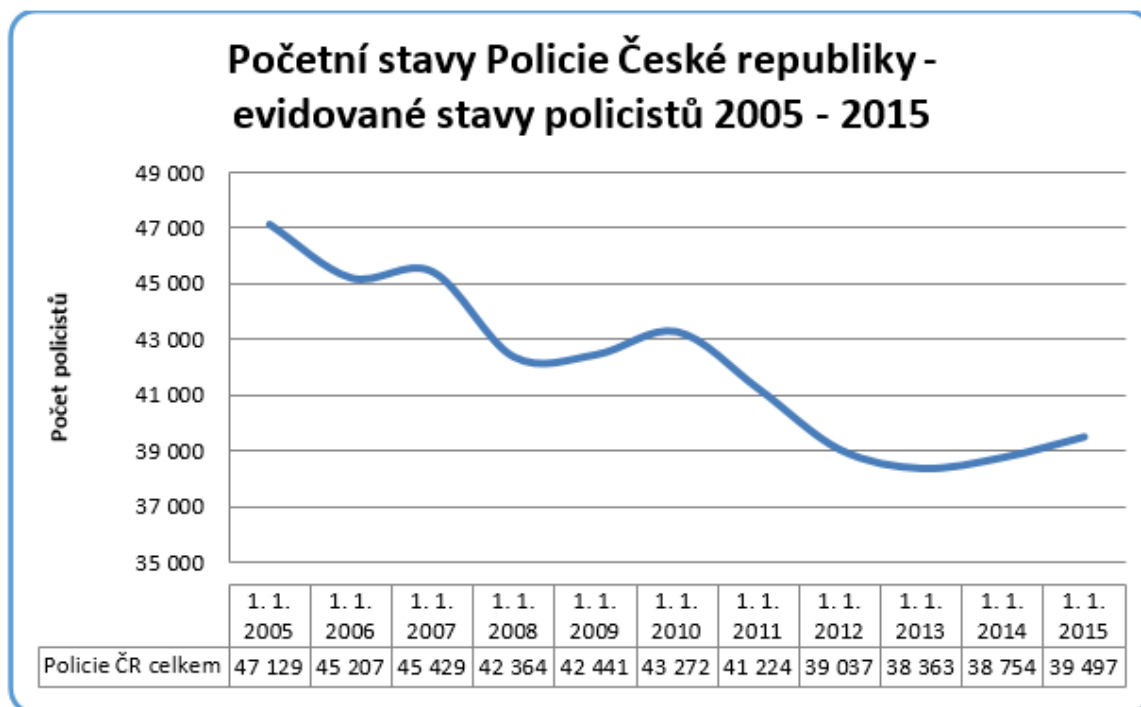
základní odborné přípravy je 12 měsíců. První přípravu uskutečňuje uchazeč na školním policejním středisku Krajské ředitelství policie a na vyšší policejní škole Ministerstva vnitra v Praze, v Brně a v Holešově.

Vše začíná měsíčním intenzivním výcvikem na vojenské akademii Vyškov. Ten je převážně zaměřen na rozvoj fyzické zdatnosti, nácvik pořadové přípravy, služební zdvořilost a základy manipulace se služební zbraní. Dále absolvují 9 měsíců na střední policejní škole a následně 2 měsíce u školního policejního střediska, nebo na útvarech Policie ČR. Základní odborná příprava je nakonec zakončena závěrečnou ústní a praktickou zkouškou, fyzickými testy, cvičením ze střelecké přípravy, taktiky a použití donucovacích prostředků. Vykonání služební zkoušky, která je jednou z podmínek pro zařazení policisty do služebního poměru na dobu neurčitou. Práce u Policie České republiky je třeba chápat jako celoživotní povolání se všemi zákonnými a morálními pravidly. Základními úkoly Policie České republiky je chránit bezpečnost a pořádek ve společnosti, prosazovat zákonnost, chránit práva a svobody osob, preventivně působit proti trestné a jiné protiprávní činnosti a potírat ji, usilovat o trvalou podporu a důvěru veřejnosti. Podle zákona plní policisté úkoly v oblasti ochrany života, zdraví a majetku, odhalování a prevence trestných činů, zajišťování veřejného pořádku, boj proti terorismu a organizovanému zločinu, ale i dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. [22] Se změnou bezpečnostní situace v Evropě a České republice, přišly i změny u policie. Jedná se hlavně o změny legislativní, které jsme probrali již dříve, ale také v počtech samotných policistů na jednotlivých útvarech. V posledních desetiletích měla politika personální spíše sestupný trend. Ovšem od roku 2014 se v rozvoji Policie České republiky v letech 2016 – 2020 počítá s nárůstem příslušníků policie asi o 4000 mužů a žen.

V roce 2016 byl počet příslušníků Policie České republiky 40 077 a počet zaměstnanců Policie České republiky 9 644 osob. Podle plánu mají počty pomalu stoupat následovně:

Tab. 2. Plán posílení jednotlivých služeb v letech 2016 – 2020 [23]

	2016	2017	2018	2019	2020	Celkem
Služba kriminální policie a vyšetřování	362	288	213	157	63	1 083
Služba pořádkové policie	261	252	273	271	270	1 327
Služba cizinecké policie	130	146	146	173	145	740
Služba dopravní policie	0	136	105	105	84	430
Další služby policie	97	178	63	44	38	420
Celkem	850	1000	800	750	600	4 000

Obr. 2. Vývoj počtu policistů – evidované stavy 2005 – 2015 [23]

6.1.1 Ochrana státních hranic

Ochrana hranic je přímo řešena zákonem č. 191/2016 Sb. a role policie je upravena v § 14 tohoto zákona. Je zde taxativně uvedeno v odstavci 1., že ochranu vnitřních hranic zajišťuje policie České republiky. Jak už bylo uvedeno výše, po vstupu České republiky do Schengenského prostoru 21. prosince 2007 se na hraničních přechodech provádí namátkové kontroly celní správy, Policie ČR nebo cizinecké policie. Vnější hranice jsou hlídány pouze na mezinárodních letištích.

V zákoně č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic České republiky § 14 se uvádí
„Oprávnění policie při dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic“

(1) „Ochranu vnitřních hranic zajišťuje policie.

(2) Za účelem ochrany vnitřních hranic může policista provést kontrolu na nejbližším místě od vnitřních hranic, které je vhodné pro provedení kontroly. Při této kontrole je policista oprávněn zastavit dopravní prostředek a provést jeho prohlídku, provést prohlídku zavazadel, a je-li to třeba ke zjištění skutečností, které jsou důvodem pro odepření vstupu cizinci na území České republiky podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky, provést prohlídku osoby. Prohlídku osoby provádí osoba stejného pohlaví a lze ji provádět s využitím přímých fyzických kontaktů nebo přímého pozorování

odhaleného těla této osoby včetně prohlídky oděvních svršků osoby a věci, které má tato osoba u sebe v době prohlídky.

(3) Za účelem ochrany vnitřních hranic je policista do vzdálenosti 10 kilometrů od vnitřních hranic oprávněn vstupovat na jiný než veřejně přístupný pozemek v součinnosti s jeho vlastníkem nebo oprávněným uživatelem; je-li to nezbytně nutné k plnění úkolů souvisejících s ochranou hranic a hrozí-li nebezpečí z prodlení, lze na tyto pozemky vstupovat bez součinnosti s vlastníkem nebo oprávněným uživatelem.“ [24]

6.1.2 Cizinecká policie

V případě krizové situace by se na ochraně hranic podílely všechny složky Policie České republiky. Základní odpovědnost nese cizinecká policie, jejímž hlavním úkolem je odhalování nelegální migrace, provádět opatření v souvislosti s nelegálním pobytem cizinců na území České republiky, odhaluje příhraniční kriminalitu a trestnou činnost, která souvisí s překračováním hranic. A plní úkoly, vyplývající z mezinárodních smluv a právních předpisů Evropské unie. Ve vnitrozemí provádějí kontroly pobytu cizinců, odhalují padělané doklady a spolupracují při ochraně vnitřního pořádku. V současnosti je jedním z jejich prioritních úkolů odhalování nelegální migrace. Ta v roce 2015 vzrostla o 77,6 % oproti roku 2014. Celkově bylo v roce 2015 zadrženo 8563 nelegálních migrantů, dále 168 osob, které působily jako převaděči a 2502 padělaných dokladů a listin, a to v situaci, kdy většina nelegálních migrantů při vstupu na území ČR, žádný doklad totožnosti nemá. A v roce 2016 bylo zadrženo 5261 nelegálních migrantů. Většina cizinců vstupuje na území České republiky přes Rakouskou a Slovenskou republiku. Naše území slouží migrantům jako tranzitní země a většina chce pokračovat v cestě do Německa a Skandinávských zemí. Tímto jednáním se dopouští zneužívání azylových procedur členských států EU

6.1.3 Cizinecká policie na letištích

Na mezinárodních letištích vykonává cizinecká policie hraniční kontroly, kontroluje zabezpečení letiště, odhaluje protiprávní jednání, které může ohrozit bezpečnost letového provozu a kontroluje dovoz a vývoz zbraní a jejich původu. Cizinecké policie zde využívá speciálně vycvičené psy, určené k vyhledávání výbušnin. Zaměřuje se na odhalování pašování drog a nezákonný pohyb zboží přes hranice. A zabezpečuje dočasnou ochranu cizincům, kteří požádají v souladu s mezinárodním právem o azyl v České republice.

6.1.4 Organizace a struktura

Hlavním orgánem je Policejní prezidium se sídlem v Praze, jemu jsou podřízeny jednotlivé útvary s celorepublikovou působností. Mezi ně patří i Ředitelství služby cizinecké policie se sídlem také v Praze. Mezi jeho hlavní úkoly patří zabezpečení plnění mezinárodních smluv, realizace pobytové kontroly, řízení a kontrola jednotlivých odborů, realizace eskortní služby v souvislosti s vyhoštěním cizinců, působí jako odvolací orgán pro správní řízení, rozhoduje o označení osob jako nežádoucí, zabezpečuje cestovní doklady a zajišťuje informační systém. Podřízeny mu jsou odbory cizinecké policie krajských ředitelství policie. Krajské odbory cizinecké policie v rámci územní působnosti příslušného krajského ředitelství policie provádí pobytovou kontrolu cizince i ubytovatele, rozhodují o přestupcích podle zákona o pobytu cizinců, rozhodují o správním vyhoštění cizince z území a zajištění cizince do zařízení pro zajištění cizinců a plní další specializované úkoly policie, dále se podílí na ochraně veřejného pořádku a bezpečnosti. Pro lepší spolupráci a koordinaci postupů jednotlivých krajských odborů cizinecké policie vznikly Národní situační centrum ochrany hranic a Národní centrum pro kontrolu dokladů. [25]

6.2 Armáda České republiky

Každý, kdo se chce stát vojákem z povolání, musí splňovat následující zákonné podmínky uvedené v § 3, odst. 1 a 2 zák. č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů, a výjimky z nich nejsou možné.

1. věk nad 18 let
2. trestní bezúhonnost
3. zdravotní způsobilost
4. splňuje kvalifikační předpoklady (alespoň vyučen)
5. ke dni nástupu do služby není členem politické strany, hnutí a odborové organizace
6. složil vojenskou přísahu [26]

Kromě splnění zákonných podmínek musí uchazeč splňovat i další požadavky, které jsou spjaty s konkrétní obsazovanou pozicí (např. specifické kvalifikační požadavky, vyšší nároky na zdravotní způsobilost, míry, praxe, vzdělání, apod.). Noví vojáci nastupují na Vojenskou akademii ve Vyškově, kde absolvují jednoměsíční kurz základní přípravy. Ten je zaměřen hlavně na základní dovednosti vojáka ve vševojskové přípravě, na pořadovou a tělesnou přípravu, ochranu proti zbraním hromadného ničení, spojovací,

střeleckou, taktickou, topografickou a zdravotnickou přípravu. Dále navazuje dvouměsíční zdokonalovací kurz. Po úspěšném absolvování těchto třech měsíců jsou vojáci odesláni k vlastním útvarům, kde se dále zdokonalují ve svých dovednostech a jsou vysíláni na další odborné kurzy. [26]

Díky dobrému bezpečnostnímu prostředí v posledních 20 letech, bylo stejně jako u policie trendem snižování počtů vojáků, techniky a rozprodávání vojenského movitého i nemovitého majetku. To vše přinášelo finanční úspory, ovšem mělo to významný vliv na operační možnosti armády. A to jak po lidské, tak po technické stránce. Po změně bezpečnostního prostředí je patrná politická snaha o nápravu. Ovšem bude trvat mnoho let a finančních prostředků než se alespoň částečně tyto ztracené schopnosti obnoví.

Zde si ukážeme průřez vývoje skutečných počtů osob v rezortu Ministerstva obrany České republiky v letech 1992 – 2016.

Tab. 3. Skutečné počty osob AČR v letech 1992 – 2016 [27]

Rok	Vojáci z povolání	Občanští zaměstnanci	Státní zaměstnanci	Vojáci základní služby	Rezort MO celkem
1992	38 049	25 286		68 630	63 335
1995	27 654	26 456		36 797	54 110
1998	22 966	21 481		33 281	44 447
2000	23 184	21 157		24 955	44 341
2014	20 864	7 487			28 351
2015	21 970	6 411	1 131		29 512
2016	23 184	6 515	1 148		30 847

Po událostech související s migrační krizí začala armáda úzce spolupracovat s policií České republiky. Armáda s policií organizují pravidelná cvičení, při kterých se v praxi ověřuje schopnost spolupráce v krizových situacích. Složky chtějí být maximálně připraveny pro případnou rychlou reakci na rozhodnutí o znovuzavedení hraničních kontrol vládou České republiky. Cvičení jsou zaměřena na postupy aktivace určených sil a prostředků AČR, provádí se rekognoskace stanovených dojezdových tras do příjmových stanovišť Policie ČR, ověřují se příslušné časové kalkulace. Probíhá školení vojáků policisty, zkoušejí se různé scénáře, které mohou nastat, jako zadržení velké skupiny cizinců přecházející státní hranici ve směru do ČR, zadržení převaděčů, nasazení dostupné techniky a hlavně propojení uniformovaných složek v terénu. Cílem je také

prověřit funkčnost existujících typových plánů, systému velení a spojení, detekovat, analyzovat a odstranit případné zjištěné nedostatky. [28]

V roce 2016 bylo pro rychlou reakci, to znamená do 120 minut vyjet s kasáren, vyčleněno 720 vojáků pro posílení policie na hranicích ČR. Po jednáních vlády s Ministerstvem obrany je armáda schopna bez problému vyčlenit 1500 vojáků pro potřeby policie a v krajním případě až 2600 vojáků, s tím, že by se musel zásadně upravit plán výcviku.

Pokud jsou vojáci podřízeni policii, vychází jejich práva a povinnosti ze stejných zákonů jako pro policii. Musí být označení viditelným nápisem POLICIE, většinou na rukávové pásce. I přes přiřazení vojáků k policii, vždy je v hlídce policista, který je vojákům nadřízen a velí. Vojáci prodělávají školení a poučení, které vychází s následujícími zákony:

- 1. „Ve spojení s Nařízením vlády České republiky a podle § 22 odst. 1 a 2 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, a podle zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Mohou být povoláni vojáci v činné službě k plnění úkolů Policie České republiky, při zajišťování ochrany státní hranice České republiky. Proti jejich nedovolenému překračování a při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti s cílem ochránit životy, zdraví a majetek osob v souvislosti se zvyšujícím se náporům nelegálních migrantů do České republiky.*
- 2. Vojáci v činné službě povolání k plnění úkolů Policie České republiky z důvodů uvedených v čl. 1 mají oprávnění a povinnosti příslušníka Policie České republiky v rozsahu stanoveném v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Vojáci v činné službě plní uložené úkoly se zbraní a donucovacími prostředky.*
- 3. Vojáci v činné službě povolání k plnění úkolů Policie České republiky z důvodů uvedených v čl. 1, a v případě aplikace práva uvedeného v kodexu Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob, mají oprávnění příslušníka Policie České republiky v rozsahu stanoveném v §§ 14 a 15 zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů.*
- 4. Voják v činné službě povoláný k plnění úkolů Policie České republiky musí být řádně seznámen s oprávněními a povinnostmi uvedenými v čl. 2 a čl. 3, které mu musí být dostatečně vysvětleny.“ [29]*

6.3 Zapojení průmyslu komerční bezpečnosti

Vzhledem k tomu, že ochranu státní hranice zajišťuje Policie České republiky, podle zákona č. 191/2016 Sb. § 14 odstavec 1 „*Ochranu vnitřních hranic zajišťuje policie.*“, [24] je využití soukromé bezpečnostní služby (dále jen SBS) pro přímou ochranu státní hranice protizákonné. Ovšem existují možnosti účasti SBS na základě protiprávního jednání osob překračující nelegálně hranici, pouze okrajově, ale legální cestou. Tato možnost vzniká v případě, že si SBS najme soukromý subjekt na ochranu vlastního majetku. Toho mohou využít například města a obce v pohraničí, které nemají finanční prostředky na provoz vlastní městské policie. Soukromá služba zde může fungovat formou pochůzkové činnosti, vyhodnocování kamerových systémů nebo ostrahou objektů a soukromých prostorů. V případě zjištění protiprávního jednání osob nelegálně překračující hranice mohou v rámci své pravomoci podle platného zákona osoby vykázat nebo zadržet do příjezdu policie. Tuto možnost mají všechny soukromé subjekty vlastníci nemovitosti a pozemky v hraničním prostoru, na hraničních přechodech nebo např. lesy. [29, 30]

Šestá kapitola se zabývá bezpečnostními složkami, které se podle platné legislativy účastní ochrany státní hranice. Byly zde rozebrány podmínky, které musí jednotliví členové policie i armády splňovat pro přijetí do služebního poměru a bylo uvedeno, jak se může nepřímou cestou účastnit ochrany státní hranice soukromá bezpečnostní služba.

7 POROVNÁNÍ VÝVOJE OCHRANY STÁTNÍCH HRANIC S VYBRANÝMI STÁTY EVROPSKÉ UNIE

V této kapitole se podíváme na poslední vývoj ochrany hranic vybraných států. Uvádíme zde tři státy, které mají velký vliv na regulaci uprchlické vlny ve střední Evropě a tím ochranu našich hranic před nekontrolovatelným příchodem migrantů na naše území. Vybrali jsme Maďarskou republiku, Slovenskou republiku a Rakouskou republiku.

7.1 Maďarská republika

Před migrační krizí se Maďarsko řadilo ke státům EU, které nemuselo výrazně řešit otázku ochrany státní hranice. Důkladnější hraniční kontroly probíhaly na hranici se Srbskou republikou, která není členem EU. Ani na hranici mimo hraniční přechody („zelená hranice“) se v té době nenacházely žádné liniové bezpečnostní systémy.

Po masivním nárůstu přicházejících migrantů po tak zvané balkánské migrační trase sáhla vláda po prvních krizových opatřeních a začala uzavírat hraniční a vlakové hraniční přechody se Srbskem. Na zelené hranici vojáci vybudovali provizorní liniové zátarasy z žiletkového drátu. Po nepřestávajícím přísunu uprchlíků a zjištění malé efektivity provizorních bariér, začalo Maďarsko s výstavbou dvojitého tři metry vysokého plotu se zpevněnou komunikací uprostřed. V rámci této výstavby se instalují nejmodernější prvky ochrany hranic s termovizními kamerami a dotykovými čidly. Tato opatření umožní výrazné snížení finančních nákladů a počtů policistů a vojáků na střežení Maďarsko-Srbské hranice. Na výstavbě se podílely kromě armády i vězni. Maďarská policie hledá až 3000 dobrovolníků z řad veřejnosti, kteří mají pomoci se střežením hranice. Všichni musí absolvovat šestiměsíční výcvik, mít dobrou fyzickou kondici a projít psychotesty. Stejně jako policisté budou vybaveni pistolí s ostrou municí, obušky, obrannými spreji, pouty a ochrannou výstrojí. Do služby mají nastoupit na jaře 2017. Momentálně hranice střeží 10 000 policistů a vojáků. Tyto nepopulární opatření zvedly v zahraničí vlnu kritiky namířené proti Maďarské vládě. Nicméně za nedlouho přistoupily k podobným opatřením další postižené státy. Migrační krize je zde dlouhodobě výrazným tématem a o přijetí evropských uprchlických kvót zde bylo vypsáno referendum. Budapešť nedávno oznámila záměr vybudovat masivnější obranný systém vedle již existujícího plotu. [31]

V první fázi celé krize poskytla Česká republika Maďarsku pomoc ve formě ženistů, polních kuchyní a policistů na zabezpečení ostrahy vnějších hranic EU se Srbskem. Čeští policisté se účastní této bezpečnostní akce v rámci EU průběžně celou dobu.

7.2 Slovenská republika

Slovenská republika řeší ostrahu hranice hlavně na východě svého území, kde sousedí s Ukrajinou, která není členem EU. Z dlouhodobého hlediska zde mají problémy s nelegálním překračováním státní hranice a pašováním zboží (cigarety, alkohol, zbraně, drogy, apod.). Novým fenoménem, který se zde vyskytl, je hloubení pašeráckých tunelů pod státní hranicí. Za finanční podpory EU se zde vybuďoval 90 kilometrů dlouhý liniový ochranný čtyřstupňový systém. Celý systém využívá moderní prostředky detekce a monitorování narušení chráněného prostoru. Využívá se zde kombinace plotu, detektorů pohybu a několika stovek kamer s nočním viděním. Na odhalování zmiňovaných tunelů se využívá speciální georadar s hloubkou snímání až 200 metrů. Na hraničních přechodech probíhá důkladná prohlídka vozidel směřujících do Schengenského prostoru trvající asi 30 minut. Ostrahu zajišťuje na 800 příslušníků pohraniční a cizinecké policie Slovenské republiky. Na zhoršující se situaci ve střední Evropě a na ohlášení jednostranných opatření v rámci azylové politiky ze strany Rakouska, reagovala Slovenská vláda prohlášením o přípravách na využití technických bariér v hraničním prostoru s Rakouskem a Maďarskem. Avizované opatření se spustí v případě zvyšujícího se počtu migrantů směřujících z těchto států na slovenské území. Dlouhodobá příprava má zajistit rychlou reakci v případě nutnosti použití technických opatření. Dalším prvkem přípravy jsou opatření ve vnitrozemí při zadržení většího množství migrantů. [32, 33]

7.3 Rakouská republika

Rakousko se z počátku řadilo mezi státy kritizující protimigrační opatření některých sousedních států. V roce 2015 přijalo 90000 žádostí o azyl, a stalo se tak nejvstřícnějším státem z pohledu migrační politiky. O rok později přišel prudký obrat, který znamenal zavádění jak technických, tak legislativních protimigračních opatření. V této době má Rakousko postaven 370 metrů dlouhý plot v Brennerském průsmyku mezi Rakouskem a Itálií. Je zde vybudováno 5 kontrolních stanovišť pro vozidla a probíhá zpřísněná kontrola na železnici. Další plot o délce 3,7 kilometru je vybudován na hranici se Slovinskem a na Maďarské hranici je připraven 100 kilometrový úsek pro zrychlenou výstavbu v případě zhoršení situace. Rakouský parlament schválil novelu azylového zákona, který umožňuje vyhlášení nouzového stavu. V případě jeho aktivace umožní zastavit vstup migrantům na Rakouské území a přijímání žádostí o azyl. Taková situace by nastala v případě přisunu nezvladatelného počtu migrantů, a pokud by policie nezvládala zajistit veřejný pořádek a

ochranu vnitřní bezpečnosti státu. Nouzový stav se může vyhlásit na dobu šesti měsíců s možností prodloužení na dva roky. Parlament také omezil přijímání žádostí o azyl na 37500. Bezpečnostní složky navýšily počty a důslednost kontrol v příhraničí i ve vnitrozemí státu a na hranicích byla částečně nasazena armáda. Díky návratu některých Rakouských obyvatel, kteří se přidali k Islámskému státu a radikalizaci části přistěhovalců, hlavně z Turecka a Bosny, panují vážné obavy z teroristického útoku. Rakouský ministr obrany chce posílit spolupráci se státy podél balkánské migrační trasy a zabránit tím nelegálnímu příchodu migrantů na Rakouské území. Rakušané momentálně spolupracují s 15 státy včetně Visegradské skupiny. [34, 35]

V této kapitole jsme porovnali vývoj ochrany státních hranic v Maďarsku, Slovensku a Rakousku. Ze zjištěných informací vyplývá, že všechny tyto země aktivně postupují ve využívání technických liniových prostředků a zvýšených bezpečnostních opatření na exponovaných částech své státní hranice. Česká republika s těmito zeměmi aktivně spolupracuje a podporuje navrhovaná opatření při důslednější ochraně vnější schengenské hranice. Důvodem, proč jsme vybrali tyto tři státy je, že díky jejich bezpečnostním opatřením je prozatím Česká republika mimo migrační trasy vedoucí z jihu na sever a západ Evropy.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

8 STATISTIKA NELEGÁLNÍ MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Od vstupu České republiky do schengenského prostoru se neevduje nedovolené překročení vnitřní státní hranice vzhledem k tomu, že její ostraha není prováděna. Tyto případy se evidují pouze na vnější hranici, kterou má ČR pouze na mezinárodních letištích. Další případy se evidují ve vnitrozemí, ale ty nejsou součástí statistik týkajících se přímo hranice.

Tab. 4. Nelegální migrace v ČR – porovnání v roce 2015 a 2016 [21]

Nelegální migrace v ČR - kategorie	Změna oproti předchozímu období					
	1.1. až 31.12. 2015	tj. %	1.1. až 31.12. 2016	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
období						
rok						
Nelegální migrace (zjištěno osob)	8 563	100,0	5 261	100,0	-38,6	-3 302
z toho přes vnější schengenskou hranici ČR	240	2,8	222	4,2	-7,5	-18

Tab. 5. Nelegální migrace v ČR v roce 2015 – 10 nejčastějších státních příslušníků [36]

Nelegální migrace v České republice 1.1.–31.12. 2015					
Nelegální pobyt	zjištěno osob	tj. %	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	zjištěno osob	tj. %
Celkem	8 323	100,0	Celkem	240	100,0
z toho občané EU	160	1,9	z toho občané EU	4	1,7
občané 3. státu	8 163	98,1	občané 3. státu	236	98,3
z toho 10 nejčastějších státních příslušností			z toho 10 nejčastějších státních příslušností		
Sýrie	2 016	24,2	Ruská federace	47	19,6
Ukrajina	1 224	14,7	uprchlík 1951	38	15,8
Kuvajť	588	7,1	Ukrajina	32	13,3
Afghánistán	583	7,0	Albánie	21	8,8
Irák	403	4,8	Turecko	11	4,6
Ruská federace	358	4,3	Čína	9	3,8
Pákistán	276	3,3	Pákistán	6	2,5
Kosovo	264	3,2	Saudská Arábie	4	1,7
Saudská Arábie	258	3,1	Kazachstán	4	1,7
Vietnam	229	2,8	Spojené státy	4	1,7

Tab. 6. Napomáhání k nelegálnímu pobytu a překračování hranice rok 2014 a 2015 [36]

Období Roku	1.1.–31.12. 2014	tj. %	1.1.–31.12. 2015	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob*	131	100,0	168	100,0	28,2	37
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek a jeho organizování	28	21,4	15	8,9	-46,4	-13
účelové otcovství a jeho organizování	15	11,5	9	5,4	-40,0	-6
účelově podané pozvání a jeho organizování	24	18,3	4	2,4	-83,3	-20
umožnění nelegálního překročení SH	14	10,7	118	70,2	742,9	104
jiné umožnění nelegálního pobytu**	50	38,2	22	13,1	-56,0	-28

Sedmá kapitola je věnována statistickým údajům nezákonného pobytu a migrace přes české území. Také zde máme statistiku osob napomáhajících k nelegálnímu pobytu na území České republiky a nelegální převádění přes státní hranici.

9 MOŽNOSTI OCHRANY Z POHLEDU LIDSKÝCH ZDROJŮ

V dnešní době má policie asi 40100 policistů a 9640 zaměstnanců. Díky bezpečnostnímu vývoji v celé Evropě začala policie intenzivně nabírat nové lidi a do roku 2020 chce navýšení své počty o 4000 žen a mužů. Armáda má tabulkově k dispozici 23184 mužů a žen, ovšem v této době nejsou obsazena všechna místa a i přes to, že se díky zhoršené bezpečnostní situaci restartoval nábor nových rekrutů, počty se pohybují kolem čísla 20000. Ministerstvo obrany počítá do budoucna s navýšením stávajících počtů o několik tisíc vojáků. Po vstupu ČR do Schengenského prostoru v roce 2007 byly zrušeny veškeré hraniční kontroly včetně ostrahy hranice. To mělo za následek reformu policie, která přebytečné pohraniční policisty začlenila do ostatních útvarů policie. Armáda i policie plní vlastní úkoly, které souvisí s ochranou státní hranice pouze v případě vzniku mimořádné události stanovené zákonem. Nyní naše hranice chrání cizinecká policie. Jedním z jejích hlavních úkolů je odhalování nelegální migrace, také působí na mezinárodních letištích, kde vykonává hraniční kontrolu. V okresních městech sídlí Inspektoráty cizinecké policie, které spadají pod jednotlivá oblastní ředitelství cizinecké policie. Pokud by došlo k potřebě znovuzavedení ostrahy státní hranice, musela by se opětovně vytvořit pohraniční policie, a s tím souvisí nábor většího počtu nových policistů. Problematika lidských zdrojů a jejich doplňování je důležitý faktor při plánování rozvoje a navyšování počtů policie. V první fázi budou rozebrány možnosti bezpečnostních rezortů pro nábor nových lidí a v druhé části vyhodnotíme dotazování na dvě otázky týkající se využitelnosti nově nabraných lidí. Vycházíme zde z informací získaných formou osobního dotazování děle sloužících zaměstnanců bezpečnostních složek. V průběhu měsíce dubna byly provedeny řízené rozhovory s vybranými zaměstnanci Policie České republiky a Armády České republiky. Všem zúčastněným byly položeny dvě stejné předem připravené otázky a každá jednotlivá otázka s nimi byla konzultována. Závěry z vyhodnocení ukazují, že odpovědi se ve většině případů shodovaly. U policejního sboru vycházíme ze skupiny 12 policistů. Průřezově jde o celou hodnostní škálu, od plukovníka, poručíků až po praporčíky. U praporčického sboru se jedná o dlouholeté instruktory mající na starosti výcvik nově příchozích uchazečů k policii. V armádě byl průzkum proveden na 10 členné skupině, která se skládala z majora, dvou nadporučíků, dvou praporčíků a pěti rotmistrů. Všichni tito lidé se dlouhodobě podílejí na výcviku a výuce v rámci Vojenské akademie ve Vyškově. Uvedení rotmistři pracují jako instruktoři výcviku nově příchozích rekrutů do armády. Všichni zúčastnění byli seznámeni s tématem diplomové práce a problematikou, která se zde řeší.

9.1 Vyhodnocení řešené problematiky Policie České republiky

Zde si upřesníme jak často se „Kurz přípravy základní odborné přípravy“ koná a jaká je jeho maximální kapacita.

- S přihlédnutím k prostorům, instruktorským kapacitám a personálnímu plánu Policie České republiky je momentální kapacita kurzu do 300 uchazečů. Tyto jednoměsíční kurzy probíhají v nepravidelných cyklech, ale každé tři měsíce jimi nyní projde přibližně 300 frekventantů, tedy až 1200 ročně.

Jednotlivé fáze složení celého ročního kurzu.

- Jednoměsíční kurz na Vojenské akademii ve Vyškově (kurz přípravy základní odborné přípravy).
- Devítiměsíční působení na Střední policejní škole (základní odborná příprava, dále jen ZOP)
- Dvuměsíční řízená praxe, kterou mají na starosti školní policejní střediska.
- Po roce skládá policista závěrečnou ústní a praktickou zkoušku.

Mezi ukončením Kurzu přípravy základní odborné přípravy a nástupem frekventantů na základní odbornou přípravu na policejní střední škole jsou přiřazeni k policejním oddělením, kde ovšem nemohou vykonávat žádnou odbornou činnost, protože prozatím nemají status policisty.

Kapacita policejních škol pro základní odbornou přípravu. Policie České republiky disponuje třemi středními školami:

- Praha - maximální kapacita 540 posluchačů
- Holešov - maximální kapacita 540 posluchačů
- Brno - maximální kapacita 470 posluchačů

9.1.1 Policistům byly položeny tyto dvě otázky

- I. Kdy je posluchač policejní školy dostatečně vycvičen k aktivnímu zapojení do ostrého zásahu pod dohledem zkušeného policisty v případě vzniku mimořádné události?(zde se dotýkáme možnosti použití posluchačů při potřebě znovuzavedení střežení státní hranice)**

Po delší rozpravě na toto téma se oslovení odborníci vesměs shodli na minimální době pro nasazení frekventantů po deseti měsících. Což odpovídá dokončení kurzu ZOP na policejní škole.

II. Po jakém časovém úseku služby je policista schopen plně působit samostatně?

Zde se odpovědi jednotlivých policistů lehce rozcházejí podle osobních zkušeností. Hodně zde záleží na schopnostech a vlastnostech každého jedince. Z formálního pohledu by měli být policisté schopni samostatně působit po úspěšném absolvování závěrečné zkoušky a složení Služebního slibu, tedy asi po roce. Zkušenosti ovšem ukazují, že minimální čas na zvládnání náročných situací je roky dva.

„Zde můžeme poukázat na kolegy ze Spolkové republiky Německo, kteří skládají zkoušky až po třech letech od nástupu k Policejnímu sboru.“

9.2 Vyhodnocení řešené problematiky Armády České republiky

Zde si odpovíme na otázky kapacity doplňování lidských zdrojů v Armádě České republiky

- Momentální maximální kapacita jednoho kurzu základní přípravy je 500 rekrutů.
- Plán armády na rok 2017 je přijmout 2000 nových lidí. To znamená každé tři měsíce jeden kurz základní přípravy s maximální naplněností.
- Celková délka kurzu základní přípravy je tři měsíce a skládá se ze dvou částí.
 1. První měsíc je určen pro zvládnutí teorie a základních pořadových cvičení.
 2. Další dva měsíce jsou zaměřeny na zvládnutí teorie základních vojenských činností a dovedností, ale hlavně na praktický výcvik v terénu.

Pokud rekrut vše zvládne, složí vojenskou přísahu a odchází k svému vojenskému útvaru.

9.2.1 Vojákům byly položeny tyto dvě otázky

I. Kdy je rekrut dostatečně vycvičen k aktivnímu zapojení do ostrého zásahu pod dohledem zkušeného vojáka nebo policisty v případě mimořádné události?

(zde se dotýkáme možnosti použití rekrutů při potřebě znovuzavedení střežení státní hranice)

„V nedávné minulosti byla rekrutace nováčků do armády prakticky nulová, a tím jsme ztratili kapacity pro příjem většího počtu rekrutů. Dnes to pociťujeme hlavně v množství instruktorů, kdy má být na 10 nováčků 1 instruktor. Realita je ovšem taková, že teď je 1 instruktor na 20 až 30 nováčků. Tento hendikep se snažíme

kompenzovat zapůjčením si zkušených vojáků z bojových útvarů, což se samozřejmě nelíbí jejich velitelům, kterým tito lidé chybí pro plnění vlastních úkolů.“

U této otázky se odpovědi vojáků lišily hlavně podle hodnosti dotazovaných. Zatím co instruktoři kurzu základní přípravy v rotmistrovské hodnosti tvrdili, že je, nebo spíše by měl být rekrut schopný ostrého nasazení hned po ukončení tříměsíčního kurzu, důstojníci byli z vlastních zkušeností přesvědčeni, že minimální čas pro zapojení nového vojáka do ostrého působení při vzniku mimořádných událostí (se zbraní) je minimálně rok. Tedy po absolvování výcviku v sestavě družstva. Po hlubší úvaze a rozboru odpovědí na danou otázku se došlo k závěru, že záleží na subjektivním pohledu na každého jedince, s tím, že u většiny rekrutů je doba od nástupu do armády k ostrému nasazení minimálně jeden rok.

II. Po jakém časovém úseku služby je voják schopen plně působit samostatně?

Tato otázka je u armády složitější než u policie. Je třeba uvažovat nad tím, že na rozdíl od policie, kde je veden k samostatnosti úplně každý hned od nástupu, u armády tomu tak není. Armáda má spoustu základních funkcí, kde není samostatnost (přemýšlet velitelským způsobem) vyžadována a v některých případech boje je dokonce i na škodu. Samostatné působení a myšlení se u armády vyžaduje až od velitele družstva a jeho zástupce výše, nebo u speciálních odborností, jako jsou odstřelovači, průzkumáci apod. Dotazovaní se shodli, že vojáci s pravděpodobností postupu do vyšších hodností a tudíž i samostatného myšlení v rámci rozhodování a vedení lidí potřebují minimálně dva roky od nástupu do armády po vstřebání dostatečného množství zkušeností pro plnění samostatných úkolů.

Tab. 7. Výsledky náboru lidských zdrojů u bezpečnostních složek v roce 2017 [zdroj: vlastní]

	POLICIE	ARMÁDA	CELKEM
Počet kurzů za rok	4	4	8
Kapacita 1 kurzu	do 300	do 500	800
Kapacita za 1 rok	1200	2000	3200
Schopnost jedince působit pod dohledem	10 měsíců	1 rok	
Schopnost jedince působit samostatně	2 roky	2 roky	

Výsledky této kapitoly poukazují na schopnost Policie České republiky a Armády České republiky nabrat za jeden kalendářní rok až 3200 nových zaměstnanců. Zde je znát velké navýšení v porovnání s minulými lety, kdy náborů lidí u obou ozbrojených sborů stagnovaly. Změna je výsledkem zhoršující se bezpečnostní situace ve světě, ale hlavně navýšením rezortních rozpočtů. Z informací dále vyplynulo, že oba rezorty jsou na svém momentálním maximu v počtech přijímaných lidí z důvodu limitovaného počtu instruktorských kapacit. Pokud by chtěli udržet stávající množství uchazečů stabilní delší časové období, bylo by potřeba navýšit instruktory na odpovídající počty 1 instruktor na 10, maximálně 15 kurzantů. Z hlediska využití nově přichozích lidí v rámci vzniku mimořádné události a plnění úkolů se zbraní pod velením zkušeného policisty nebo velitele je za potřebí rozmezí 10 až 12 měsíců od nástupů k resortu. Dále po vyhodnocení výsledků na otázku schopnosti samostatného působení jednotlivců vyšlo, že u policie jsou schopni samostatně působit všichni po dvou letech služby. Výsledek u armády je zcela odlišný, je to dáno plněním rozdílných úkolů než má policie. Na základních funkcích se samostatné působení nepožaduje. Z tohoto důvodu se zde dají zařadit vojáci působící na funkcích velitelů družstev výše. Minimální doba pro samostatné působení vojáků při plnění úkolů je také dva roky. Na závěr lze konstatovat, že tento jednoduchý přehled nám poskytl zajímavé údaje a ucelený pohled na současné možnosti obou resortů přijímat nové lidi do svých řad.

Z výsledků dané kapitoly vyplývá, že v případě znovu zavedení ostrahy státní hranice bude policii trvat několik let, než se jí podaří doplnit potřebné početní stavy. Je zde také možnost, že z důvodu náročných podmínek pro přijetí k tomuto resortu a dostatku dobře placené práce v civilním sektoru se nemusí potřebných počtů vůbec dosáhnout. Nastává zde možnost diskuze, zda nebude dobrým řešením úprava stávající legislativy a zapojením soukromých bezpečnostních služeb do procesu ostrahy státní hranice. V komerční průmyslové bezpečnosti nyní pracuje na 46 tisíc lidí, to nabízí velký potenciál pro překonání času potřebného k doplnění policejních stavů na požadované počty. Možnostem využití SBS se budeme více věnovat na konci této práce v kapitole „Modelové situace“.

10 MOŽNOSTI OCHRANY Z POHLEDU TECHNICKÝCH PROSTŘEDKŮ

V této kapitole diplomové práce budou popsány ty nejvhodnější a nejefektivnější technické prostředky pro ochranu státní hranice. Zajištění ostrahy hranic je velice náročné na lidské zdroje i finanční prostředky. Z toho důvodu se využívají moderní technické prostředky, které umožňují snížení početních stavů ostrahy hranice. Systémy těchto prostředků jsou mnohem účinnější a citlivější nežli lidské smysly a jsou tak schopné odhalit nezákonnou činnost na kilometry, desítky kilometrů a v některých případech na stovky kilometrů daleko.

10.1 Technické prostředky využívané Policií České republiky

V současné době zahájila policie masivní obměnu vybavení a techniky, a to díky navýšení rozpočtu Ministerstva vnitra ČR. Tyto policejní nákupy reflektují na zhoršení bezpečnostní situace v České republice a zaměřují se proti hrozbám terorismu, zajištění krizových situací, nasazení na ochranu státních hranic, nebo zajištění vyšší bezpečnosti policistů. Policie nakupuje nové neprůstřelné vesty, vozidla, motocykly, zbraně, systémy rádiového spojení, nové informační systémy. Počítá se také s nákupem víceúčelových vrtulníků, terénních vozidel, optických přístrojů a spektrometrů pro odhalování výbušnin, jedů a drog. V podkapitole budou popsány prostředky, které jsou vhodné právě k ochraně státní hranice. [37]

10.1.1 Mobilní monitorovací a velitelská centra

Primárně policie tyto vozidla využívá k plnění úkolů v oblasti služby pořádkové policie a služby kriminální policie. A to při monitorování sportovní utkání, různých pochodů a shromáždění, pátrání po pohřešovaných nebo uprchlých osobách a při kulturních akcí. Ovšem je zde obrovský potenciál využití těchto moderních a sofistikovaných pracovišť při střežení státní hranice. Díky své mobilitě, rozměrům, optickým a spojovacím prostředkům, jsou pro tuto činnost ideální. Pomocí těchto vozidel lze velice kvalitně sledovat rozsáhlé prostory, což přináší nemalou finanční i lidskou úsporu. Dalším pozitivním prvkem je ochrana obsluhy před nepříznivými vlivy počasí a tudíž i prodloužení času a udržení pozornosti obsluhy během sledování střeženého prostoru. Důležitým faktorem je zde nepřerušování pozorování při zhoršené viditelnosti. Jednotlivá Krajská policejní oddělení si nechávají upravovat sériové modely těchto prostředků podle vlastních požadavků.

Většinou se umísťují na dodávkové vozy různých typů. Záleží zde hlavně na účelu primárního využití a na terénu v jakém se bude vozidlo pohybovat. Vybavení odpovídá také roku zařazení vozidla k policii a dostupným finančním prostředkům.

Jak už bylo zmíněno, vybavení jednotlivých vozidel je různé.

- Základem je zesílení a zdvojení akumulátorové jednotky.
- Výsuvný hydraulický stožár pro uchycení kamer a technického zařízení.
- Monitorovací systémy
 - termokamery
 - autodoom kamery pro sledování okolí vozidla
 - venkovní autodoom kamery pro rozmístění v okolí vozidla do terénu, nebo je lze upevnit na sloupy či stromy
 - megapixelová kamera se směrovým mikrofonem
 - kamery s možností infra přisvícení
 - malé kamerky určené pro uchycení na přilby, tak zvané dokumentační kamerky umožňující ukládat záznam při zásahu
- operátoři a velitel mají k dispozici více obrazovek pro sledování obrazů s rozmístěných kamerových systémů
- dokumentační systémy
- záznamové systémy
- dorozumívací telekomunikační technika
- systémy pro připojení na internet
- možnost přenosu obrazu v reálném čase pomocí wi-fi techniky na velitelské stanoviště
- napojením do policejní informační sítě
- tiskárna kde lze ihned tisknout fotografie dokumentující trestnou činnost apod.

Celý systém tak poskytuje komplexní obraz a potřebné informace o situaci v střeženém prostoru. Tyto data jsou sdílena pomocí on-line připojení s velitelským stanovištěm. Hlavními požadavky při výrobě systému byla klimatická odolnost (tj. teplota, vlhkost, prašnost) a mechanická odolnost (tj. rázy a vibrace). To vše s ohledem na spolehlivost a provozuschopnost systému v náročných podmínkách, pro které je pracoviště určeno. [34]

Obr. 3. Mobilní monitorovací centrum [38]

Dalším důležitým prvkem ochrany hranic jsou velitelská stanoviště. Jejich úkolem je velení, řízení a dohled nad akcemi krizového managementu. V rámci ochrany hranic by zajišťovala shromažďování, třídění, vyhodnocování, ukládání, předávání a distribuci získaných informací. Informace jsou zde důležité pro velitelský rozhodovací proces. Nedílnou součástí musí být kvalitní spojení a to jak telekomunikační, tak datové. Tato velitelská centra by měla na starosti koordinaci všech zainteresovaných jednotek a systémů. Včetně propojení systémů a spolupráce s armádou, která funguje na jiných spojovacích a datových sítích než policie. Policie má k dispozici Velitelsko-štabní mobilní pracoviště, které je koncipované jako speciální nástavba na podvozku vozidla Mercedes Benz Sprinter 516C je vybaveno sofistikovanými informačními a komunikačními systémy a umožňuje monitorování a vyhodnocování situace v reálném čase. Díky modernímu vybavení mohou policisté vést hlasovou a datovou komunikaci s ostatními prostředky Policie prostřednictvím sítě PEGAS. Také může přijímat informace z vysílače policejního vrtulníku včetně video signálu a dalších vnějších zdrojů prostřednictvím internetové sítě. Vnitřní uspořádání je řešeno formou konferenčního pracovního prostoru, kde může pracovat šest osob. [39]

Vybavení vozidla zahrnuje.

- výkonné pracovní stanice
- digitální videorekordér
- router UMTS/HSUPA
- síť LAN
- LCD monitory
- Televizor
- diverzitní přijímač pro příjem videosignálu z palubního vysílače
- systém napájení

Obr. 4. Vybavení MVC [39]

10.1.2 Vrtulníky Policie České republiky

Velmi důležitou roli při monitorování v rozlehlých prostorech hrají vrtulníky. Letecká služba Policie České republiky momentálně disponuje 8 vrtulníky typu EC 135 Eurocopter a 6 vrtulníky BELL 412HP a EP. Policie vrtulníky využívá pro leteckou záchrannou službu, pátrání po pohřešovaných osobách, monitorování oblastí a přepravu pasažérů. Ne všechny jsou vybaveny prostředky k pátrání a sledování. Vybavení jednotlivých strojů se liší podle úkolů, pro které je určen a časem zavedení k letecké službě.

Bell 412HP a EP

Je víceúčelový vrtulník střední váhové kategorie s čtyřlístým nosným a dvoulístým tažným vyrovnávacím rotorem. Vrtulník vyrábí americká společnost Bell HelicopterTextron

- Posádka: 1 nebo 2 piloti
- Kapacita: až 13 pasažérů nebo 2040 kg vnějšího nákladu
- Dolet: 745 km

EC 135Eurocopter

Je lehký dvoumotorový civilní vrtulník vyráběný společností Eurocopter Group. EC 135 je víceúčelový vrtulník, který je široce rozšířen u policejních sborů v celé Evropě

- Posádka: 1 nebo 2 piloti
- Kapacita: až 7 pasažérů
- Dolet: 635 km

Vybavení pátrací verze vrtulníku může zahrnovat.

- pátrací světlomet (xenonový světlomet o výkonu 1600 W)
- termovizní kamera FLIR 2000 FN nebo termovizní kamera ULTRA FORCE II
- brýle pro noční vidění (jsou součástí pilotní přilby)
- vyhledávací radiokompas (určen pro vyhledávání signálů na nouzových frekvencích)
- vnější reproduktor se sirénou
- pohyblivá digitální mapa (pouze u strojů Bell 412) [40]

Obr. 5. BELL 412HP [40]

10.1.3 Drony Policie České republiky

Policie České republiky začíná zavádět nový technický prostředek určený pro vzdušné monitorování a to dron BRUS, celým názvem Bezpilotní rotorový univerzální systém (obr. 6). Jedná se o speciální dron vyvinutý Vojenským technickým ústavem pro taktické nasazení v rámci bezpečnostních složek a IZS. Konstrukce je postavena z uhlíkových vláken, což zaručuje jeho lehkost a pevnost. Tento dron je díky svým unikátním vlastnostem předurčen pro práci v nestandardním prostředí. Speciální je soustava kamerového systému, která umožňuje působení ve dne i v noci. Zásadní je použití tichých rotorů. Také disponuje inteligentním systémem, který je schopen sám vyhodnotit, zda je v jeho silách vrátit se zpět do místa startu. Pokud systém vyhodnotí, že by nebyl schopen návratu, automaticky se vrátí zpět. Celý dron je ovládán pomocí řídicího panelu postaveného na zvolněném tabletu Getac F110 a pracuje na operačním systému Windows 10. Přenosová síť se zaměřuje na maximální zabezpečení dat. Policie ho tak bude využívat při záchranných a pátracích operacích. [41]

Základní parametry policejního dronu BRUS

- Průměr dronu 120 cm
- hmotnost prázdného dronu 4,5 kg
- maximální hmotnost dronu až 10 kg

- baterie s kapacitou 16 Ah
- osazen šesti motory o příkonu 400W každý
- vytrvalost letu 40 až 60 minut
- maximální rychlost větru 10 m/s
- možnost působení ve dne i v noci
- kamerový systém
 - termovizi
 - noční vidění
 - denní kamery
- dosah ovládání až 10 km
- přenos obrazu v HD kvalitě do 10 km
- minimální hlučnost za letu

Obr. 6. Dron BRUS [42]

10.2 Technické prostředky využívané Armádou České republiky

V této části diplomové práce byly vybrány ty nejefektivnější technické prostředky Armády České republiky využitelné pro ochranu státní hranice.

10.2.1 Kolové bojové vozidlo průzkumné KBV-PZ a KBV-PZLOK Pandur II 8×8.

Jeho primárním úkolem je pozemní průzkum bojiště v denních i nočních podmínkách a za snížené viditelnosti, včetně automatizovaného přenosu získaných informací na nadřazený velitelský stupeň. Posádka je pětičlenná a skládá se z velitele, střelce-operátora, řidiče, operátora integrovaného průzkumného systému a operátora radiolokátoru. Průzkumné vybavení se skládá s vestavěného optoelektronického integrovaného průzkumného systému (dále jen IPzS). Dále z průzkumného radiolokátoru a výnosného systému dálkového průzkumu (dále jen SDPz). Pandur KBV-PZ má identické vybavení bez vestavěného radiolokátoru. K pozorování lze využít i dvojici pozorovacích / zaměřovacích přístrojů

zbraňové stanice RCWS-30. Zaměřovač střelce je pevně spojen se zbraňovou stanicí. Pozorovací přístroj velitele je na zbraňové stanici nezávislý a v odměru 360 ° pracuje neomezeně. Systémově jsou identické, je v nich integrována denní barevná a černobílá kamera, termovizní kamera a laserový dálkoměr. Velmi dobře se osvědčily v bojové operaci k pozorování a identifikaci objektů na misi české armády v Afghánistánu. Všechny detekční, elektronické a zobrazovací prvky vozidla jsou propojeny pomocí integrovaného digitálního bojového vozidlového informačního systému BVIS, přes který je zajištěn přenos zjištěných a zpracovaných dat na nadřízený stupeň velení.

Integrovaný průzkumný systém IPzS

Integrovaný průzkumný systém je umístěn v zadní části nástavby vozidla na teleskopickém sloupu, který lze vysunout do výšky 3,8 m od země. Senzorická hlava obsahuje pozorovací a měřicí přístroje. Je otočná v rozsahu 360 ° a náměr lze měnit v rozsahu od -60 ° do +60 ° od vodorovné roviny.

Dosahy na cíl velikosti TANK (2,3 m x 2,3 m) dle STANAG 4347 z místa za klidu vozidla, při meteorologické dohlednosti 10 km a kontrastu cíle vůči pozadí 30 %.

Denní televizní zobrazovací systém tvoří

přehledová TV kamera MERLIN 2 (černobílá)

- detekce 9,4 km
- rekognoskace 5,8 km
- identifikace 4,6 km

zaměřovací TV kamera HK-170 (barevná)

- detekce 9,1 km
- rekognoskace 5,6 km
- identifikace 3,9 km

termovizní kamera LIRC 640.

- rozsah provozních teplot -32 °C až +49 °C
- detekce 9,3 km
- rekognoskace 3,8 km
- identifikace 2,0 km

laserový dálkoměr LDM 38

- oku bezpečný 1 m
- délka měření 100 až 20 000 m

Bojišťový radiolokátor SQUIRE

Na pravé straně zádě korby je umístěn radiolokátor Squire od nizozemské firmy Signaal. Jedná se o lehké kompaktní zařízení, které lze použít v přenosném provedení mimo vozidlo s dvoučlennou obsluhou. Anténa je umístěna na jednoduchém výklopném nosníku a je otočná v rozsahu 360 °. Squire patří k nové generaci lehkých radarů pro průzkum bojiště středního dosahu a disponuje ojedinělou technologií založenou na principu frekvenčně modulované průběžné vlny. Její výhoda spočívá v desetinásobně nižším vyzářeném výkonu oproti klasickým RL využívajícím Dopplerova jevu se stejnými hodnotami detekce cíle.

- Dosah na cíl typu chodec 10 km
- Dosah na cíl typu lehké vozidlo 15 km
- Dosah na cíl typu těžké vozidlo 24 km
- Dosah na cíl typu vrtulník 14 km
- Příkon radarové jednotky 50 W

Zjišťování aktuální polohy vozidla je zabezpečeno navigačním přijímačem GPS a inerciální nezávislou navigační jednotkou Talin 3000.

Komunikační vybavení

Komunikaci zajišťují radiostanice od firmy DICOM RF 13250 a radiostanice dlouhého dosahu pro hlasovou a datovou komunikaci v utajeném nebo neutajeném režimu R-150 M2. Spojení mimo vozidlo zajišťuje ruční radiostanice RF 1302. [43, 44]

Obr. 7. KBV-PZLOK Pandur II [43]

10.2.2 Sněžka-M

Průzkumný a pozorovací komplet PzPK Sněžka je určený pro dělostřelecký průzkum. Je umístěný na modifikovaném pásovém podvozku BVP 1. Ve výzbroji armády se nachází již od roku 1995 v počtu deseti kusů. Posádka je čtyřčlenná a to řidič, velitel, operátor integrovaného průzkumného systému a operátor radiolokátoru. Jedná se o nejstarší průzkumnou techniku v AČR, kde probíhá modernizace na průzkumný a pozorovací komplet Sněžka-M. Ten je vybaven moderními systémy pro průzkum a jejich vzájemná konfigurace umožňuje vytvořit průzkumné zařízení s dalekými dosahy detekce a identifikace cílů. Přenos a zpracování zjištěných dat a informací je zajištěno pomocí integrovaného digitálního bojového vozidlového informačního systému BVIS. Specifikem tohoto prostředku je rameno se sensorovou hlavou, které se dá vysunout až do výšky 14 m. Zcela nová sensorová hlava je otočná v celém rozsahu a umožňuje elevaci v rozsahu -20° až $+40^{\circ}$. Všechny senzory a palubní systémy jsou propojeny pomocí počítačové sítě Ethernet s rychlostí 100 Mbit/s. Nové elektronické vybavení zobrazovacích a ovládacích prvků pracoviště operátora sensorové hlavy a radiolokátoru umožňuje díky propojení vzájemně pracoviště zaměnit. Sněžka-M je vybavena výnosnou soupravou náhradního průzkumu SNPz.

Parametry systémů umístěné v sensorové hlavě na pozemní cíle velikosti tank za předpokladu dodržení podmínek stanovených výrobcem.

Denní kamery

Televizní kamera Merlin 3 - rozlišením 752×582 bodů zajišťuje až 55 násobné přiblížení.

Digitální kamera Falcon-200 - rozlišením $1\,936 \times 1\,456$ bodů se zorným polem $2,5^{\circ} \times 1,9^{\circ}$.

- detekce až 18 km
- rekognoskace až 10 km
- identifikace až 6 km

Noční kamery

Kamera Merlin-2N - rozlišením 658×496 bodů, zorné pole $36,4^{\circ} \times 27,9^{\circ}$, s min. osvětlením 0,006 lx.

Termovizní kamera THV 3000 - rozlišením 640×480 mikrodetektory s nejširším zorným úhlem $25^{\circ} \times 19^{\circ}$, k dispozici má dvojnásobný a čtyřnásobný elektronický zoom.

- detekce až 14 km
- rekognoskace až 8 km
- identifikace až 5 km

laserový dálkoměr LDM 38

- pro lidské oko bezpečný
- schopnost vícenásobné detekce cílů
- měření vzdálenosti v rozsahu 100 – 20 000 m.

Dalším klíčovým průzkumným prvkem kompletu Sněžka-M je radiolokátor Square od společnosti Thales, který je součástí průzkumných kolových vozidel KBV-PZLOK Pandur II. Zjišťování aktuální polohy průzkumného systému zajišťuje družicový přijímač GPS typu DAGR AN/PSN-13A. Ten je díky modulu SAASM schopen zajistit aktuální polohu i při zneřádnění signálu GPS. Doplňkovým navigačním systémem je inerciální navigační jednotka Talin 4000.

Komunikační vybavení

V zástavbě byla ponechána původní radiostanice Dicom RF 1325, tu doplnila radiostanice Harris RF 7800M-MP se schopností přenosu dat a utajeného spojení. A je zde připravena instalace pro případnou budoucí zástavbu další radiostanice této řady. Pro spojení mimo vozidlo slouží ruční radiostanice Harris RF7800M-HH.

K zabezpečení bezprostředního okolí vozidla je k dispozici digitální obraz z trojice širokoúhlých kamer na přední části složeného ramene a jedné zadní kamery. Také je možné nastavit automatické střežení okolí vozidla pomocí dvojice polohovacích senzorových jednotek tvořených CCD TV kamerou a nechlazeným termovizním modulem. [45]

Obr. 8. Průzkumný a pozorovací komplet PzPK Sněžka M [45]

10.2.3 Modernizovaný dělostřelecký průzkumný komplet LOS-M

LOS-M vychází z původního typu LOS umístěného na pásovém podvozku BVP 2. Do výzbroje AČR byl zaveden v roce 2000. Jedná se o mírně modifikovaný průzkumný komplet z již používaného průzkumného kolového bojového vozidla Pandur II 8×8 KBV-PZ. Je součástí systému řízení palby dělostřeleckého oddílu a v této roli nahrazuje předsunutého pozorovatele. Primární činností kompletu LOS-M je nepřetržité pozorování ve dne i v noci, vyhledávání cílů, určování jejich přesných souřadnic a následné předávání údajů na nadřízený velitelský stupeň. Umožňuje sledování taktické situace vlastních a nepřátelských jednotek na digitalizované mapě, zobrazování zájmových prostorů a bezpečnostních zón a je schopen plnit i další specifické činnosti. Tento sofistikovaný systém lze nasadit k ostraze důležitých objektů a prostorů. Tato činnost byla prověřena v reálných bojových podmínkách v afghánské provincii Lógar. Zde byla dvojice kompletů LOS nasazena v roce 2008 pro střežení základny českého kontingentu s výbornými výsledky. Standardní posádku tvoří řidič, velitel a operátor průzkumného vybavení. Mezi řidičem a velitelem je sedačka pro dalšího vojáka. Součástí výbavy je přenosná souprava náhradní průzkumná (dále jen SNPz). Zcela nové je pracoviště velitele s celkem pěti displeji, včetně obrazovky nově integrovaného bojového vozidlového informačního systému české armády BVIS. Výsuvný teleskopický sloup lze vysunout do výšky až 4,5 m nad zem. Na sloupu je umístěna senzorická hlava. Ta je otočná v rozsahu 360° s náměrem ±60°. Denní zobrazovací systém tvořený přehledovou barevnou TV kamerou MERLIN 2 a černobílou zaměřovací CCD TV kamerou HK-170.

- detekce 9,4 km
- rekognoskace 5,8 km
- identifikace 4,6 km

Pro podmínky špatné viditelnosti a ve tmě je k dispozici termovizní kamera 3. generace LIRC 640 od firmy FLIR Systems.

- detekce 9,3 km
- rekognoskace 3,8 km
- identifikace 2,0 km

Laserový dálkoměr Zeiss LDM 38

- Třída bezpečnosti 1 m oku bezpečný
- Dálka měření 100 až 20 000 m
- Přesnost měření dálek ±5 m

Z každé strany věže je nainstalován nezávislý pozorovací přístroj velitele. Skládá se z dvou senzorových hlav, z nichž každá pokrývá celý sektor napravo, nebo nalevo od podélné osy vozidla a zajišťuje tím ochranu prostor kolem vozidla. Obsahuje CCD TV kameru se zorným polem $52^\circ \times 39^\circ$ a nechlazenou termovizní kameru s dvoj- nebo čtyřnásobným elektronickým zoomem a zorným polem $64^\circ \times 48^\circ$.

Spojení zajišťují vozidlové radiostanice DICOM RF 1325 a Harris RF-7800M-MP se schopností přenosu dat a utajeného spojení. Pro komunikaci mimo vozidlo je určena ruční radiostanice Harris RF-7800M-HH.

Aktuální poloha je zjišťována pomocí GPS přijímači DAGR AN/PSN-13A. A inerciální navigační jednotce TALIN 3000. [46]

Obr. 9. Dělostřelecký průzkumný komplet LOS-M [46]

10.2.4 Lehké obrněné vozidlo průzkumné LOV-Pz

Vozidlo je určeno k provádění dělostřeleckého průzkumu bojiště a získávání podkladů a informací pro plnění úkolů v systému řízení palby dělostřeleckého oddílu. Komplet je možné použít pro ostrahu důležitých prostorů a objektů, civilních i vojenských. LOV-Pz vychází z jednotné koncepce vozidel IVECO M65E 19 WM 4x4. je vybaven speciální účelovou nástavbou se zbraňovou stanicí ZSRD07-Pz s 7,62 mm kulometem FN MAG. Součástí průzkumné výbavy je soupravou náhradní průzkumnou (dále jen SNPz), které se využívá pro vedení průzkumu mimo vozidlo. Vozidlo umožňuje plnit všechny úkoly představeného pozorovatele, jako vyhledávání cílů, určování jejich souřadnic ve dne i v noci a přenos zjištěných informací nadřízenému. LOV-Pz má čtyřčlennou obsluhu. Vpředu vedle řidiče sedí Velitel, který má k dispozici terminál bojového informačního systému BVIS/Děl a zobrazovací systém ve formě sklopného a otočného PC tabletu, na kterém má stejný obraz jako operátor zbraňové stanice. Vzadu na prostřední sedačce sedí Operátor

dálkově ovládané zbraňové stanice ZSRD07-Pz, jejíž součástí jsou všechny optické průzkumné senzory. Čtvrtý člen posádky sedí na zadní sedačce po levé straně operátora a má na starost soupravu SNPz. Průzkumné systémy, dokáží díky novým Li-Pol bateriím s kapacitou 240 Ah fungovat až osm hodin při vypnutém motoru vozidla. Všechny optické senzory jsou digitální s vysokým rozlišením a komunikují přes rozhraní Gig E. [47,48]

Senzory zbraňové stanice ZSRD Pz:

přehledová denní TV kamera PUMA FHD s 30násobným zoomem a FHD rozlišením
zaměřovací denní TV kamera FALCON 135

- detekce 12,2 km
- rozpoznání 7,7 km
- identifikace 4,2 km

termovizní nechlazená kamera SPIRIT 140 pro noc a nepříznivé klimatické podmínky

- detekce 7,7 km
- rozpoznání 4,6 km
- identifikace 3,1 km

laserový dálkoměr LDM 38

- Třída bezpečnosti 1 m oku bezpečný
- Dálka měření 100 m až 20 000 m

Komunikační prostředky:

- radiostanice Harris RF-300M-TV FALCON III se schopností utajené komunikace v módu US T1 a datovým připojením s Výnosnou soupravou FO
- SATCOM

Navigační prostředky:

- GPS přijímač AN/PSN-13A DAGR
- inerciální navigační jednotka TALIN 3000

Obr. 10. Vozidlo LOV-Pz [48]

10.2.5 Kontejnerové pracoviště centrální ochrany (KPCO)

Toto pracoviště integrující multispektrální prostředky ostrahy, prostředky řízení a prostředky pro datovou komunikaci je primárně určeno k ochraně základen pro nasazení v zahraničních misích. Jeho sekundární použití je při ochraně objektů nebo jakéhokoli prostoru na území ČR a to i v případě mimořádných krizových situací. Pracoviště je umístěno v balisticky odolném pancéřovaném kontejneru. Uvnitř jsou pracoviště jednotlivých operátorů, které jsou uzpůsobena pro dlouhodobou činnost v polních podmínkách a vytváří předpoklady pro práci v bojové činnosti. Kontejner je přizpůsoben pro leteckou přepravu. Umožňuje vedení ostrahy a monitorování za všech povětrnostních podmínek ve dne i v noci.

Senzorové vybavení

- barevná TV kamera
- monochromatická TV kamera
- infračervená kamera
- laserový dálkoměr
- GPS

varovný systém ostrahy blízkého dosahu

- PIR čidla
- IR závory

varovný systém ostrahy krátkého dosahu

- PTZ kamera
- bloky monochromatických TV kamer
- IR reflektor

varovný systém ostrahy středního dosahu

- barevná TV kamera
- radiolokátor

souprava senzorů blízké ostrahy

- IP a PTZ kamery

souprava RSS

- pasivní IR závory
- duální detektory - kombinace
- infrapasivní a mikrovlnné detekce
- detekční kabely - tlak a otřesy

Kabelová přenosová trasa je metalická nebo optická a bezdrátová přenosová trasa je analogová nebo digitální. Zdrojovou soustavu tvoří gelová baterie Li-pol a nezávislá elektrocentrála. Identifikovat člověka je možné ve dne a do 800 metrů v noci. Součástí sestavy je výstražný pozemní bojišťový přehradový radiolokátor Blighter 202 s dosahem až čtyři kilometry. [47]

Obr. 11. Systém komunikace prvků KPCO a pracoviště operátora [49]

10.2.6 Systém ostrahy a monitorování (SOM)

Tento systém ostrahy a monitorování je prioritně určen k dálkové plošné ostraze prostoru pomocí integrovaných technických prostředků. Dále pro blízkou ostrahu zájmových bodových objektů a k detekci narušitelů. A to jak na území ČR, tak v zahraničních misích AČR v rámci plnění úkolů jednotek vojenské policie. Jedná se o stavebnicový modulární systém s otevřenou architekturou. To znamená, že je sestaven podle požadavků zákazníka jeho zvolené konfigurace. Lze ho integrovat do zákazníkem specifikovaných přepravních prostředků.

Typ: SOM 1	integrace do vozidla LR 110
SOM 2	integrace do vozidla LR 130
SOM 3	integrace do vozidla T815 4x4
SOM 5	výnosná souprav

Systém se skládá z multispektrálních prostředků ostrahy, prostředků řízení a prostředků pro datovou komunikaci. Součástí je GPS přijímač a radiostanice. Varovný systém ostrahy blízkého dosahu je tvořen PIR čidly a IR závorami. Varovný systém ostrahy krátkého dosahu je tvořen PTZ kamerovými bloky, monochromatickými TV kamerami a IR reflektorem. Identifikace člověka ve dne je asi na patnáct set metrů a v noci asi do osmi set

metrů. Kabelová přenosová trasa je metalická nebo optická bezdrátová přenosová trasa je analogová nebo digitální. Zdrojovou soustavu tvoří gelová baterie Li-pol a nezávislá elektrocentrála. Systém SOM II a část SOM III byly prověřeny při střežení areálu vybuchlého muničního skladu ve Vrbětčích. Pracoviště bylo obsluhováno ve dne i v noci, za každého počasí dvacet čtyři hodin denně třemi specialisty, kteří se střídali v týdenních turnusech. Každé stanoviště obsahující soustavu kamer a senzorových jednotek monitorovalo asi pětinu perimetru. Díky tomu odváděly práci asi za šedesát vojáků, kteří by jinak museli přidělený prostor střežit fyzicky. [50, 51]

Obr. 12. Systém ostrahy a monitorování SOM [50]

10.2.7 Souprava náhradní průzkumná (SNPz) STERNA-V.

Jedná se o výnosnou soupravu určenou k detekci, rekognoskaci, identifikaci a k následné komplexní akvizici cílů, při provádění dělostřeleckého průzkumu. Její použití je možné buď autonomně v rámci BVIS, nebo v rámci nadřízené soupravy (LOV-Pz, LOS-M, Sněžka-M). Celý systém je pomocí počítačového terminálu zapojena do digitálního Operačně-taktického systému velení a řízení pozemních sil AČR. [52]

- optický přístroj LeicaVector 21 Nite
- digitální goniometr GonioLight V nebo STERNA V
- datový terminál IX104C5DMSR
- GPS přijímač DAGR AN/PSN-13A.
- batoh TL 98 S UV VZ 95 VTUVM
- externí AKB Li-ION
- dosah měření laseru 5500 m

Obr. 13. Výnosná souprava STERNA-V [52]

10.2.8 Systém dálkového průzkumu (SDPz)

Jedná se o plně autonomní přenosný průzkumný systém, který je součástí výbavy vozidla KBVP-Pz Pandur II. Prostředek je odvozen od systému pro ochranu a monitorování SOM 5 určeného pro Vojenskou policii. Je uloženo ve dvou zodolněných bednách. Skládá se ze senzorické hlavy, terminálu operátora, datového terminálu, přenosové trasy, stativu a bloku šesti Li-Pol akumulátorů uložených v unifikovaném hermetickém obalu. Senzorická hlava je plně otočná s možností náměru v rozsahu -40 až $+40$ ° od vodorovné roviny. Obsahuje termovizní kameru FLIR 5-20UC, TV kameru MERLIN 2, TV kameru RYS, laserový dálkoměr, širokopásmový detektor systému detekce ozáření laserem. Terminál operátora tvoří integrovaný celek s řídicí a zobrazovací jednotkou v zodolněném hermetickém obalu. Terminál zajišťuje ovládání pohybu senzorické hlavy a obousměrnou datovou komunikaci. Terminál umožňuje zobrazení videosignálu z kamer, programové natáčení senzorické hlavy, příjem zvukové signalizace příchozích alarmů, interaktivní práci s digitálními mapami, přenos zobrazení z kamer na externí monitor, ukládání snímků z kamer, včetně jejich následného přenosu přes rozhraní USB, a určování souřadnic stanoviště pomocí zabudovaného modulu GPS. Pro spojení mezi terminálem operátora, senzorickou hlavou a vozidlem lze vytvořit několik přenosových tras. První způsob je přítomnost operátora u senzorické hlavy, propojený metalickým kabelem o délce 3 metrů. Dalším možností je využít 2x200 metrů dlouhého vojenského odolného optického kabelu s vestavěným převodníkem zajišťujícím konverzi z optického na metalické rozhraní. Poslední možností je hi-fi bezdrátový přenos na vzdálenost až 3km, který lze použít i při nepříznivých

klimatických podmínkách. Použití wifi je podmíněno přímou optickou viditelností mezi jednotlivými VF anténami. [43]

Dosahy na cíl velikosti TANK (2,3 m x 2,3 m) dle STANAG 4347 z místa, při meteorologické dohlednosti 10 km a kontrastu cíle vůči pozadí 30 %

TV kamera MERLIN-2 (monochromatická)

- detekce 9,4 km
- rekognoskace 5,8 km
- identifikace 4,6 km

TV kamera RYS-36

- detekce 7,6 km
- rekognoskace 3,7 km
- identifikace 2,2 km

Termovizní kamera THV 5/20 UC

- Detekce 4,1 km
- Rekognoskace 1,5 km
- Identifikace 0,8 km

Laserový dálkoměr LRF-5K

- typ laseru diodový
- Třída bezpečnosti 1 m oku bezpečný
- Dálka měření 20 až 5000 m

Obr. 14. Výnosný systém dálkového průzkumu (SDPZ) [43]

10.2.9 Vzdušné prostředky Armády České republiky využitelné pro ochranu hranic

Vzdušné prostředky AČR využitelné pro ochranu hranic jsou velice omezené, naše vzdušné síly momentálně nedisponují potřebnými průzkumnými prostředky umístěnými přímo na letounu nebo v průzkumném kontejneru, které jsou pro plnění těchto speciálních úkolů ideální. Jediným vzdušným průzkumným prostředkem jsou malá bezpilotní letadla. Tyto sofistikované stroje jsou přímo určeny pro blízký průzkum prostoru. I když armáda prozatím nedisponuje potřebným vybavením, dají se letouny využít pro pozorování očima, popřípadě dalekohledy a k rychlému přesunu potřebných sil, ke zvládnutí krizových situací nebo odsunu raněných.

10.2.10 Vrtulníky Armády České republiky

Česká armáda disponuje třemi typy vrtulníků a to 10 víceúčelovými vrtulníky střední váhové kategorie W-3A Sokol, dále jsou k dispozici víceúčelové vrtulníky střední hmotnostní kategorie 15 strojů Mi-171š, 5 strojů Mi-17, 4 stroje Mi-8 a 17 víceúčelových bitevních vrtulníků Mi-24V určených pro přímou podporu pozemních jednotek. V současné době jsou pro střežení hranic vhodné modernizované vrtulníky Mi-171š v počtu 7 kusů. Jsou určeny pro podporu 601. skupiny speciálních sil v bojových podmínkách. Většina strojů prochází postupně modernizací a také se v dohledné době počítá s částečnou obměnou letového parku za nové západní stroje. U nemodernizovaných strojů lze k pozorování využít lidský zrak, dalekohledy, pátrací reflektory, popřípadě noční vidění integrované na pilotních přilbách s infra přísvitem.

modernizovaný Mi-171š

- interní a externí LED diody kompatibilní s brýlemi pro noční vidění
- optoelektronické kulové pouzdro FLIR systému **Star Safire III**, je umístěno pod novým laminátovým krytem vrtulníku
 - infračervená noční kamera (71násobné zvětšení)
 - denní CCD kamera
 - pátrací kamera CCD s velkým přiblížením
 - laserovým dálkoměrem a laserovým značkovač
- meteorologický dopplerovský radar RockwellCollins TWR-850
- možnost přepravy pacientů v nákladovém prostoru
- navigační systémy: GPS, VOR II, ILS, DME, BlueForce, FMS, INS
- komunikační systém: VHF, UHF, SatCom (satelitní komunikace) [53]

Obr. 15. Modernizovaný vrtulník Mi-171š [53]

10.2.11 Letadla Armády České republiky

Letouny AČR s pevným křídlem využitelné pro monitorování státní hranice máme 4 typy. Nadzvukový proudový víceúčelový bojový letoun Saab JAS-39 Gripen v počtu 14 kusů. 21 víceúčelových lehkých bitevních podzvukových letounů Aero L-159 ALCA. Dále 4 proudové podzvukové cvičné letouny Aero L-39ZA Albatros. A 2 speciální fotogrammetrické letouny L-410FG určené pro letecké snímkování a vzdušný průzkum. Jak již bylo uvedeno výše, AČR nedisponuje žádným využitelným průzkumným kontejnerem. Koncepce armády do roku 2020 s nákupem počítá. Ve hře jsou dva kontejnery, a to zaměřovací a průzkumný kontejner LDP Litening od izraelské společnosti Rafale, nebo průzkumný kontejner MRPS (Modular Reconnaissance Pod System) od švédské společnosti Saab. Pod trupem zavěšený průzkumný kontejner MRPS má hmotnost 730 kg. [54]

Obr. 16. JAS-39 Gripen s průzkumným kontejnerem MRPS. / Saab [54]

10.2.12 Bezpilotní prostředky Armády České republiky

Vojáci disponují několika druhy moderních bezpilotních průzkumných prostředků krátkého a středního doletu. Tyto moderní lehké systémy jsou vhodné pro provádění rekognoskace a průzkumu. Jejich velká výhoda spočívá v nízké hmotnosti, pro vzlet jim stačí malé otevřené prostory nebo průseky a díky tichému letu a malým rozměrům jsou těžko odhalitelná. Nevýhodou je omezená vzdálenost, na kterou mohou operovat, jsou snadno ovlivnitelná povětrnostními vlivy a mají kratší dobu letu vzhledem k nízké kapacitě baterií. Česká armáda má k dispozici letouny RAVEN RQ-11B, Skylark II a Scan Eagle.

RAVEN RQ-11B

Jedná se o lehký taktický bezpilotní prostředek vzdušného průzkumu od kalifornské společnosti Aero Vironment. Letoun má autonomní nebo manuální ovládání a je vyroben s kevlarových materiálů. Pohon zajišťuje velmi tichý elektromotor. Moderní optické přístroje přenášejí zjištěné informace ve dne i v noci v reálném čase. Raven má zabudovanou GPS navigaci a v případě ztráty spojení se letoun automaticky navede na startovací místo. Vzlet letadla se provádí pouhým vyhozením z ruky, což mu zajišťuje operační výhody oproti letadlům, která ke startu využívají jiná zařízení nebo startovací dráhu. [55]

Takticko-technické údaje

- rozpětí 1,3 metru
- délka 0,9 metru
- váha 1,9 kg
- ovládání joystickem
- operační výška 10 - 200 metrů
- taktický dolet 10 km
- vytrvalost letu 80 minut
- rychlost 45 až 95 km/h
- obsluha 2 osoby

Obr. 17. Start RAVEN RQ-11B [55]

Skylark II.

V roce 2009 obdržela Česká republika dva systémy Skylark I-LE kategorie mini UAV, od izraelské společnosti Elbit Systems. Jeden systém obsahuje tři demontované bezpilotní letouny, dvě hlavice pro denní a jednu hlavici pro noční průzkum, pozemní počítačovou ovládací stanici a anténní jednotku. Celý 50 kilogramový systém je umístěn ve dvou odolných bednách a obsluhují ho dvě osoby. V poli stačí k obsluze jediný voják, kdy se jeden letoun spolu s řídicí jednotkou vejde do batohu. Konstrukce letounu je převážně z kompozitních materiálů. Proces sestavení trvá pouze 5 minut a letoun se ovládá pomocí odolného notebooku s 10,4 palcovým dotykovým displejem. Vzlet letounu se provádí hodem z ruky nebo pomocí katapultu tvořeného pružným lanem přichyceným k pevnému bodu. Spojení mezi Skylarkem a operátorem je díky takzvanému frekvenčnímu hoppingu odolné vůči rušení. [56]

Takticko-technické údaje

- max. hmotnost 6,5 kg
- rozpětí letounu 2,9 m
- délka letounu 1,45 m
- radiový dosah až 15 km
- max. operační výška 1500 m nad terénem
- běžná operační výška je kolem 100–150 metrů nad terénem
- akční rádius 15 km
- vytrvalost letu až 3 hodiny
- průzkumné vybavení Skylarku je umístěno ve vyměnitelné hlavici

Obr. 18. Vypuštění UAV systému Skylark I-LE [56]

ScanEagle

V roce 2015 začala Česká armáda využívat nový výrazně výkonnější typ bezpilotního letadla americké výroby ScanEagle. Vojáci celkově přebrali deset letounů ScanEagle, jedno startovací a jedno přistávací zařízení. Satelitní komunikace umožňuje provoz letounu mimo přímou viditelnost operátora. Pohon zajišťuje dvouválcový spalovací motor o výkonu 1,4 kW. [57]

Takticko-technické údaje

- vytrvalost letu 20 hodin
- dolet je omezen rádiovým dosahem 60 až 100 km
- výškový dostup 6000 metrů
- cestovní rychlost 90 až 110 km
- max. startovací hmotnost 22 kg
- užitečné zatížení 3,4 kg
- délka letounu 1,19 m
- rozpětí křídel 3,11 m
- optické vybavení denní a noční kamera s vysokým rozlišením

Obr. 19. Letoun ScanEagle na startovacím katapultu SuperWedge [57]

Tato část kapitoly byla zaměřena na výběr těch nejučinnějších prostředků, kterými PČR a AČR v současné době disponuje. Byl zpracován podrobný přehled technických prostředků a jejich základních parametrů, které je možno využít v případě znovuzavedení ochrany státní hranice.

10.3 Bezpečnostní systémy sloužící ve světě a vyvíjené v České republice

Jednou z nejučinnějších variant jak ochránit vlastní hranice proti trestné činnosti, je využití moderních detekčních a monitorovacích systémů. V posledních letech se zhoršuje bezpečnostní situace v mnoha částech světa, což vedlo jednotlivé státy k vývoji účinných prostředků pro odhalování nelegálních aktivit na hranicích mezi sousedícími státy. Důležitý faktor zde hraje finanční nákladnost a náročnost na lidské zdroje. Z tohoto důvodu se preferují systémy s co nejdelším dosahem a provozní spolehlivostí. Do této kapitoly byly vybrány příklady systémů využívaných v jiných státech a prostředky vyvíjené a vyráběné v České republice.

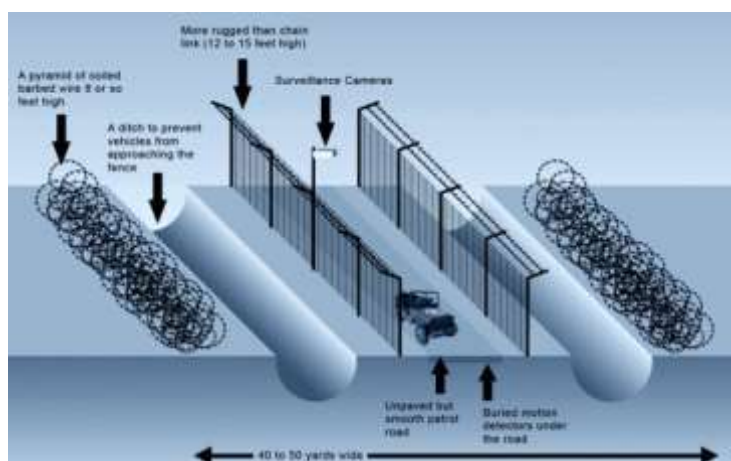
10.3.1 Ploty na hranicích

Jednou ze základních možností zabezpečení hranice před jejím nelegálním překračováním je výstavba oplocení. Pokud se na tento technický ochranný systém podíváme z pohledu bezpečnosti, jedná se o základní prvek k ochraně majetku a osob za využití mechanických zábranných prostředků. Jejich úkolem je znemožnit nebo ztížit vstup neoprávněné osobě k chráněnému majetku. Tento druh technické ochrany se ve světě stále hojně využívá a s příchodem zhoršení globálního bezpečnostního prostředí se jeho využívání zvyšuje. Staví se hlavně tam, kde eskaluje situace nelegálního překračování osob z jednoho státu do druhého. Jako příklad si můžeme uvést hranice USA – Mexiko, Slovensko – Ukrajina,

Španělsko – Maroko, Maďarsko – Srbsko, Bulharsko – Turecko a dále Slovinsko, Rakousko, Makedonie nebo Řecko. Také se uplatňují ve státech, které chtějí zabránit pronikání extrémistů a teroristů na své území, například Izrael – Palestina a Západní břeh Jordánu. Naposledy zmíním demilitarizovanou zónu mezi Jižní Koreou a KLR, jedná se o nejtěsnější hraniční plot na světě. Samotné bariéry jsou koncipovány jako klasický bezpečnostní plot s minimální výškou 3m a víc, nebo betonové zdi. Ploty se kombinují s dalšími bezpečnostními prvky, jako jsou podhrabové zábrany, žiletkové dráty, pohybová čidla, kamerové systémy a další. [58]

Příklad

Zde jsem si vybral naše slovenské sousedy, kteří za pomoci Evropské unie vybudovali zabezpečující systém na hranici s Ukrajinou. Celé zařízení se skládá z bezpečnostního plotu, detektorů pohybu, senzorů zakopaných v zemi, kamerového systému s 500 kamerami obsahující jak denní tak termovizní kamery. Vše je vyhodnocováno obsluhou v dohledovém a poplachovém přijímacím centru (dále jen DPPC). Jako doplněk slouží bezpilotní letadlo s termovizní kamerou a přenosem obrazu do monitorovacího vozu. Ostraha má k dispozici georadar k odhalení pašeráckých tunelů, kterých bylo odhaleno už několik.

Obr. 20. Jak má vypadat účinný plot na hranici [59]

10.3.2 Bepilotní letadla

Někdy se nazývají z anglického Unmanned Aerial Vehicle, tedy UAV, nebo dron, rovněž z anglického slova drone. UAV je letadlo bez posádky, řízené na dálku operátorem, nebo může létat autonomně pomocí předprogramovaných letových plánů. Drony se dělí na vojenské a ne-vojenské, podle konstrukce, počtu vrtulí nebo podle účelu využití. Klasická konstrukce UAV má křídlo stejně jako letadla, nebo může mít několik vrtulí, které celý stoj

udržují ve vzruchu a udávají mu směr letu. Tyto moderní sofistikované vzdušné systémy byly vyvinuty a využívány především armádou. Bylo to dáno především jejich vysokou cenou a malosériovou výrobou. Dnes je situace na světovém trhu úplně jiná. Technologii výroby zvládlo mnoho států a s tím přišlo masové nasazení bezpilotních prostředků a konkurenčnímu snížení ceny. Pokud se budeme bavit o kvadrokoptérách, je jejich výroba snadná a levná. To způsobilo jejich rychlé rozšíření v civilním sektoru a brzy si výhod využití malých levných vzdušných letadel všimly i bezpečnostní složky a armády. Drony primárně slouží pro průzkumné účely, což byl základní předpoklad k využití při střežení hraničních oblastí. Jako příklad si uvedeme velký americký stroj MQ-9 Reaper a z malých si představíme český civilní letoun One 150 od firmy Primoco UAV. [60]

10.3.2.1 Americký bezpilotní letoun MQ-9 Reaper

General Atomics MQ-9 Reaper je víceúčelové bezpilotní letadlo prvotně určené pro vojenské využití v rámci ničení pozemních cílů. Ovšem díky možnosti použití celého spektra moderních senzorů a komunikačních prostředků začalo být využíváno k průzkumným letům. MQ-9 je specifické dlouhou výdrží letu bez výbroje, až 30 hodin. Operační hladinu letu má ve středních výškách. Letoun je kontrolován a monitorováno operátory pozemního řídicího střediska. Náklady na výzkum a vývoj tohoto sofistikovaného bezpilotního systému se vyšplhaly na 1,65 mld. USD. Reaper využívá v operacích převážně armáda USA, ale také CIA, NASA a co je pro nás zásadní, americká pohraniční stráž. [61]

Specifikace MQ-9 Reaper

- posádka 2 osoby ovládání na dálku
- délka 11 m
- rozpětí křídel 20,1 m
- zásoba paliva 1 800kg
- užitečné zatížení 1 746kg
- pohonná jednotka 1 × turbovrtulový motor Honeywell o výkonu 671 kW
- cestovní rychlost 310 km/h
- dolet 1 852 km
- operační výška 7500 m
- vytrvalost letu 30 hodin

Obr. 21. MQ-9 Reaper americké pohraniční stráže [62]

10.3.2.2 Bezpilotní letadlo One 150

Česká společnost Primoco UAV uvedla na mezinárodní trh civilní bezpilotní letoun One 150. Zajímavostí tohoto nového bezpilotního letadla je orientování se na civilní trh a ne na vojenský. Mezi ostatními prostředky vyniká zejména možností nesení specifického dodatečného zařízení, které je letoun schopen nést a při letu využívat. Nesené špičkové technologie lze využít v odvětví průmyslu, zemědělství, zdravotnictví, energetice při ochraně hranic, pátrání a záchraně. Ale letoun je možné podle přání zákazníka vybavit jakýmkoli adekvátním zařízením. Stroj je schopen létat samostatně s pomocí naprogramovaných letových plánů nebo ho řídit na dálku a na velké vzdálenosti (BVLOS). One 150 má schopnost vzletu i přistání na velmi krátkém prostoru, čímž se řadí do kategorie STOL (ShortTakeoff and Landing). Variabilita a možnost přesného naplánování každé mise letounu z něj činí perspektivní systém ve světové nabídce UAV. To potvrzují objednávky z Ruska, Blízkého východu či Afriky. Letadlo má provozní náklady pouze 100 EUR za letovou hodinu. Jeho český původ, nízká cena a specifické vlastnosti ho předurčují k možnosti plnění monitorovacích úkolů při střežení české hranice. [63]

Specifikace One 150

- rozpětí 4,9 m
- délka 3,7 m
- pohonná jednotka benzínový pístový motor
- cestovní rychlost 100 - 150 km/h
- dolet 400+ km
- výškový dostup 3000 m
- vytrvalost 10+ hodin
- užitečné zatížení 10 - 50 kg

- délka vzletu a přistání 100 m
- GPS satelitní navigace

Obr. 22. Bezpilotní letadlo One 150 [63]

10.3.3 Využití optického vlákna v bezpečnosti

Jedná se o unikátní bezpečnostní technologii pracujícím na principu akustického snímání okolního prostředí probíhající v reálném čase. Virtuální detektory jsou natolik citlivé, že zachytí blížící se osoby nebo vozidla i na desítky metrů daleko. Jejich vyhodnocovací systémy jsou schopné rozlišit mezi lidskými kroky a zvířecím našlapováním. Tato unikátní bezpečnostní technologie, je určena pro detekci, lokalizaci a třídění narušení podél liniových objektů, například ropovodů, produktovodů, kabelových vedení, oplocených areálů, železničních koridorů, ale také na státní hranici. Výjimečnost tohoto systému spočívá v upozornění na podezřelé aktivity poblíž chráněného prostoru ještě před vznikem škody na zařízení. Celý systém lze nakonfigurovat tak, aby ignoroval vybrané typy událostí a hlásil pouze neobvyklé druhy činností. V České republice dodává systém OptaSense firma Fides. A na novém výkonnějším systému pracuje Vysoké učení technické Brno ve spolupráci s firmou Optokon. Celý projekt dotuje Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. [64]

10.3.3.1 Bezpečnostní systém OptaSense

Tento světově rozšířený bezpečnostní systém díky technologii virtuálních mikrofonů rozpoznává i pouhé přiblížení se ke střeženému objektu. Operátor je schopen detekovat, klasifikovat a lokalizovat „událost“ v blízkosti monitorovaného objektu v reálném čase na neuvěřitelně dlouhé vzdálenosti. Pomocí propojení síťových jednotek umožňuje systém sledovat trasu dlouhou více než 5 000 kilometrů z jednoho místa. Vyhodnocování všech akustických dat provádí procesorová jednotka sledováním jednotlivých mikrofonních kanálů. Snímací systém OptaSense detekuje a upozorňuje na možnou kriminální činnost,

jako krádeže, vandalismus, nebo potenciální teroristické aktivity. Systém je komplexním, diskrétním a všudypřítomným bezpečnostním zařízením. Používání konkrétních technologií OptaSense ve světě je v režimu "přísně tajné". Využívají ho soukromé firmy i vlády jednotlivých států pro zajištění bezpečnosti ropovodů a plynovodů, střežených vojenských průmyslových areálů, také střeží hranice evropských států, apod. [65]

10.3.3.2 Signalizační systém z VUT Brno

Tento unikátní signalizační systém je momentálně ve fázi prototypu. Pracuje na principu zapuštění tenkého optického vlákna pod zem. Optickým vláknem prochází signál, který se rozptyluje do okolí, při návratu signálu zpět se vyhodnocují vibrace ve sledovaném pásmu. Změny v impulsech jsou viditelné z míst vzdálených až sto kilometrů od operátora. Optické vlákno je umístěno v pancéřové trubce s kevlarovým obložení v hloubce 1,5 metru, takže kabel není vidět a nelze ho ani klasicky detekovat. Mimo pohybu se zaznamenávají i činnosti, jako vrtání a bouchání. To vše s přesností na desítky metrů. Kabel lze ukládat jako součást liniových staveb, telekomunikačních linek, plynovodu, vodovodu a dalších sítí, takže ani jeho instalace nemusí vzbudit mimořádnou pozornost. Zkušební vzorek byl položen souběžně s telekomunikační sítí z Jihlavy do Znojma. V případě potřeby sledování delšího úseku je možné, aby na sebe jednotlivé kontrolní uzly navazovaly. Nyní se pracuje na zpřesnění systému při rozlišování a vyhodnocování jednotlivých zachycených subjektů. Výsledný systém má být možno využít díky jeho univerzálnosti, při monitoringu rozsáhlých potrubních systémů, v rámci fyzické ochrany objektů a detekci narušení perimetru. [64]

10.3.4 Instalace průzkumných systémů

Dalším řešením monitorování zájmového prostoru se zabývá státní Vojenský technický ústav, který stojí za vývojem už výše zmíněného dronu BRUS nebo za modernizací dělostřeleckého průzkumného systému Sněžka – M. Mimo to pracuje na integraci řady senzorů a pohybových čidel do jednoho místa. Denní a termovizní kamery umísťuje jak na stacionární pozorovací stanoviště, tak na mobilní platformy v civilním i vojenském provedení s přenosem dat do GSM sítě. Díky své vysoké odolnosti mohou pracovat na nedostupných místech. Ve svých systémech má možnost využít čidla detekující přítomnost mobilních telefonů. K průzkumu větších území upravil ve spolupráci s firmou Zlín Aircraft dvoumístný sportovní letoun Zlín – Z-143LSi. [64]

10.3.4.1 ZLIN Z 143 LSiFlir

Je to vlastně civilní komerčně prodávané letadlo Zlín – Z-143LSi, které nese kamerový závěsný systém FLIR vyrobené ve VTÚ na spodní části trupu. Primárně je určený pro provádění vzdušného sledování, pátracích a záchranných misí. FLIR je infračervený kamerový systém určený pro sledování objektů a cílů převážně na velké vzdálenosti. Stabilní snímání obrazu při pohybu zajišťuje instalace na šestiosé stabilizační plošině. Celý průzkumný systém je postaven z vysoce odolných kompozitních materiálů při zachování co nejnižší možné hmotnosti. Obraz a ovládání hlavice má na starosti operátor a přenos dat lze realizovat i v utajeném režimu. Kameru UltraForce 275 lze využít při mnoha různých činnostech a misích. Například ostraha hranic, kontrola pobřeží, kontrola distribučních energetických sítí, pátrání a dozor, bio-analýza, různá měření, monitoring dopravní situace, rozsáhlá pátrání, policejní mise, záchrana osob a majetku, apod. Letoun byl nasazen při výbuchu muničního skladu ve Vrběticích a při požáru chemičky v Litvínově. [66, 67]

Technická specifikace

- maximální vzletová hmotnost 1350 kg
- maximální cestovní rychlost 243 km/h
- dolet 1100 km
- s přídavnou nádrží nalétal stroj za 13 hodin 2500 km
- jedna letová hodina přijde na osm až deset tisíc korun

Obr. 23. ZLIN Z 143 LSiFlir [67]

Tato kapitola byla zaměřena na seznámení s vybranými zahraničními systémy na ochranu státních hranic. Ve druhé polovině byly vybrány velmi nadějně projekty světové úrovně, které ve spolupráci s výzkumnými ústavy a českými univerzitami vyrábí nebo budou vyrábět a nabízet na tuzemském i zahraničním bezpečnostním trhu české firmy.

11 MODELOVÁ SITUACE

V poslední kapitole diplomové práce bylo vytvořeno několik možných variant při zajištění ochrany státní hranice České republiky. Současná bezpečnostní situace v Evropě je velice napjatá díky příchodu statisíců utečenců z Afriky a Blízkého východu. Tato nekontrolovatelná masa nelegálně migrujících osob ukřívá nebezpečí pro jednotlivé státy, přes které se přesouvají nebo v kterých žádají o azyl. Tento fenomén ohrožuje svrchovanost území, bezpečnost, majetek, zdraví občanů a zvyšuje riziko terorismu, ale také zvyšuje napětí mezi sousedícími státy. Situace se dostala do bodu, kdy jednotlivé postižené státy musely obnovit kontroly na hraničních přechodech, železničních tratích a uzavřít zelenou hranici liniovým oplocením s technickou ochranou. Všechna tato opatření sousedních států a dohoda s Tureckem prozatím stabilizovala situaci a částečně chrání Českou republiku před zavedením obdobných opatření. Nezlepšující se situace kolem války s Islámským státem a výhrůžky Turecka, že opět pustí uprchlíky do Evropy, může tuto situaci rychle změnit. Z důvodu uzavření Balkánské cesty si bude migrační vlna hledat nový směr kudy se dostat do severní a západní Evropy a ten by nejpravděpodobněji vedl přes naše území. V této situaci by měla vláda dvě možnosti uzavření hranice, za prvé podle zákona 191/2016 Sb. využít právo na dočasné znovuzavedení ochrany vnitřní hranice nebo schválit změnu legislativy a obnovit ochranu hranic trvale. Zde se dostáváme k problematice personální, kdy policie není momentálně schopna tento úkol z důvodu nedostatku lidských zdrojů zabezpečit. Problém s početními stavy má z dlouhodobého hlediska i armáda. Tyto dvě bezpečnostní složky jsou určeny pro plnění jiných úkolů než v mírovém stavu dlouhodobě zabezpečovat státní hranici. Proto se zde budeme zabývat možnostmi změny legislativy a využití průmyslu komerční bezpečnost při střežení státní hranice. Jako příklad si uveďme Maďarsko, které k podobnému kroku přistoupilo a formuje 3000 dobrovolníků pro podporu bezpečnostních složek při ochraně hranic. Toto řešení nabízí velký lidský potenciál, který by se dal velmi účinně a levně využít při ochraně státní hranice. Z těchto důvodů bylo přistoupeno k vytvoření možných variant za současné legislativy, ale také po její úpravě a využití SBS. Byly vytvořeny stupně reálného ohrožení, podle kterých se aktivovaly jednotlivé složky a technické prostředky k účinnému zabezpečení státní hranice.

11.1 Modelová situace město České Velenice

V první části bylo využito příhraniční město České Velenice ležící v Jihočeském kraji na hranici s Rakouskou republikou. V tomto městě se vytvořily dvě varianty ostrahy státní hranice s možnou spoluprací mezi policií, armádou, městskou policií a soukromou bezpečnostní službou.

Scénář

První modelová situace je koncipována do příhraničního města České Velenice, které je propojeno s Rakouským městem Gmünd. Po zhoršující se bezpečnostní situaci na Česko-Rakouské hranici přistoupila Vláda České republiky k dočasnému zavedení ochrany vnitřních hranic. Na ochranu hranice ve městě byly vyslány bezpečnostní složky, které zde spolupracují s městskými zastupiteli, městskou policií a soukromými subjekty. Na dvou třetinách délky tvoří přirozenou hranici mezi městy řeka Lužnice a na severovýchodě jsou obě města navzájem propojena. Města navzájem propojují čtyři komunikace a jedna železniční trať. Samotné město se nachází ve výběžku a obklopují ho státní hranice ze tří stran.

11.1.1 Varianta I. Ochrana hranice za stávající legislativy

V první variantě budeme vycházet ze stávající legislativy. Do ochrany hranice se zde zapojila policie i armáda. Velící štáb celého uskupení byl umístěn na bývalou celnici, kde působí služebna policie. Budova celnice poskytuje dostatečné prostory a díky fungující služebně je celý proces napojení na policejní systémy rychlejší. Další služebna byla umístěna na místní nádraží, kde budou probíhat kontroly a odbavení přeshraničních spojů. Průjezdná zůstala pouze hlavní komunikace s hraničním technickým zabezpečením, kde byly obnoveny hraniční kontroly dokladů a vozidel. Na příjezdu jsou zřízeny 2 stanoviště pro odbavení osobních vozidel a 1 stanoviště pro nákladní vozy. Na odjezdu z republiky zůstal 1 průběžný pruh bez kontroly. Ostatní tři komunikace se přehradily betonovými zátarasy a označily značkami zákaz vjezdu a zákaz vstupu. U každého zátarasu je nepřetržitě ve vozidle hlídka skládající se ze dvou policistů a dvou vojáků. Na okrajových komunikacích jsou umístěny vojenské vozy IVECO, které mají jako sekundární úkol monitorování otevřených prostorů podél hranice směrem do vnitrozemí. Ve městě a okolí projíždějí neustále dvě motorizované hlídky. Podél hranice procházejí v nepravidelných intervalech po stanovených trasách čtyři kombinované hlídky skládající se z jednoho policisty a dvou vojáků. Policie zde využívá nového vzdušného monitorovacího dronu pro monitorování hranice.

Tab. 8. Činnost a počty policistů [zdroj: vlastní]

Typ plnění úkolu	Denní směna n policistů	Noční směna n policistů
Velící štáb operace	14	9
Hraniční kontroly	24	12
Nádraží - kontrola a odbavení přeshraničních spojů	6	6
Hlídky na uzavřených komunikacích a železničním mostu	8	8
Motorizované hlídky	4	4
Pěší hlídky podél hranice asi 4 kilometry, 4 hlídky	4	4
Zabezpečení vzdušného monitorování	2	2
Celkem policistů	62	45

Tab. 9. Činnost a počty vojáků [zdroj: vlastní]

Typ plnění úkolu	Denní směna n vojáků	Noční směna n vojáků
Velící štáb operace	4	3
Hraniční kontroly	12	12
Nádraží - kontrola a odbavení přeshraničních spojů	6	6
Hlídky na uzavřených komunikacích a železničním mostu	8	8
Motorizované hlídky	4	4
Pěší hlídky podél hranice asi 4 kilometry, 4 hlídky	8	8
Celkem vojáků	42	41

Činnost městské policie

Město má k dispozici 4 strážníky městské policie, kteří spolupracují v rámci vlastních povinností s PČR. Provádí pochůzkovou činnost a v rámci znalosti místních poměrů a občanů získávají informace o trestné činnosti a pohybu cizích osob na území města. Také se podílí na spolupráci mezi bezpečnostními složkami a starostou města.

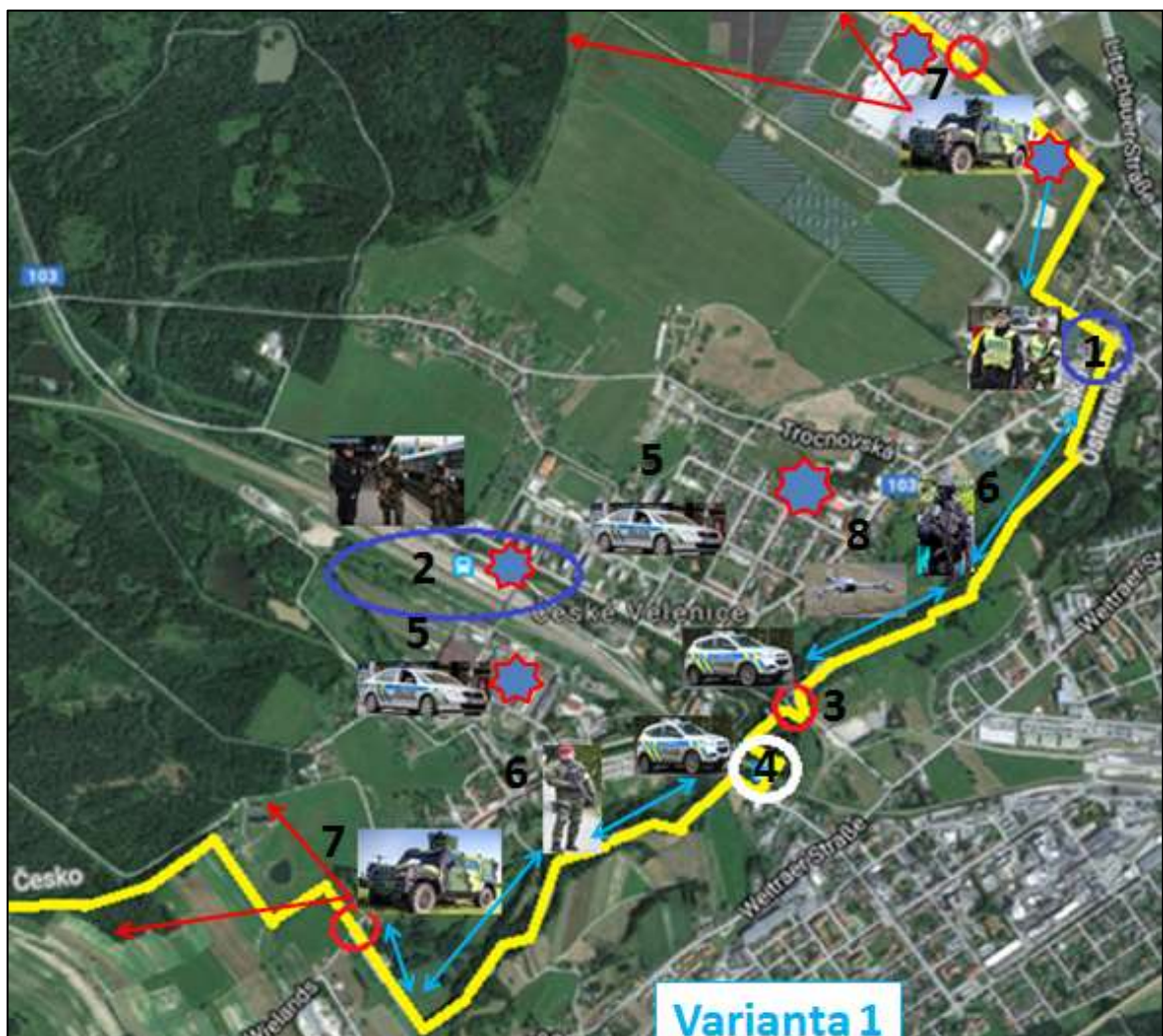
Činnost SBS

Soukromé bezpečnostní služby se podle nynější platné legislativy České republiky nemůžou účastnit ochrany státní hranice. V tomto případě se SBS na ochraně podílí nepřímo, skrz místní soukromé subjekty, které si SBS najímají pro ochranu vlastního majetku. V Českých Velenicích sídlí tři velké firmy, kde dvě jsou v průmyslové zóně přímo na hranici s Rakouskem. Pro maximální zajištění všech střežených prostorů byla se soukromými subjekty vykomunikována ústní dohoda o předávání zjištěných informací o nelegálním překračování státní hranice a pohybu podezřelých osob ve střežených soukromých objektech a jejich přilehlých pozemcích. Další spolupráce je na místním

nádraží, kde je pro střežení majetku Českých drah najmuta SBS. Soukromá bezpečnostní služba zde provozuje kamerový systém, který usnadní identifikaci podezřelých osob a její zaměstnanci spolupracují s policií v případě nelegální činnosti zjištěné při pravidelných pochůzkách v areálu nádraží. Účast zde přislíbilo i město, které si najímá pro střežení některých objektů SBS.

Možná nepřímá účast SBS při ochraně hranice

- přivolání policie v případě zjištění narušení soukromého střeženého majetku
- na nádraží - předávání informací z kamerového systému
- na nádraží - předávání informací o pohybu podezřelých osob v prostorách nádraží zjištěných při pravidelných obchůzkách zaměstnanců SBS

Obr. 24. Návrh zajištění státní hranice ve městě Česká Velenice [zdroj: vlastní]

LEGENDA

1. hraniční přechod
 2. nádraží České Velenice
 3. uzávěra komunikace kombinovanou hlídkou PČR a AČR
 4. železniční most strážný kombinovanou hlídkou PČR a AČR
 5. motorizované hlídky PČR a AČR
 6. pěší kombinované hlídky PČR a AČR
 7. uzávěra komunikace kombinovanou hlídkou PČR, AČR a monitorování vyznačeného perimetru kamerovým systémem
 8. monitorování hranice s využitím policejního dronu
- soukromé prostory strážné SBS
- vyznačené směry pěších kombinovaných hlídek
- vyznačení perimetru strážného kamerovým systémem IVECO
- vyznačení státní hranice

V první variantě byla navržena možná ochrana státní hranice podle platné legislativy ČR se zaměřením na spolupráci bezpečnostních složek, městské policie a možnost zapojení SBS přes soukromé subjekty. Byly určeny potřebné počty policistů a vojáků k zajištění tohoto úkolu a vytvořeno schéma nasazení jednotlivých skupin.

11.1.2 Varianta II. Ochrana hranice ve městě České Velenice po změně legislativy

V této druhé variantě se zaměříme na zapojení průmyslu komerční bezpečnosti do systému ostrahy hranic v rámci bezpečnostních složek. Této možnosti bylo docíleno změnou České legislativy, kdy vláda české republiky zapracovala SBS do ochrany státní hranice. Opatření nastavená v první variantě zde nebudeme zásadně měnit, celý systém strážení zdokonalíme zakomponováním SBS. Na hraničním přechodu zabezpečuje SBS kamerový systém a ochranu samotné budovy. Na nádraží se stará o obsluhu monitorovacího systému a účastní se kontrol a odbavení přeshraničních spojů společně s vojáky a policisty. U betonových zátarasů na okrajových komunikacích převzala SBS hlídkovou činnost úplně. Využila zde civilní vozy s integrovaným kamerovým monitorovacím systémem. V případě detekce nezákonné činnosti vyrozumí kombinovanou motorizovanou hlídku policie, která protiprávní činnost vyřeší sama a SBS bez přerušení pokračuje v monitorování. Kombinované pěší hlídky se skládají z jednoho policisty, jednoho vojáka a jednoho člena SBS. I vzdušné monitorování zde převzala soukromá služba, která nasadila větší civilní

bezpilotní letadlo One 150. Tento víceúčelový stroj vyrábí česká firma pro civilní sektor, díky tomu má certifikát civilního letectví. SBS s tímto strojem monitoruje větší příhraniční území jak pro českou tak pro rakouskou stranu. Toto řešení je výhodné pro oba státy a výrazně šetří finanční prostředky.

Tab. 10. Činnost a počty policistů [zdroj: vlastní]

Typ plnění úkolu	Denní směna n policistů	Noční směna n policistů
Velící štáb operace	10	5
Hraniční kontroly	24	12
Nádraží - kontrola a odbavení přeshraničních spojů	4	4
Hlídky na uzavřených komunikacích a železničním mostu	4	4
Motorizované hlídky	4	4
Pěší hlídky podél hranice asi 4 kilometry, 4 hlídky	4	4
Celkem policistů	50	33

Tab. 11. Činnost a počty vojáků [zdroj: vlastní]

Typ plnění úkolu	Denní směna n vojáků	Noční směna n vojáků
Velící štáb operace	4	3
Hraniční kontroly	12	12
Nádraží - kontrola a odbavení přeshraničních spojů	4	4
Hlídky na uzavřených komunikacích a železničním mostu	4	4
Motorizované hlídky	4	4
Pěší hlídky podél hranice asi 4 kilometry, 4 hlídky	4	4
Celkem vojáků	32	31

Tab. 12. Činnost a počty pracovníků SBS [zdroj: vlastní]

Typ plnění úkolu	Denní směna n SBS	Noční směna n SBS
Zajištění hraničního přechodu	4	4
Hraniční kontroly	0	0
Nádraží - odbavení přeshraničních spojů a kam. systém	6	6
Hlídky na uzavřených komunikacích	4	4
Motorizované hlídky	0	0
Pěší hlídky podél hranice asi 4 kilometry, 4 hlídky	4	4
Zabezpečení vzdušného monitorování	2	2
Celkem pracovníků SBS	20	20

Obr. 25. Návrh zajištění státní hranice v městě České Velenice s účastí SBS

[zdroj: vlastní]

LEGENDA

1. hraniční přechod
2. nádraží České Velenice
3. uzávěra komunikace kombinovanou hlídkou PČR a AČR
4. železniční most střežený kombinovanou hlídkou PČR a AČR
5. motorizované hlídky PČR a AČR
6. pěšíkombinované hlídky PČR, AČR a SBS
7. uzávěra komunikace a monitorování perimetru kamerovým systémem SBS
8. vzdušné monitorování hranice bezpilotním letadlem SBS

- vyznačené směry pěších kombinovaných hlídek
 vyznačení perimetru střeženého kamerovým systémem SBS
 vyznačení státní hranice

Druhá varianta začleňuje SBS do ochrany státní hranice po změně stávající legislativy. Zde se SBS plně zapojila do střežení hranice a nahradila 40 lidí z policie a armády. Tato opatření mají za následek uvolnění části policistů a vojáků, kteří mohou být nasazeni na jiná místa na hranicích, nebo mohou zabezpečovat vlastní primární úkoly. Další výhodou je snížení finančních nákladů.

Celá modelová situace je velmi přínosná pro budoucí využití v případě vzniku mimořádné situace a znovuzavedení ochrany státní hranice. Lze vycházet s počtu nasazených příslušníků bezpečnostních sborů, nasazených technických prostředků a techniky, která je potřebná pro zabezpečení celé hranice. Velice překvapivý je výsledek ušetřených lidských zdrojů a techniky u policie a armády v případě zapojení komerční bezpečnosti do systému ochrany hranic. Z důvodu nižší finanční nákladnosti jak na osoby, tak na techniku SBS se ušetří nemalé finanční prostředky.

11.2 Modelová situace ochrany státní hranice České republiky

Ve druhé části modelových situací budou vytvořeny varianty ochrany státní hranice celé České republiky. První varianta bude vždy vytvořena podle nynější platné legislativy České republiky a druhá varianta po změně legislativy a možnosti přímého zapojení průmyslu komerční bezpečnosti. Zaměříme se na možnou spolupráci státních bezpečnostních složek a soukromých bezpečnostních služeb. Celou ochranu státní hranice budeme zabezpečovat jak technickými prostředky, tak potřebnými lidmi, u kterých se pokusíme stanovit jejich počty. Aby byl dán celé modelové koncepci určitý řád, budou stanoveny vlastní stupně ohrožení, na jejichž základě se postupně aktivují adekvátní bezpečnostní složky. Všechny varianty budou koncipovány po celé délce státní hranice.

Tab. 13. Bezpečnostní stupně pro aktivaci bezpečnostních složek [zdroj: vlastní]

Bezpečnostní stupně ohrožení státu	
0	Obnova ochrany státní hranice bez ohrožení
1	Obnova ochrany státní hranice stav ohrožení
2	Obnova ochrany státní hranice nouzový stav
3	Vojenské napadení území České republiky

11.2.1 Varianta I. Ochrana hranice při bezpečnostním stupni 0

Varianta 1 je vytvořena pro bezpečnostní stupeň 0 za podmínek daných stávající legislativou ČR. Vláda České republiky schválila znovuzavedení ochrany státní hranice po celé její délce. Aby mohla policie efektivně chránit naše hranice, byla obnovena a posílena

složka Služby cizinecké a pohraniční policie. Na hranicích se upravily bývalé hraniční objekty a vystavěly se nové moderní technická zařízení a systémy monitorování. Celá ochrana se provádí kontrolami dokladů a vozidel na hraničních přechodech a monitorováním zelené hranice za pomoci pěších hlídek, technických systémů a vzdušného monitorování.

Počty policistů potřebných na zajištění jednoho hraničního přechodu byly zjištěny zprůměrováním. Pokud máme průměrně čtyři stanoviště pro kontrolu osobních vozidel a dvě stanoviště pro kontrolu nákladních vozidel na hraničním přechodu, s tím, že na každém stanovišti se přes den střídají dvě dvoučlenné hlídky a v noci se počet kontrolních stanovišť snižuje na polovinu. To znamená, že přes den je potřeba 24 policistů a v noci 12 policistů na provádění hraničních kontrol. Pěší přechody hlídají přes den 4 policisté, přes noc jsou uzavřeny a zabezpečeny technickými systémy.

Tab. 14. Počty hraničních přechodů a policistů pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]

Stát	Auto přechody	Pěší přechody	Denní směna n policistů	noční směna n policistů
Německo	23	9	588	276
Polsko	9	2	224	108
Slovensko	15	1	364	180
Rakousko	15	6	384	180
Celkem	62	18	1560	744

Pro zabezpečení kontrol všech hraničních přechodů České republiky se sousedními státy potřebujeme 2304 policistů denně. Celkové počty na zajištění celé státní hranice České republiky při bezpečnostním stupni 0 stanovujeme na 7000 příslušníků Služby cizinecké a pohraniční policie.

Obr. 26. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 0 policií ČR
[zdroj: vlastní]

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR ve spolupráci se sousedními státy
- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

11.2.2 Varianta II. Ochrana hranice při bezpečnostním stupni 0

Varianta 2 je vytvořena pro bezpečnostní stupeň 0 za předpokladu změny stávající legislativou ČR. Vláda České republiky schválila zavedení ochrany státní hranice po celé její délce a novelizovala zákony potřebné pro legální zapojení průmyslu komerční bezpečnosti do ochrany státní hranice. Policie obnovila složku Služby cizinecké a pohraniční policie a podle nové legislativy využila možnosti svěřit část úkolů spojené s ochranou státní hranice soukromým bezpečnostním službám. Důvody zapojení SBS do střežení hranice jsou snížení nákladů na zabezpečování ochrany státní hranice a uvolnění

lidských zdrojů policie pro plnění úkolů v rámci vnitřní bezpečnosti. Pracovníci soukromých bezpečnostních služeb zabezpečují v této variantě podporu policie při hraničních kontrolách, obsluhu a vyhodnocování informací ze signalizačních systémů a zajišťují pro policii vzdušné monitorování státní hranice. Na hraničních přechodech zůstaly podmínky stejné jako v předchozí variantě, s tím rozdílem, že v každé dvojčlenné hlídce je jeden policista a jeden pracovník SBS. To znamená, že na provádění hraničních kontrol je přes den potřeba 12 policistů a 12 pracovníků SBS a v noci 6 policistů a 6 pracovníků SBS. Pěší přechody hlídají přes den 2 policisté a 2 pracovníci SBS, přes noc jsou pěší přechody uzavřeny a zabezpečeny technickými systémy.

Tab. 15. Počty hraničních přechodů a policistů pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]

Stát	Auto přechody	Pěší přechody	Denní směna n policistů	noční směna n policistů
Německo	23	9	294	133
Polsko	9	2	112	54
Slovensko	15	1	182	90
Rakousko	15	6	192	90
Celkem	62	18	780	372

Tab. 16. Počty hraničních přechodů a pracovníků SBS pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]

Stát	Auto přechody	Pěší přechody	Denní směna n SBS	noční směna n SBS
Německo	23	9	294	133
Polsko	9	2	112	54
Slovensko	15	1	182	90
Rakousko	15	6	192	90
Celkem	62	18	780	372

V této variantě je pro zajištění kontrol na hraničním přechodu potřeba průměrně 1152 policistů a 1152 pracovníků SBS. Celkové počty pro zajištění celé státní hranice České republiky při bezpečnostním stupni 0 a zapojení komerční bezpečnosti do ochrany státní hranice stanovujeme na 4000 příslušníků Služby cizinecké a pohraniční policie a 3000 pracovníků SBS.

Obr. 27. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 0 se zapojením SBS

[zdroj: vlastní]

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR ve spolupráci se sousedními státy
- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou

Ochranná opatření SBS

- kontroly na hraničních přechodech
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

11.2.3 Varianta III. Ochrana hranice při vyhlášení stavu ohrožení stupeň 1

Třetí varianta je vytvořena pro bezpečnostní stupeň 1 stav ohrožení při stávající legislativě. Tento stupeň se vyhláší v případě potřeby zvýšení ostrahy na ohrožené části hranice. Zvýšená opatření jsou plně v kompetenci Policie České republiky, která si v případě potřeby vyžádá podporu armády ve formě početního posílení vojáků, lehkou technikou a popřípadě zatarasovacím materiálem. Tato opatření vyhláší vláda na dobu 30 dní

s možností jejich prodloužení. Aktivovaní policisté s vojáky posilují hraniční ochranu bezpečnostního stupně 0 na ohrožené části hranice. V tomto případě se jedná o hranici se Slovenskou republikou, kudy začínají proudit nekontrolovatelné počty uprchlíků z válečných oblastí na Blízkém východě. Služba cizinecké a pohraniční policie je posílena policisty z policejních vnitrozemských oddělení a vojáky s technikou. Nově přichází policisté a vojáci se podílejí na zabezpečení střežení hraničních přechodů a posílení pěších i motorizovaných hlídek. Policie posílila letecké monitorování státní hranice se Slovenskou republikou. Hranice se Slovenskem měří 251,8 km a při bezpečnostním stavu 0 ji střeží na 800 policistů. Po vyhlášení bezpečnostního stavu 1 je ochrana dočasně posílena o 400 policistů a 350 vojáků.

Obr. 28. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 1 stav ohrožení

[zdroj: vlastní]

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR s podporou vojáků
- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

Ochranná opatření AČR

- podpora PČR na hraničních přechodech
- pěší hlídky AČR a PČR po státní hranici
- kombinované motorizované hlídky s PČR
- monitorování hranice kamerovými systémy vozidel IVECO

11.2.4 Varianta IV. Ochrana hranice při vyhlášení stavu ohrožení stupeň 1

Po úpravě stávající legislativy spolupracují ve čtvrté variantě s policií a armádou soukromé bezpečnostní služby. Po vyhlášení prvního bezpečnostního stupně, stavu ohrožení, navyšují své počty policisté, armáda i bezpečnostní agentury, které se podílejí na ochraně státní hranice za bezpečnostního stavu 0. Pro ochranu hranic nelze využít nově přijatých pracovníků SBS, z toho důvodu bezpečnostní agentury dočasně využily zkušené zaměstnance, kteří pracují ve vnitrozemí. Aktivovaní policisté, vojáky a pracovníci SBS posilují pohraniční ochranu bezpečnostního stupně 0 na ohrožené části hranice se Slovenskou republikou. Všichni nově příchozí se podílejí na zabezpečení střežení hraničních přechodů a posílení pěších i motorizovaných hlídek. Při bezpečnostním stavu 0 zabezpečuje ochranu státní hranice se Slovenskem 400 policistů a 300 pracovníků SBS. Po vyhlášení bezpečnostního stavu 1 je ochrana dočasně posílena o 250 policistů a 200 vojáků a 250 zaměstnanců SBS.

Obr. 29. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 1 se zapojením SBS

[zdroj: vlastní]

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR s podporou vojáků
- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou

Ochranná opatření AČR

- podpora PČR na hraničních přechodech
- pěší hlídky AČR a PČR po státní hranici
- kombinované motorizované hlídky s PČR
- monitorování hranice kamerovými systémy vozidel IVECO

Ochranná opatření SBS

- kontroly na hraničních přechodech
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

11.2.5 Varianta V. Ochrana hranice při vyhlášení nouzového stavu stupně 2

Ve variantě pět byl vyhlášen bezpečnostní stupeň číslo 2 nouzový stav. Tato opatření vyhláší Vláda České republiky na dobu 90 dní s možností prodloužení až na dva roky. Za nezměněné legislativy se v této variantě ochrany státní hranice účastní policie a armáda s tím, že se nouzový stav vyhláší po celé délce státní hranice a armáda zde nasazuje těžší techniku s letectvem. Z důvodu nutnosti většího zabezpečení hranic se začínají na exponovaných částech stavět plotové a signalizační systémy, které zabezpečí nepřetržité střežení hranice a ušetří cenné lidské zdroje. Nově příchozí policisté a vojáci se podílejí na zabezpečení střežení hraničních přechodů a posílení pěších i motorizovaných hlídek. Armáda pro monitorování otevřených prostorů a exponovaných míst s největší pravděpodobností nelegálního překračování státní hranice nasadila sofistikované průzkumné systémy, které jsou schopny osoby a vozidla identifikovat na několik kilometrů. Vzdušný průzkum provádí koordinovaně policie i armáda. Celková délka hranice České republiky je 2290,4 km, které při bezpečnostním stupni 0 střeží 7000 policistů. Pokud odečteme 3000 policistů na zabezpečení hraničních přechodů, 1500 policistů v kancelářích a ostatní zabezpečení, zůstane nám 2500 policistů pro střežení zelené hranice. Pokud rozdělíme tyto policisty na dvě směny s tím, že i při zvýšené ochraně si část musí vybírat služební volna, zůstane nám asi 1000 policistů na 2290 kilometrů hranice. Výsledek tedy je asi 1 policista na 2 300 metrů hranice. Proto je po vyhlášení bezpečnostního stupně 2 ochrana hranice posílena o 4000 policistů a 3500 vojáků s potřebnou technikou.

Obr. 30. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 2 nouzový stav

[zdroj: vlastní]

LEGENDA

✖ nově vystavěné plotové a signalizační systémy

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR s podporou vojáků
- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

Ochranná opatření AČR

- podpora PČR na hraničních přechodech
- pěší hlídky AČR a PČR po státní hranici
- kombinované motorizované hlídky s PČR
- monitorování hranice průzkumnými systémy AČR
- monitorování hranice vzdušnými silami AČR

11.2.6 Varianta VI. Ochrana hranice při vyhlášení nouzového stavu stupně 2

Šestá varianta má stejné podmínky jako pátá s tím, že po změně legislativy je součástí ochrany státní hranice i průmyslu komerční bezpečnosti. To znamená, že po vyhlášení druhého bezpečnostního stupně navýší své počty při ochraně hranic policie, armáda i soukromé bezpečnostní služby. Díky přítomnosti SBS mohou být aktivované počty policie a armády výrazně nižší než v předchozí variantě. Vzdušné monitorování probíhá v koordinaci všech tří složek podílejících se na ochraně hranic. Tento faktor je pro státní bezpečnostní složky velice důležitý, při nasazení 4000 policistů a 3500 vojáků, nebude ani jedna složka schopna 100% plnit vlastní úkoly v rámci bezpečnosti státu. Po vyhlášení bezpečnostního stupně 2 je ochrana hranice posílena o 3000 policistů a 2000 vojáků a 2500 zaměstnanců SBS.

Obr. 31. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 2 se zapojením SBS

[zdroj: vlastní]

LEGENDA

✂ nově vystavěné plotové a signalizační systémy

Ochranná opatření PČR

- kontroly na hraničních přechodech
- pěší hlídky PČR s podporou vojáků

- motorizované hlídky v prostorech s dobrou silniční infrastrukturou
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

Ochranná opatření AČR

- podpora PČR na hraničních přechodech
- pěší hlídky AČR a PČR po státní hranici
- kombinované motorizované hlídky s PČR
- monitorování hranice průzkumnými systémy AČR
- monitorování hranice vzdušnými silami AČR

Ochranná opatření SBS

- kontroly na hraničních přechodech
- monitorování hranice mobilními monitorovacími centry
- monitorování hranice moderními signalizačními systémy
- monitorování hranice pilotovanými i bezpilotními letouny

11.2.7 Varianta VII. Ochrana hranice při vojenském napadení území České republiky

Poslední varianta reaguje na vyhlášení třetího bezpečnostního stupně, což je vojenské napadení území České republiky. V takovém případě přebírá ochranu státní hranice v plném rozsahu Armáda České republiky. Vojáci s technikou se přesunuli na hranice, kde zaujali obranná postavení a přebraly od policie veškeré technické systémy a zařízení na monitorování hranice. Ve vnitrozemí se doplňují potřebné vojenské stavy aktivací vojenských záloh a postupnou mobilizací civilního obyvatelstva. Do procesu monitorování, ostražky a obrany státní hranice se zapojilo celé letectvo AČR. Pro účinné střežení hranice byly nasazeny průzkumné jednotky s veškerou průzkumnou technikou, včetně pěších skupin. Ty ke svému umístění využily předem vybrané stanoviště s připravenou dokumentací, kterou armáda průběžně aktualizuje za mírového stavu pro případ vzniku takovéto mimořádné události. Soukromé bezpečnostní služby se do tohoto procesu nezapojí, ovšem jejich zaměstnanci se po mobilizaci mohou účastnit ochrany hranic jako vojáci Armády České republiky. Ze směru ohrožení se vybudovaly ženíjní liniové zátarasy a minová pole.

Obr. 32. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 3 napadení území ČR

[zdroj: vlastní]

LEGENDA

- ✘ liniové ženíjní zátarasy a minová pole
- ↔ systém protitankových výkopů

Ochranná opatření AČR

- kontroly vozidel a osob na hraničních přechodech a jejich obrana
- pěší patroly po střežené hranici
- ženíjně zbudované opěrné body
- monitorování hranice průzkumnými systémy AČR
- monitorování a obrana hranice vzdušnými silami AČR

Ve druhé části modelových situací bylo vytvořeno sedm variant ochrany státní hranice České republiky. Byly stanoveny čtyři bezpečnostní stupně ohrožení státu, kde na první tři byly vytvořeny vždy dvě varianty. První varianty se stávající legislativou, kdy ochranu hranice smí podle zákona zajišťovat pouze policie a armáda. Druhá varianta je po změně legislativy s možností využití soukromých bezpečnostních složek při ochraně státní hranice. Průběžně se stanovovaly počty zainteresovaných složek potřebné k zabezpečení požadovaného vyhlášeného bezpečnostního stupně. Poslední variantu zabezpečuje v celém rozsahu pouze armáda České republiky.

ZÁVĚR

Cílem diplomové práce na téma „Soudobá problematika ochrany státních hranic České republiky“ bylo seznámení se s problematikou ochrany státní hranice, upřesnění bezpečnostních složek, které se na ochraně podílejí a podrobné rozebrání dlouhé historie vzniku a formování české hranice. Byl vytvořen výběr vhodných technických prostředků policie a armády v rámci jejich využitelnosti při ochraně státní hranice. Dále proběhlo zjištění podmínek a možnosti přijímání nových uchazečů do služebního poměru k policii a armádě, včetně jejich využitelnosti při střežení státní hranice. Na konci diplomové práce byly pomocí modelových situací vytvořeny varianty spolupráce policie, armády a soukromých bezpečnostních služeb při střežení státní hranice.

V teoretické části byl řešen historický vývoj a formování českých hranic, včetně postupného vývoje ostrahy pohraničí a to od Velkomoravské říše po současnost. Následoval popis geografie českého pohraničí a vytvoření seznamu všech hraničních přechodů se sousedními státy. Také bylo poukázáno na bezpečnostní hrozby ovlivňující bezpečnostní prostředí ve vztahu k ochraně hranic a byl vytvořen souhrnný přehled legislativy související s ochranou státní hranice. V závěru teoretické části jsou uvedeny jednotlivé bezpečnostní složky, které se podle zákona účastní ochrany státní hranice.

Na začátku praktické části se zjišťovaly podmínky a možnosti doplňování lidských zdrojů u bezpečnostních složek podílejících se na ochraně státní hranice. Výsledky ukazují na momentální schopnost Policie a Armády České republiky nabrat za rok 2017 až 3200 nových uchazečů do služebního poměru. Policie 1200 a armáda 2000 lidí. Dále z informací vyplývá, že jde u obou rezortů o momentálním maximu přijímaných lidí pro tento rok. Další část se věnuje využitelnosti nově příchozích lidí do obou rezortů při ochraně hranic. Vychází se zde z osobního dotazování dlouholetých pracovníků policie a armády. U policejního sboru bylo dotazováno 12 policistů a v armádě 10 vojáků z povolání. Je třeba uvést, že většina dotazovaných pracuje na pozicích instruktorů výcviku u základních kurzů policie nebo armády. První otázka byla směřována na možnost využití nově přijatých uchazečů při vzniku mimořádné události a následného znovuzavedení ochrany státní hranice k plnění úkolů se zbraní pod velením zkušeného policisty nebo velitele. Zde se dotazovaní policisté domnívají, že frekventanti jsou schopni takto působit po deseti měsících od nástupu na základní kurz, což odpovídá dokončení školní části kurzu. Nově příchozí vojáci potřebují o dva měsíce více času na přípravu. Druhá otázka řešila samostatné působení nově příchozích policistů a vojáků při plnění zadaného úkolu.

Dotazovaní policisté se shodli na minimální délce služby 2 let, aby nováček dosáhl potřebných zkušeností. I nově příchozí vojáci potřebují pro plnění samostatných úkolů minimálně 2 roky služby, ale zde je to podmíněno funkcí vojáka a to od velitele družstva výše. Tato podmínka je dána skutečností, že na rozdíl od policistů, kteří jsou od začátku vedeni k samostatnosti, u vojáků na základních funkcích se samostatnost nevyžaduje a v některých bojových situacích je i na škodu. Na závěr lze konstatovat, že tento rozbor nám poskytl zajímavé údaje a ucelený pohled na současné možnosti obou resortů přijímat nové lidi do svých řad a využít je při plnění úkolů v rámci ochrany státní hranice.

V další části práce byl vytvořen výběr techniky policie a armády, kterou lze nejlépe využít při ochraně státní hranice. V tomto výběru bylo spoléháno na dlouholeté zkušenosti a působení u průzkumného týmu v AČR. V současné době začíná policie doplňovat chybějící moderní sensorové vybavení. Jedná se hlavně o mobilní monitorovací centra, mobilní velitelská stanoviště, modernizace a nákup nových vrtulníků a drony pro vzdušné monitorování. V armádě jsou využitelné hlavně systémy určené pro průzkumné operace. Jejich primárním úkolem je monitorování rozlehlých prostorů a identifikace osob a vozidel na velké vzdálenosti. Pro tyto účely lze využít i kolová vozidla pěchoty IVECO a PANDUR II disponující kamerovým systémem na střelecké věži. V praxi se jejich nasazení osvědčilo při střežení muničního skladu ve Vrběticích. Vojenská policie disponuje účinným kontejnerovým pracovištěm centrální ochrany (KPCO), které je určeno pro ochranu základen a systém ostrahy a monitorování (SOM) pro dálkovou plošnou ostrahu prostoru. Letectvo může přispět modernizovanými vrtulníky vybavenými monitorovacím kamerovým systémem a bezpilotními prostředky. V další části byly uvedeny technické prostředky využívané v zahraničí jako drony s výdrží letu až 30 hodin vkuse nebo plotové systémy, které se vzhledem k bezpečnostní situaci využívají v mnoha státech světa. Další neviditelnou možností monitorování pohybu na velké vzdálenosti je využití technologie pracující na principu akustického snímání okolního prostředí probíhající v reálném čase za použití optického vlákna. Ke každému z těchto technických prostředků byla uvedena alternativa vyvíjené v České republice ve spolupráci vysokých škol, výzkumných ústavů a místních firem.

V poslední kapitole byly vytvořeny modelové situace spolupráce mezi policií, armádou a po změně stávající legislativy i soukromou bezpečnostní službou. Při tvorbě jednotlivých variant bylo využito vlastních zkušeností z armády, včetně dlouholeté spolupráce s policií. První varianty modelových situací jsou tvořeny podle stávající legislativy, kdy ochranu hranice smí podle zákona zajišťovat pouze policie a armáda. Druhá varianta je vždy po

změně legislativy s možností využití soukromých bezpečnostních služeb při ochraně státní hranice. První dvě varianty jsou umístěny do prostředí města České Velenice, které jsou propojeny s rakouským městem Gmünd. Pro dalších sedm variant byly stanoveny čtyři bezpečnostní stupně ohrožení státu, na které jednotlivé varianty reagovaly postupnou aktivací potřebných počtů policistů, vojáků a zaměstnanců SBS. Průběžně byly rozepisovány potřebné počty zainteresovaných složek pro zabezpečení vyhlášeného bezpečnostního stupně.

V dnešním bezpečnostním prostředí je ochrana státní hranice velmi důležitá pro zajištění bezpečnosti občanů České republiky. Díky naší poloze a bezpečnostním opatřením některých Evropských států jsme se prozatím vyhnuli většímu náporu uprchlické vlny. Situace kolem uprchlické krize není prozatím vyřešena a může se kdykoli změnit. Z tohoto důvodu se nesmí ochrana státní hranice podceňovat a Vláda České republiky s policií, armádou a ostatními zainteresovanými institucemi musí pokračovat v přípravě na zvládnutí krizových situací, které se mohou na státní hranici vyskytnout.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Vývoj Českého území. *Vlast.cz* [online]. ©2006-2017 [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <https://vlast.cz/vyvoj-ceskeho-uzemi/>
- [2] JIRÁK, Jan. *Na stezkách krále Šumavy: [aneb historie ostražky hranice a finanční stráže do roku 1951]*. V Domažlicích: Nakl. Českého Lesa, 2005. ISBN 8086125491.
- [3] ROUBÍK, František. *Dějiny Chodů u Domažlic. Sborníku Archivu Ministerstva vnitra Svazek IV. a V. Republiky československé*. Praha: Ministerstvo vnitra Republiky československé, 1931. sv. 666.
- [4] JÍLEK, Tomáš a Alena JÍLKOVÁ. *Železná opona: československá státní hranice od Jáchymova po Bratislavu 1948-1989*. Praha: Baset, 2006. ISBN 80-7340-080-4.
- [5] MACEK, Pavel a Lubomír UHLÍŘ. *Dějiny policie a četnictva*. Praha: Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4.
- [6] ADAMEC, M. *Ve šlépějích Chodů: fragmenty z historie ochrany státních hranic ČSR-ČSSR očima přímých účastníků: politicko-historická sonda do dějin ochrany a obrany československých státních hranic 1918-1989 : sborník příspěvků*. Praha: Klub českého pohraničí, 2010. ISBN 978-80-86741-95-6.
- [7] PULEC, Martin. *Organizace a činnost ozbrojených pohraničních složek: Seznamy osob usmrcených na státních hranicích 1945-1989*. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, 2006. Sešity (Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR). ISBN 80-86621-18-9.
- [8] POHRANIČNÍ STRÁŽ – PS OSH, *Ochrana státních hranic ČSR-ČSSR-ČSFR-ČR: Vybavení hlídek PS, technické zabezpečení a systém ochrany SH ČSSR*. *pajovo.estranky.cz* [online]. ©2008-2017 [cit. 2017-01-08]. Dostupné z: http://www.pajovo.estranky.cz/clanky/ochrana-statnich-hranioc-csr-cssr-csfr-cr/vybaveni-hlidek-ps_-technicke-zabezpeceni-a-system-ochrany-sh-cssr.html
- [9] POHRANIČNÍ STRÁŽ – PS OSH, *Ochrana státních hranic ČSR-ČSSR-ČSFR-ČR: Vstup ČR do EU a režim na SH. Oblastní ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie Ústí nad Labem*. *pajovo.estranky.cz* [online]. ©2007-2017 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: <http://www.pajovo.estranky.cz/clanky/ochrana-statnich-hranioc-csr-cssr-csfr-cr/vstup-cr-do-eu-a-rezim-na-sh.html>

- [10] MACHOTKOVÁ, Šárka. Režim na hranicích. Ministerstvo vnitra ČR. *euroskop.cz* [online]. ©2005-2017 [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8756/sekce/rezim-na-hranicich/>
- [11] ZOUBEK, Vladimír. *Právověda a státověda: úvod do právního a státovědního myšlení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-239-4.
- [12] Vyhledávání pomocí obrázku. *zsbcupice.cz* [online]. [cit. 2017-02-19]. Dostupné z: <http://zsbcupice.cz/hot-potatoes/clovek-a-jeho-svet/3.rocnik/svetove-strany/cv8.htm>
- [13] Přeshraniční spolupráce v rámci Evropské unie. *I.osu.cz* [online]. [cit. 2017-04-24]. Dostupné z: http://www1.osu.cz/home/Rumpel/JEAN%20MONET/Texty/Preshranicni_spoluprace_text_Wilam.pdf
- [14] ČR moto informace. Seznam hraničních přechodů v ČR. *prepravce.cz* [online]. ©2005-2017 [cit. 2017-01-29]. Dostupné z: <http://www.prepravce.cz/index.asp?menu=240>
- [15] MAREŠ, Miroslav. Bezpečnost. Pojem bezpečnost, definice pojmu a přístupy k jejímu zkoumání. *is.mendelu.cz* [online]. [cit. 2017-01-16]. Dostupné z: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=69511
- [16] Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí ČR. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, únor 2015 sv. 23. ISBN 978-80-7441-005-5
- [17] Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky ve znění zákona 300/2000 Sb. (ústavní zákon o bezpečnosti České republiky)
- [18] Ministerstvo vnitra České republiky. Bezpečnostní hrozby. *mvcr.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-01-05]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>
- [19] ARÉNA. Černé na bílém: Mezi uprchlíky jsou teroristé. A není jich málo. *ParlamentníListy.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Cerne-na-bilem-Mezi-uprchliky-jsou-teroriste-A-neni-jich-malo-429548>
- [20] VOJÍKOVÁ, Martina. Nový zákon o ochraně státních hranic. *zpravy.alfa9.cz* [online]. © 2016 [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: <http://zpravy.alfa9.cz/absolutenm/templates/zprava.aspx?a=43207>

- [21] Národní situační centrum ochrany hranic. Praha. 2017. Písemné sdělení.
- [22] Ministerstvo vnitra České republiky. Povolání policista. *policie.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/sprava-zapadoceskeho-kraje-volna-mista-povolani-policista.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
- [23] Policejní Prezidium České republiky. Rozvoj Policie České republiky v letech 2016 – 2020. Praha. *ceskatelevize.cz* [online]. © 2015 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/sites/default/files/1757756-policie-i-1.pdf>
- [24] Zákon č. 191/2016 Sb. o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic)
- [25] Lukášková, Gabriela. *Cizinecká policie*. Brno 2012. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta, Katedra správní vědy a správního práva. Vedoucí diplomové práce JUDr. Petr Kolman, Ph.D.
- [26] Agentura personalistiky AČR. Služební poměr vojáka z povolání. Odbor doplňování personálu. *kariera.army.cz* [online]. © 2013 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://kariera.army.cz/cz/profesional/8561/nejcastejsi-dotazy>
- [27] Ministerstvo obrany České republiky. Vývoj skutečných počtů osob v resortu MO ČR v letech 1992 – 2015. *mocr.army.cz* [online]. © 2016 [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/dokumenty-a-legislativa/fakta/vyvoj-skutecnych-poctu-osob-v-rezortu-mo-cr-v-letech-2011---1993-51566/>
- [28] ŠULC, Jan. Cvičení Brána 2016. Oddělení komunikace s veřejností. Generální štáb AČR. *mocr.army.cz* [online]. © 2016 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/cviceni-brana-2016-120917/>
- [29] Armáda České republiky. Doklad o seznámení s oprávněními a povinnostmi vojáka v činné službě povolání k plnění úkolů policie české republiky. Organizační nařízení velitele 7. Mechanizované brigády. Hranice na Moravě 2017
- [30] SALIVAR, Jaroslav. Soukromé bezpečnostní služby a české právo. Centrum bezpečnostních studií Vysoké školy CEVRO Institut. *cevro.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: http://www.cevro.cz/web_files/soubory/234505/234506_D_cs_sbs_pravni_uprava_analyza_ci.pdf
- [31] Týdeník Echo. Maďarsko verbuje dobrovolné strážce hranic. Budou mít pistole s „ostrými“. *echo24.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z:

- <http://echo24.cz/a/iZYPh/madarsko-verbuje-dobrovolne-strazce-hranic-budou-mit-pistole-s-ostrymi>
- [32] STRIŠKO, Rast'o. Ochrana hranice na východe Slovenska sa zdokonaľuje, tvrdí Kaliňák. *noviny.sk* [online]. 2014 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <https://www.noviny.sk/slovensko/128862-ochrana-hranice-na-vychode-slovenska-sa-zdokonaluje-tvrdi-kalinak>
- [33] LENOIR, Francois. Po omezení přijímání uprchlíků v Rakousku se Slovensko připravuje na ochranu hranic. *ceskatelevize.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1700764-po-omezeni-prijimani-uprchliku-v-rakousku-se-slovensko-pripravuje-na-ochranu-hranic>
- [34] ČTK. Rakušané v Alpách postaví 370 metrů dlouhý plot, Itálii se to nelíbí. *iDNES.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/plot-rakousko-italie-brennersky-do6-/zahranicni.aspx?c=A160427_155328_zahranicni_bur
- [35] BARET, Daniel. Rakousko se opevňuje: Dokončilo přípravy na 100 kilometrů dlouhý plot na hranici s Maďarskem. *reflex.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-05-11]. Dostupné z: <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/72927/rakousko-se-opevnuje-dokoncilo-pripravy-na-100-kilometru-dlouhy-plot-na-hranici-s-madarskem.html>
- [36] České národní kontaktní místo Evropské migrační sítě. *EMN výroční zpráva 2015 o politice v oblasti azylu a migrace Česká republika*. Praha Sandstudios: Ministerstvo vnitra České republiky, 2016. sv. 43. ISBN 978-80-87544-30-3
- [37] PYROS. Kvalitnější vybavení pro policisty. *bvv.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.bvv.cz/pyros/aktuality/kvalitnejsi-vybaveni-pro-policisty2/>
- [38] ŠTĚTÍNSKÁ, Soňa. Policie ČR. PRAVODAJSTVÍ. Mobilní monitorovací centrum. *policie.cz* [online]. © 2010 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/mobilni-monitorovaci-centrum-548399.aspx>
- [39] RugIT. Realizované projekty. Velitelsko-štábní mobilní pracoviště Policie ČR. *rugit.cz* [online]. © 2017 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://www.rugit.cz/index.aspx/strana-RealizovanE_projekty/
- [40] KRHOVSKÝ, Jan. Letecký park Policie ČR. 4. ročník Ceny děkana Fakulty dopravní. *cena-dekana.fd.cvut.cz* [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: http://cena-dekana.fd.cvut.cz/prezentace/4_rocnik/krhovsky_jan/prace.pdf

- [41] JANŮ, Stanislav. Policie ČR ukázala BRUS - služební dron s termovizí a nočním viděním. *zive.cz* [online]. © 2016 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.zive.cz/bleskovky/policie-cr-ukazala-brus---sluzebni-dron-s-termovizi-a-nocnim-videnim/sc-4-a-182812/default.aspx>
- [42] KOUBA, Jan. Vojenský technický ústav představil své bezpilotní prostředky. VTÚ, foto. *mocr.army.cz* [online]. © 2015 [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/vojensky-technicky-ustav-predstavil-sve-bezpilotni-prostredky-107011/>
- [43] ZDOBINSKÝ, Michal. Průzkumný Pandur. *A report: Měsíčník Ministerstva obrany České republiky*. Praha: MO ČR-AVIS: 2013, č. 7, s. 23-26. ISSN1211-801X
- [44] ZDOBINSKÝ, Michal. Průzkumný Pandur. *ATM: Armádní technický magazín*. Praha: Aeromedia, Roč. 43, č. 8 (2011), s. 14-18 ISSN 1802-4823
- [45] SOUŠEK, Tomáš. Modernizovaná Sněžka-M předána AČR. *A report: Měsíčník Ministerstva obrany České republiky*. Praha: MO ČR-AVIS: 2015, č. 11, s. 32-33 ISSN 1211-801X
- [46] ZDOBINSKÝ, Michal. Modernizovaný LOS-M pro dělostřelce. *A report: Měsíčník Ministerstva obrany České republiky*. Praha: MO ČR-AVIS: 2014, č. 11, s. 26-28. ISSN 1211-801X
- [47] ZDOBINSKÝ, Michal. LOV-Pz pro dělostřelce. *A report: Měsíčník Ministerstva obrany České republiky*. Praha: MO ČR-AVIS: 2015, č. 2, s. 38-39. ISSN 1211-801X
- [48] Vojenský technický ústav, s.p. odštěpný závod VTÚVM Slavičín. Lehké Obrněné Vozidlo dělostřeleckého průzkumu LOV-Pz. *static.vtusp.s8.upgates.com* [online]. [cit. 2017-04-60]. Dostupné z: <http://static.vtusp.s8.upgates.com/e/e5551c92a8fe5e-lov-pz-cz.pdf>
- [49] Vojenský technický ústav, s.p. odštěpný závod VTÚVM Slavičín. Kontejnerové pracoviště centrální ochrany KPCO. *static.vtusp.s8.upgates.com* [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://static.vtusp.s8.upgates.com/g/g5530bdd2dee5f-kpco.pdf>
- [50] Vojenský technický ústav, s.p. odštěpný závod VTÚVM Slavičín. Systém ostrahy a monitorování SOM. *static.vtusp.s8.upgates.com* [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://static.vtusp.s8.upgates.com/u/u5551c934d68ca-som-cz.pdf>
- [51] VOSKA, Michal. Moderní technika Vojenské policie ušetří ve Vrběticích práci desítkám vojáků. Zpravodajství MO. *mocr.army.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-

- 16]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/informacni-servis/zpravodajstvi/moderni-technika-vojenske-policie-usetri-ve-vrbeticich-pracidesitkam-vojaku--108213/>
- [52] Vojenský technický ústav, s.p. odštěpný závod VTÚVM Slavičín. STERNA V. *static.vtusp.s8.upgates.com* [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://static.vtusp.s8.upgates.com/1/15551c9362ea2e-sterna-cz.pdf>
- [53] GROHMANN, Jan. Česká armáda modernizuje vrtulníky Mi-171š. *armadninoviny.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/ceska-armada-modernizuje-vrtulniky-mi-171s.html>
- [54] GROHMANN, Jan. Česká armáda modernizuje stíhačky JAS-39 Gripen. *armadninoviny.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/ceska-armada-si-priplati-za-modernizaci-jas-39-gripen.html>
- [55] Ministerstvo obrany. RAVEN RQ-11B. *army.cz* [online]. [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.army.cz/technika-a-vyzbroj/letecka/raven-rq-11b-89946/>
- [56] SOUŠEK, Tomáš. Skylark I-LE další bezpilotní letoun v ČR. *ATM: Armádní technický magazín*. Praha: Aeromedia, 2010, roč. 42, č. 1, s 8-9. ISSN 1802-4823
- [57] GROHMANN, Jan. ScanEagle vstupuje do výzbroje Armády ČR. *armadninoviny.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-17]. Dostupné z: <http://www.armadninoviny.cz/scaneagle-vstupuje-do-vyzbroje-armady-cr.html>
- [58] ČTK. Zprávy ze světa. Svět plný zdí: podívejte se na ploty, které konkurují nápadu Donalda Trumpa. *irozhlas.cz* [online]. 2017 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/svet-plny-zdi-podivejte-se-na-ploty-ktere-konkuruji-napadu-donald-trumpa_201701291215_emospanova
- [59] PAŠKOVÁ, Miroslava. Politici si pletou smysl armády. *ozbrojeneslozky.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/politici-si-pletou-smysl-armady-nahnali-vojaky-do-vrbetic-te-je-posilaji-na-hranice-kde-jsou-ti-kdo-to-maji-skutecne-v-popisu-prace>
- [60] MIŠÁK, Petr. Co je to dron a jaké může mít využití. *SECURITY magazín. droni.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <https://www.droni.cz/co-je-to-dron/>
- [61] KASPER, Joakim. MQ-1 Predator / MQ-9 Reaper. *fi-aeroweb.com* [online]. 2016 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.fi-aeroweb.com/Defense/MQ-1-Predator-MQ-9-Reaper.html>

- [62] ŽÁK, Michal. Američané ztratili dron, u Kalifornie spadl do oceánu. *zpravy.aktualne.cz* [online]. 2014 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/americane-ztratili-dron-u-kalifornie-spادل-do-oceanu/r~56f460fe88ce11e385ea002590604f2e/?redirected=1492976345>
- [63] KLASNA, Filip. Letoun Primoco UAV bude v prodeji od října 2015. Tisková zpráva Primoco UAV SE. *securitymagazin.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/technologie/bezpilotni-letoun-od-primoco-uav-1404045999.html>
- [64] GINTER, Jindřich. Češi vyvíjejí neviditelné hlídače hranic. *novinky.cz* [online]. 2016 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/402530-cesi-vyvijejí-neviditelne-hlidace-hranic.html>
- [65] ČIHÁK, Jan. Optické vlákno s ušima dokáže ohlídat až 5000 kilometrů dlouhou trasu. Například státní hranice. *securitymagazin.cz* [online]. 2015 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.securitymagazin.cz/technologie/opticke-vlakno-s-usima-dokaze-ohlídat-az-5000-kilometru-dlouhou-trasu-například-statni-hranice-1404046168.html>
- [66] ZLIN AIRCRAFT. Z 143 LSi Flir. FLIR SYSTEM: VZDUŠNÝ DOZOR A MONITOROVÁNÍ. *zlinaircraft.eu* [online]. [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.zlinaircraft.eu/Letadla/Z-143-LSi-Flir/>
- [67] ZUSKA, Adam. Speciálně upravený Zlín 143 LSi létal přes 13 hodin v kuse nad ČR. *aeroweb.cz* [online]. 2013 [cit. 2017-04-21]. Dostupné z: <http://www.aeroweb.cz/clanky/3908->

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

EU	Evropské unie
SOS	Stráž obrany státu
FS	Finanční stráž
SNB	Sbor národní bezpečnosti
NB	Národní bezpečnost
PS	Pohraniční stráž
NDR	Německá demokratická republika
VB	Veřejná bezpečnost
SUP	Samostatně útočící psi
ČSSR	Československá socialistická republika
SRN	Spolková republika Německo
USA	Spojené státy americké
SchP	Schengenský prostor
ČR	Česká republika
FAI	Mezinárodní letecká federace
NATO	Organizaci Severoatlantické smlouvy
OSN	Organizaci spojených národů
OBSE	Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě
ES	Evropské společenství
AČR	Armády České republiky
PČR	Policie České republiky
SBS	Soukromá bezpečnostní služba
ZOP	Základní odborná příprava
IZS	Integrovaný záchranný systém
IPzS	Integrovaný průzkumný systém

SDPz	System dálkového průzkumu
KBVPz	Kolové bojové vozidlo průzkumné
BVIS	Bojový vozidlový informační systém
PzPK	Průzkumný a pozorovací komplet
SNPz	Soupravou náhradního průzkumu
LOVPz	Lehké obrněné vozidlo průzkumné
KPCO	Kontejnerové pracoviště centrální ochrany
SOM	System ostrahy a monitorování
DPPC	Dohledové a poplachové přijímací centrum
UAV	Unmanned Aerial Vehicle
STOL	ShortTakeoff and Landing
VTÚ	Vojenský technický ústav

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Mapa České republiky [12]</i>	24
<i>Obr. 2. Vývoj počtu policistů – evidované stavy 2005 – 2015 [23]</i>	47
<i>Obr. 3. Mobilní monitorovací centrum [38]</i>	66
<i>Obr. 4. Vybavení MVC [39]</i>	67
<i>Obr. 5. BELL 412HP [40]</i>	68
<i>Obr. 6. Dron BRUS [42]</i>	69
<i>Obr. 7. KBV-PZLOK Pandur II [43]</i>	71
<i>Obr. 8. Průzkumný a pozorovací komplet PzPK Sněžka M [45]</i>	73
<i>Obr. 9. Dělostřelecký průzkumný komplet LOS-M [46]</i>	75
<i>Obr. 10. Vozidlo LOV-Pz [48]</i>	76
<i>Obr. 11. Systém komunikace prvků KPCO a pracoviště operátora [49]</i>	78
<i>Obr. 12. Systém ostrahy a monitorování SOM [50]</i>	79
<i>Obr. 13. Výnosná souprava STERNA-V [52]</i>	80
<i>Obr. 14. Výnosný systém dálkového průzkumu (SDPZ) [43]</i>	81
<i>Obr. 15. Modernizovaný vrtulník Mi-171š [53]</i>	83
<i>Obr. 16. JAS-39 Gripen s průzkumným kontejnerem MRPS. / Saab [54]</i>	83
<i>Obr. 17. Start RAVEN RQ-11B [55]</i>	85
<i>Obr. 18. Vypuštění UAV systému Skylark I-LE [56]</i>	86
<i>Obr. 19. Letoun ScanEagle na startovacím katapultu SuperWedge [57]</i>	87
<i>Obr. 20. Jak má vypadat účinný plot na hranici [59]</i>	88
<i>Obr. 21. MQ-9 Reaper americké pohraniční stráže [62]</i>	90
<i>Obr. 22. Bezpilotní letadlo One 150 [63]</i>	91
<i>Obr. 23. ZLIN Z 143 LSiFlir [67]</i>	93
<i>Obr. 24. Návrh zajištění státní hranice ve městě České Velenice [zdroj: vlastní]</i>	98
<i>Obr. 25. Návrh zajištění státní hranice v městě České Velenice s účastí SBS [zdroj: vlastní]</i>	101
<i>Obr. 26. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 0 policií ČR [zdroj: vlastní]</i>	104
<i>Obr. 27. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 0 se zapojením SBS [zdroj: vlastní]</i>	106
<i>Obr. 28. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 1 stav ohrožení [zdroj: vlastní]</i>	107

<i>Obr. 29. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 1 se zapojením SBS</i>	
[zdroj: vlastní]	109
<i>Obr. 30. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 2 nouzový stav</i>	
[zdroj: vlastní]	111
<i>Obr. 31. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 2 se zapojením SBS</i>	
[zdroj: vlastní]	112
<i>Obr. 32. Návrh zajištění státní hranice při bezpečnostním stupni 3 napadení území ČR</i>	
[zdroj: vlastní]	114

SEZNAM TABULEK

<i>Tab. 1. Přehled konceptů bezpečnosti [15]</i>	28
<i>Tab. 2. Plán posílení jednotlivých služeb v letech 2016 – 2020 [23]</i>	46
<i>Tab. 3. Skutečné počty osob AČR v letech 1992 – 2016 [27]</i>	50
<i>Tab. 4. Nelegální migrace v ČR – porovnání v roce 2015 a 2016 [21]</i>	57
<i>Tab. 5. Nelegální migrace v ČR v roce 2015 – 10 nejčastějších státních příslušníků [36]</i>	57
<i>Tab. 6. Napomáhání k nelegálnímu pobytu a překračování hranice rok 2014 a 2015 [36]</i>	58
<i>Tab. 7. Výsledky náboru lidských zdrojů u bezpečnostních složek v roce 2017 [zdroj: vlastní]</i>	62
<i>Tab. 8. Činnost a počty policistů [zdroj: vlastní]</i>	97
<i>Tab. 9. Činnost a počty vojáků [zdroj: vlastní]</i>	97
<i>Tab. 10. Činnost a počty policistů [zdroj: vlastní]</i>	100
<i>Tab. 11. Činnost a počty vojáků [zdroj: vlastní]</i>	100
<i>Tab. 12. Činnost a počty pracovníků SBS [zdroj: vlastní]</i>	100
<i>Tab. 13. Bezpečnostní stupně pro aktivaci bezpečnostních složek [zdroj: vlastní]</i>	102
<i>Tab. 14. Počty hraničních přechodů a policistů pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]</i>	103
<i>Tab. 15. Počty hraničních přechodů a policistů pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]</i>	105
<i>Tab. 16. Počty hraničních přechodů a pracovníků SBS pro zajištění hraničních kontrol [zdroj: vlastní]</i>	105